संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. जुलाई-अगस्त १९९७ ई.।

वर्षासु प्रबलो वायुस्तस्मान्मिष्टादयस्त्रयः । रसा सेव्या विशेषेण पवनस्योपशान्तये ॥–मधुराम्ललवणाः-भाव प्रकाशे ।

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः कर्कराशौ	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	क. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.	श्रावणकृष्णपक्षः।
१	चं.	४।५८	प्रा. ७।१६	श्र. २५।५४	रा. ७।३९	प्री. ३०।४२	कौ. ४।५८	मकर	४।४४।५९	३३।४०	५।१७	६।४३	७।१४	५	२१	द्वितीयाक्षयः दं. ५४।२३। अशून्यशयनव्रतम् । शुद्धसमयः । श्रावणी सोमवारव्रतम् । पञ्चकारम्भः (मदवा) २५।५४ उ. ।
३	मं.	५३।१८	रा. २।३६	ध. ३२।२	दि. ६।६	आ. २३।२५	व. २६।१९	म. ३।५८	५।४२।१	३३।३७	५।१७	६।४३	७।१०	६	२२	भ. २६।१९ उ. ५३।१८ या. । मघायां सिंहे बुधः २८।१९। पूर्वदिशि यात्रा । सिद्धियोगः ।
४	बु.	४७।०६	" १।१८	श. २७।५५	" ४।२८	सौ. १५।५३	व. २०।१२	कुम्भ	६।३९।३	३३।३४	५।१८	६।४२	७।६	७	२३	श्रीगणेश-४ व्रतम् । शिल्पविद्यादिनम् । सिद्धियोगः ४०।५०या. । पश्चिमोत्तरयोर्यात्रा । धान्यरोपणम् ।
५	वृ.	४०।५४	" ९।४०	पू. २३।४१	" २।४६	शो. ८।१३	कौ. १४।००	कु. ९।४५	७।३६।५	३३।३२	५।१८	६।४२	७।२	८	२४	द० ति० ४०।५४ उ. । मौनापंचमी-५ । श्रीमनसादेव्युत्थानम् । मधुश्रावणीव्रतारम्भः नागपूजा च । सूतीस्नानम् ।
६	शु.	३२।४९	दि. ६।२७	उ. १९।३८	" १।१०	अ. ०।४२	ग. ६।५१	मीन	८।३३।७	३३।३०	५।१९	६।४१	६।५८	९	२५	सुकर्माक्षयः दं. ५२।३६। द. ति. ३५।४९ या. । भ. ३५।८ उ. । चित्रायां कुजः ५।३१। सिद्धियोगः ३२।४९ या. । सर्वार्थसिद्धियोगः १९।३८ उ. ।
७	श.	२९।२२	" ५।४	रे. १५।५८	" ११।४२	धृ. ४६।१८	वि. ६।५	मी. १५।५८	९।३०।९	३३।[illegible]	५।१९	६।४१	६।५४	१०	२६	भ० ६।५ या. । गं. ३।५८ उ. १८।५८ या. । [illegible]कान्तः (मदवा) समाप्तिः दि. घं. ११ मि. ५२ उ. पूर्वाम्बिना यात्राऽश्विन्याम् । मजाश्वादिक्रयविक्रयदिनम् ।
८	र.	२४।२२	" ३।५	अ.१२।४९	" १०।२८	शू. ३९।५२	कौ. २४।२२	मेष	१०।२७।१२	३३।२६	५।२०	६।४०	६।५०	११	२७	मन्वादिः । सर्वार्थसिद्धियोगः १२।४९ या. । सिद्धियोगः २४।२२ या., पश्चिमाम्बिनायात्राऽश्विन्याम् । लतापादपादिरोपणम् ।
९	चं.	२०।१३	" १।२६	भ. १०।३०	" ९।३३	गं. ३४।६	ग. २०।१३	मे. २५।७	११।२४।१४	३३।२४	५।२१	६।३९	६।४६	१२	२८	भ. ४८।३६ उ. । पूर्वफल्गुन्यां भृगुः । ४७।२५ । श्रावणी सोमवारव्रतम् ।
१०	मं.	१६।५९	" १२।७	कृ. ८।५७	" ८।५६	वृ. २९।८	वि.१६।५९	वृष	१२।२१।२४	३३।२१	५।२१	६।३९	६।४२	१३	२९	भ० १६।५९ या. । सर्वार्थसिद्धियोगः ८।५७ या. प्रवालरक्ताम्बरधारणम् ।
११	बु.	१४।४८	" ११।१७	रो. ८।३०	" ८।४६	ध्रु. २५।२	बा. १४।४८	वृ. ३९।३६	१३।१८।३४	३३।१८	५।२२	६।३८	६।३८	१४	३०	कामदा एकादशी-११ व्रतं सर्वेषाम् । सर्वार्थसिद्धियोगः । वक्री शनिः २०।५०। जातकर्मनामकरणदिनम् । शिशोस्ताम्बूलभक्षणम् । धान्यरोपणम् ।
१२	वृ.	१३।५०	" १०।५५	मृ. ९।१४	"९।१	व्या. २१।५६	तै. १३।५०	मिथुन	१४।१५।४४	३३।१५	५।२३	६।३७	६।३३	१५	३१	त्र्यहः । दूर्वादलेन पारणा । प्रदोषत्रयोदशीव्रतम् । सूतीस्नानम् । नवाम्बरधारणम् ।
१३	शु.	१४।८	" ११।२	आ. ११।१४	" ९।५३	ह. १९।५०	व. १४।८	मि. ५८।४३	१५।१२।५४	३३।१२	५।२३	६।३७	६।२९	१६	१	भ. १४।८ उ. ४४।५९ या.। स्त्रियोर्योगः चतुर्दशी-१४ व्रतम् । अगस्त-८ मासारम्भः ।
१४	श.	१५।५१	" ११।४४	पु. १४।३०	" ११।१२	व. १८।४९	श. १५।५१	कर्क	१६।१०।०४	३३।१०	५।२४	६।३६	६।२५	१७	२	सिद्धियोगः १५।५१ या. । मन्वादिः । पश्चिमोत्तरयोर्यात्रा पुनर्वसौ ततः पूर्वाम्बिना यात्रा पुष्ये १५।५१ या. ।
३०	र.	१८।३६	" १२।५१	पु. १८।५४	"१२।५९	सि. १८।३६	ना. १८।३६	कर्क	१७।७।१४	३३।८	५।२५	६।३५	६।२१	१८	३	पूर्वफल्गुन्यां बुधः २७।३०। सर्वार्थसिद्धियोगः १८।५४ या. । श्रावणी–अमा-३०। पार्वणम् । श्लेषायां रविः १९।४९ स्त्रियोर्योगः ।

श्रा.कृ.	१ चं. मि. मा.	४६।५०
र.	३।४।४४।५९	५६।५३
मं.	५।२२।६।३६	२५।२०
बु	३।२८।५८।३६	८८।४६
वृ.	९।२७।३३।४	६।१'
शु.	४।४।५६।१५	७१।२०
श.	११।२४।४०।१४	१।११
के.	११।००।४३।३४	३।११
रा.	५।००।४३।३४	३।११
अ.	२२।२८।२१	

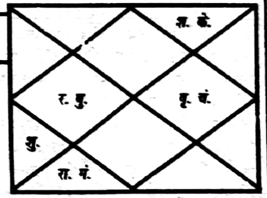
श्रा. कृ.	९ चं. मि. मा.	४६।४२
र.	३।११।२४।१४	५७।६
मं.	५।२६।४।५४	२४।२०
बु.	५।८।३।५७	५३।५६
वृ.	९।२६।५६।३७	६।२५
शु.	४।१२।१९।६	७०।११
श.	११।२४।५३।४४	०।१४
के.	११।००।२१।१९	३।११
रा.	५।००।२१।१९	३।११
अ.	२२।२८।२२	

विशेष कथन – "सिहकर्कटयोर्मध्ये सर्वा नद्यो रजस्वलाः । तासु स्नानं न कुर्वीत वर्जयित्वा समुद्रगाः" "तपनस्य सुता गंगा गोमती च सरिद्वरा । रजसा च न दुष्यन्ति... ॥ "उपाकर्मणि चोत्सर्गे प्रेतस्नाने तथैव च । चन्द्रसूर्यग्रहे चैव रजो दोषो न विद्यते ।" नदीतीरवासिनान्तु रजोयोगेऽपि सर्वदा नदीस्नाने दोषाभावमाह निगमः– "न दुष्येत्तीरवासिनाम् ।" मौना पञ्चमीमे सर्पक माता मनसा देवी (बिसहरा) क पूजन कर्त्तव्य। मनसा देवीक पूजा कएलासँ सर्पक भय दूर होइछ। मड़रै आदि मूलक (माण्डर ब्राह्मण) किछु ब्राह्मण तथा शूद्रकेँ छोड़ि सभक हेतु इएह पंचमी होइत अछि। नागपूजाक हेतु वर्षा ऋतु उपयुक्त समय, कारण जे एही ऋतुमे सर्पकेँ बाहर होएबाक समय होइछ। शीतकालमे तऽ सर्प बहारे नहि होइछ, प्रायः गर्मीमे बहराइछ आ वर्षामे त विवर (बिएरि) मे जल प्रवेशक कारण विवश भ बाहर होबहि पड़ैत छैक। एहि हेतु प्रत्यक्ष नागपूजाक इएह समय उचित, एहि समयमे कतहु ने कतहु ओकर दर्शन भइए जाइछ। सर्पपूजन सदासँ प्रचलित अछि – 'नमोऽस्तु सर्पेभ्यः' – एहि वैदिक मन्त्रसँ ज्ञात होइछ जे नागक पूजा सेहो भारतीय संस्कृति अछि।

आकाशक बात – (काल – पश्चिममे)।

याम्यायन – सौम्यगोल, वर्षाऋतु, शुद्ध, समय, वृ. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, बु. शु. पश्चिमोदित, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. ३० के शनि वक्री ।

मौसम – एहिपक्षमे वर्षाक योग साधारण, खण्डवृष्टिक सम्भावना । समय सुखद नहि ।

श्रावणशुक्लपक्षः।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. अगस्त १९९७ ई.।

श्रावणे वर्जयेच्छाकं दधि भाद्रपदे त्यजेत् । दुग्धमाश्विवुजे मासि कार्तिके द्विदलं त्यजेत् ॥

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः कर्क-सिंह राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	क. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.
१	चं.	२२।२७	दि. २।२४	श्ले. २४।२१	दि. ३।१९	व्य. १९।१५	व. २२।२७	क. २४।२१	१८।४।२३	३३।६	५।२५	६।३५	६।१७	१९	४
२	मं.	२७।६	" ४।१६	मं. ३०।२७	" ५।३७	व. २०।२७	कौ. २७।६	सिंह	१९।१।४२	३३।२	५।२६	६।३४	६।१३	२०	५
३	बु.	३२।७	" ६।१७	पू. ३५।५७	रा. ७।५०	प. २२।१	ग. ३२।७	सिं. ५२।३	१९।५९।००	३२।५८	५।२७	६।३३	६।९	२१	६
४	वृ.	३७।४	रा. ८।१७	उ. ४३।२४	" १०।४९	शि. २३।४०	व. ४।३६	कन्या	२०।५६।१८	३२।५४	५।२७	६।३३	६।४	२२	७
५	शु.	४१।४१	" १०।८	ह. ४९।२३	" १।१३	सि. २४।४८	व. ८।२३	कन्या	२१।५३।३६	३२।५०	५।२८	६।३२	६।००	२३	८
६	श.	४५।३१	" ११।४०	चि. ५४।४८	" ३।२३	सा. २५।४७	कौ. १३।३६	क. २२।६	२२।५०।५४	३२।४६	५।२८	६।३२	५।५६	२४	[illegible]
७	र.	४८।११	" १२।४५	स्वा. ५८।४४	" ४।५९	शु. २५।५१	ग. १६।५१	तुला	२३।४८।१२	३२।४२	५।२९	६।३१	५।५१	२५	१०
८	चं.	४९।४८	" १।२५	वि. ६०।००	अहोरात्र	शु. २५।१	वि. १९।००	तु. ४६।३	२४।४५।३०	३२।४०	५।३०	६।३०	५।४७	२६	११
९	मं.	५०।५	" १।३३	वि. १।४८	प्रा. ६।१४	ब्र. २३।३८	वा. १९।५७	वृश्चिक	२५।४३।०१	३२।३५	५।३१	६।२९	५।४३	२७	१२
१०	बु.	४९।५	" १।९	अ. ३।३१	" ६।५५	ऐं. २०।१९	तै. १९।३५	वृश्चिक	२६।४०।३२	३२।३२	५।३१	६।२९	५।३८	२८	१३
११	वृ.	४६।५१	" १२।१६	ज्ये. ४।२	" ७।९	वै. १६।२८	व. १७।५८	वृ. ४।२	२७।३८।०३	३२।२९	५।३२	६।२८	५।३४	२९	१४
१२	शु.	४३।३५	" १०।५८	मू. ३।२१	" ६।५२	वि. ११।४२	व. १५।१३	धनु	२८।३५।३४	३२।२६	५।३२	६।२८	सिं. ७।५१	३०	१५
१३	श.	३९।२३	" ९।१८	पू. १।३९	" ६।१३	प्री. ६।८	कौ. ११।२९	ध. १६।००	२९।३३।०५	३२।२४	५।३३	६।२७	" ७।४६	३१	१६
१४	र.	३४।२२	" ७।१८	श्र. ५५।४९	रा. ३।५३	सौ. ५१।१२	ग. ६।५२	मकर	००।३०।३६	३२।२२	५।३३	६।२७	" ७।४२	१	१७
१५	चं.	२८।४८	दि. ५।४	ध. ५२।३	" २।२३	शो. ४५।४४	व. १।३५	म. २३।५६	१।२८।०७	३२।२०	५।३४	६।२६	" ७।३८	२	१८

अं. ता.	
४	गं. १३।२१ उ. २८।२१ या. । तुलायां कुजः १०।१३ । **श्रावणी सोमवारव्रतम्** । **सिद्धियोगः** २२।२७ या. B
५	**श्रीमङ्गलागौरीव्रतम्**। सूतीस्नानम् । चन्द्रदर्शनम् ।
६	**मधुश्रावणीव्रतम्** । B उ. फ. १ च. सिंहे राहुः – पू. भा. ३ च. कुम्भे केतुः २९।४ ।
७	म. ४।३६ उ. ३७।४ या. । **श्रीगणेश–४ व्रतम्** ।
८	द. ति. ४१।४१ उ. । उत्तरफल्गुन्यां भृगुः ५६।७ । **नागपंचमी–५** । महापद्मनामनागराजः सितवर्णः ।
[illegible]	द. ति. ४५।३१ या. । विषशस्त्रादिनिर्माणदिनम् । कृष्णाम्बरधारणम् । विपणिर्व्यापारदिनम् ।
१०	म. ४८।११ उ. । **वक्री बुधः** १।२। **श्रीतुलसीदासजयन्ती** । सूतीस्नानम् ।
११	म. १९।०० या. । सस्यरोपणम् ।
१२	द. ति. ५०।५ उ. ।
१३	द. ति. ४९।५ या. । गं. ५७।२ उ. । **स्वात्यां कुजः** २२।५३ ।
१४	पुत्रदा एकादशीव्रतम् सर्वेषाम् । सूतीस्नानम् ।
१५	**भारतीयस्वतंत्रतादिवसः** । श्रीधरद्वादशी–१२ । दूर्वादलेन पारणा । शस्यरोपणम् । ★ **श्रावणी–पूर्णिमा–१५** । क्षेत्रस्नानम् । **रक्षाबन्धनम्** । **संस्कृतदिवसः** ।
१६	उत्तराषाढ क्षयः दं. ५७।२५। आयुष्मानृक्षयः दं. ५२।९ । **वक्रगत्या धनिष्ठायां गुरुः** १६।४६ । **प्रदोषत्रयोदशी – १३ व्रतम्** । **गृहप्रवेशः** ।
१७	म. ३४।२२ उ. । **वक्रगत्या पश्चिमास्तो बुधः** ३५।६ । चतुर्दशी १४ व्रतम् । पञ्चकारम्भः (मदवा) ५५।४९ उ. ।
१८	**मघायां सिंहे रविः** १४।३७ मु. ३० फलं साम्यम् विष्णुपदी संक्रान्तेः पुण्यकालः दि. घं. १२ या. । म. १।२५ या. । ★

श्रा.शु.	१ चं. मि. मा.	४६।३३
र.	३।१८।४।२३	५७।१३
मं.	६।००।१३।५१	२२।५६
बु.	४।१४।९।१३	३७।२३
वृ.	९।२५।२९।१३	७।१९
शु.	४।२१।४०।३४	७१।२७
श.	११।२४।५१।४९	८।४३
के.	१०।२९।५९।४	३।११
रा.	४।२९।५९।४	३।११
अ.	२२।२८।२३	

श्रा.शु.	८ चं. मि. मा.	४६।१९
र.	३।२४।४५।३०	५७।२४
मं.	६।४।२७।४३	२३।४५
बु.	४।१५।५३।२३	७।५२
वृ.	९।२४।४६।४०	७।१९
शु.	५।००।००।४६	७०।४८
श.	११।२७।४७।७	३।५२
के.	१०।२९।३६।४७	३।११
रा.	४।२९।३६।४९	३।११
अ.	२२।२८।२४	

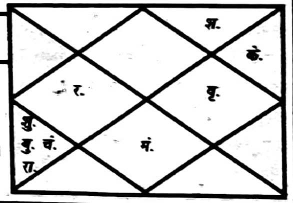
श्रा.शु.	१५ चं. मि. मा.	४६।१०
र.	४।१।२८।७	५७।४५
मं.	६।८।४७।५१	२३।४१
बु.	४।२२।९।३०	१२।९
वृ.	९।२३।५०।२४	६।३९
शु.	५।८।१९।५०	४५।२९
श.	११।२४।४३।५९	१।४०
के.	१०।२९।१४।३३	३।११
रा.	४।२९।१४।३३	३।११
अ.	२२।२८।२५	

विशेष कथन – मधुश्रावणीमे सौभाग्यवृद्धिक हेतु सधवा स्त्री विशेषतः नव विवाहिता स्त्रीलोकनिसँ श्रीगौरीक पूजन कर्त्तव्य। नागपंचमी दिन तिक्त अम्लरस खएबाक विधान तेहो अछि। श्रा. शु. सप्तमीमे मेघाडम्बर रहए त आगू नीक वर्षा होइछ, शुक्लपक्षक पंचमीमे दक्षिण वा पश्चिम बसात बहए त दुर्भिक्ष होइछ। **रक्षाबन्धनक मन्त्र**–"येन बद्धो बली राजा दानवेन्द्रो महाबलः। तेन त्वां प्रति बध्नामि रक्षे मा चल मा चल"। "भद्रायां द्वे न कर्तव्ये श्रावणी फाल्गुनी तथा। श्रावणी नृपतिं हन्ति ग्रामं दहति फाल्गुनी।" **देशक मुख्य चारि पावनि**–रक्षाबन्धन (राखी), विजयादशमी, दीपावली, होलिकोत्सव, क्रमशः ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य और शूद्रसँ सम्बन्धित अछि, तथापि सभ पावनिमे सभक समाने समादर होइछ, कारण जे संघटित समाजक कोनो अंगक कार्य समग्र समाजहिक कार्य मानल जाइछ। कहल जाइछ जे वृहस्पति द्वारा श्रावणीमे एहि रक्षा-सूत्र धारण कयलाक बादे इन्द्र, महाबली दानवराजकेँ वध कैलन्हि। रक्षाबन्धनक प्रभावसँ आयु-आरोग्यक वृद्धि होइछ। श्रावणी (पूर्णिमा) और श्रवणा (नक्षत्र) जाहि श्रवणाक पति विष्णु मानल जाइत छथि जे सर्वजगतक पालक छथि, हुनक अतिरिक्त आयु-आरोग्य देनिहार के भए सकैछ ? श्रावणी-श्रवणाक योग श्रावणेटामे होइछ। **श्रीमङ्गलागौरी व्रतं स्कान्दे**–विवाहानन्तरं चाद्ये श्रावणे शुक्लपक्षके। प्रथमं भौमवारस्य व्रतमेतत्तु कारयेत्। यस्यानुष्ठानमात्रेण अवैधव्यं प्रजायते। विवाहानन्तरं पञ्च वर्षाणि व्रतमाचरेत्॥

आकाशक बात – (काल – पश्चिम-उत्तरमे) ।

याम्यायन – सौम्यगोल, वर्षाऋतु, शुद्ध समय, वृ. श. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, ता. १०के बु. वक्री, शु. पश्चिमोदित। शेष ग्रह पूर्वोदित । ता. १७ के बु. पश्चिमास्त।

मौसम – एहि पक्षमे वर्षाक योग साधारणतया नीक। बाढ़िक सम्भव, पक्षान्तमे तापमान अधिक, समय-सुखद नहि। किछु वातप्रकोप ।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. अगस्त-सितम्बर १९९७ ई०।
माघे बुधे व महिषी श्रावणे बडवा दिवा । सिंहे गावः प्रसूयन्ते स्वामिनो मृत्युदायकाः ॥

भाद्रकृष्णपक्षः।

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः सिंह राशौ	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	सिं. ल. घं. मि.	बे. गते	अं. ता.	भाद्रकृष्णपक्षः।
१	मं.	२२।५२	दि. २।४८	श. ४७।५७	रा. १२।४६	अ. ३८।१०	कौ. २२।५२	कुम्भ	२।२५।४८	३२।१६	५।३५	६।२५	७।३३	३	१९	श्रीदुर्गारथयात्रा।
२	बु.	१६।४०	" १२।१६	पू. ४३।४३	" ११।५	सु. ३०।२६	ग. १६।४०	कु. २९।४६	३।२३।२८	३२।१३	५।३६	६।२४	७।२९	४	२०	भ. ४४।३५ उ. । सिद्धियोगः १६।४० या. । हस्ते भृगुः ५८।१३ ।
३	बृ.	१०।३०	" ९।४८	उ. ३९।३६	" ९।२६	धृ. २२।४६	वि. १०।३०	मीन	४।२१।८	३२।१०	५।३६	६।२४	७।२४	५	२१	भ. १०।३० या. । कज्जली तृतीया – ३ । सूतीस्नानम् ।
४	शु.	४।३३	" ७।२६	रे. ३५।४७	" ७।५६	शू. १५।१७	वा. ४।३३	मी. ३५।४७	५।१८।४८	३२।७	५।३७	६।२३	७।२०	६	२२	पंचमीक्षयः दं. ५४।२७ । गं. २९।२७ उ. ४४।४७ या. । पञ्चकान्तः (भदवा) समाप्तिः रा. घं. ७ मि. ५६ उ.। बहुला पूजा।
६	श.	५३।५८	रा. ३।१३	अ. ३२।३०	सं. ६।३८	गं. ८।७	ग. २६।२९	मेष	६।१६।२८	३२।४	५।३८	६।३२	७।१६	७	२३	भ. ५३।५८ उ. । वरुण षष्ठी ६ । हलषष्ठीव्रतम् ।
७	र.	४९।४८	" १।३४	भ. २९।५४	दि. ५।३४	वृ. १।३०	वि. २१।५३	मे. ३४।२८	७।१४।८	३२।१	५।३९	६।३१	७।१२	८	२४	सप्तमीक्षयः दं. ५४।२। भ. २१।५३ या. । श्रीकृष्णजयन्ती व्रतम् । निशीथे शक्तिपूजनम् । सूतीस्नानम् ।
८	चं.	४६।३२	" १२।१७	कृ. २८।१०	" ४।५६	व्या. ५०।२०	वा. १८।१०	वृष	८।११।४८	३१।५८	५।४०	६।२०	७।८	९	२५	श्रीकृष्णजन्माष्टमीव्रतम् । मन्वादिः ।
९	मं.	४४।२०	" ११।२४	रो. २७।२६	" ४।३८	ह. ४५।५८	तै. १५।२६	वृ. ५७।३९	९।९।४३	३१।५४	५।४०	६।२०	७।४	१०	२६	द. ति. ४४।२० ।
१०	बु.	४३।१९	" १०।५७	मृ. २७।५३	" ४।५०	व. ४२।३५	व. १३।४९	मिथुन	१०।७।३८	३१।५०	५।४१	६।१९	७।००	११	२७	द. ति. ४३।१९ या. । भ. १३।४९ उ. ४३।१९ या. ।
११	बृ.	४३।३७	" ११।९	आ. २९।३३	" ५।३१	सि. ४०।१३	व. १३।२८	मिथुन	११।५।३३	३१।४६	५।४२	६।१८	६।५६	१२	२८	अजा एकादशी-११ व्रतं सर्वेषाम् ।
१२	शु.	४५।१६	" ११।४९	पु. ३२।३२	सं. ६।४४	व्य. ३८।५३	कौ. १४।२५	मि. १६।४७	१२।३।२८	३१।४२	५।४३	६।१७	६।५२	१३	२९	द्वापरयुगादिः । कुष्माण्डेन पारणा । वक्रगत्या पूर्वोदितो बुधः ३९।३२ ।
१३	श.	४८।०१	" १२।५६	पु. ३६।३७	रा. ८।२३	व. ३८।२४	ग. १६।३९	कर्क	१३।१।२२	३१।३८	५।४४	६।१६	६।४८	१४	३०	भ. ४८।१ उ. । प्रदोषत्रयोदशी १३ व्रतम् ।
१४	र.	५०।५३	" २।५	श्ले. ४१।४८	" १०।२७	पु. ३८।५०	वि. १९।२७	क. ४१४८	१३।५९।१६	३१।३४	५।४४	६।१६	६।४४	१५	३१	भ. १९।२७ या. । गं. ३०।४८ उ. ४५।४८ या. । चतुर्दशी १४ व्रतम् । चित्रायां भृगुः ००।२७ । पूर्वफल्गुन्यां रविः ५।९ । त्रियोर्योगः ।
३०	चं.	५६।२९	" ४।२१	म. ४७।४५	" १२।५१	शि. ३९।५२	च. २३।४१	सिंह	१४।५७।१०	३१।३०	५।४५	६।१५	६।३९	१६	१	भाद्री-अमा – ३० । पार्वणम् । सितम्बर – ९ मासारम्भः । कुशीअमावस्या । कुशोत्पाटनम् । सोमवत्यमा (सोमवारी) व्रतम् ।

मैथिली महासभाक मन्त्री पं. श्री पुरुषोत्तम झाक सत्प्रयाससँ रमेश्वरलता सं. महाविद्यालय दरभंगामे मिथिलाक मूर्द्धन्य विद्वान लोकनिक महती सभाक आयोजन ६-४-९७ कऽ भेल । एहिमे पंचांगक पर्वशुद्ध समयादिक निर्णय सर्वसम्मत्या कएल गेल ।

भा. कृ.	८ घं. मि. मा.	४५।५२
र.	४।८।११।४८	५७।५०
मं.	६।१३।१३।०६	२३।५२
बु.	४।०७।३६।२५	४०।१७
बृ.	९।२२।५५।१४	७।१९
शु.	५।१६।३२।२९	४६।४८
श.	११।२४।११।१७	५।४२
के.	१०।२८।५२।१८	३।११
रा.	४।२८।५२।१८	३।११
अ.	२२।२८।२६	—

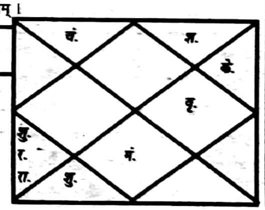
भा. कृ.	३० घं. मि. मा.	४५।४५
र.	४।१८।४२।५४	५७।५७
मं.	६।१७।४४।४२	२३।३५
बु.	४।४।३६।५७	००।६
बृ.	९।२२।३।११	७।३५
शु.	५।२४।४५।१७	४८।३९
श.	११।२३।४८।००	७।१६
के.	१०।२८।३३।१९	३।११
रा.	४।२८।३३।१९	३।११
अ.	२२।२८।२६	—

विशेष कथन – बहुला गणेश चतुर्थी व्रत कएलासँ अनेक शुभ मनोरथ सिद्ध होइछ। श्रीकृष्णाष्टमी व्रत प्रत्येक नर-नारीकेँ कर्त्तव्य थिक– "नरो वा यदि वा नारी कृष्णजन्माष्टमीव्रतम्। न करोति तदा घोरा व्याली भवति कानने" (भविष्य पुराण) कुशी अमावस्यामे उपाड़ल कुश वर्ष पर्यन्त शुद्ध रहैछ। चिता-स्थान, रास्ता, यज्ञभूमि, शय्या, आसन तथा पिण्ड एहिठाम सभक कुश अशुभ मानल गेल अछि। **कुशोत्पाटन मन्त्र**– "कुशाग्रे वसते रुद्रः कुशमध्ये तु केशवः। कुशमूले वसेद् ब्रह्मा कुशान्मे देहि मेदिनि!" कुश प्रतिनिधीनाह स्नानसूत्रभाष्ये–कुशाः काशमया दूर्वा उशीराश्च सकुन्दराः। इति कुशाः कुशकार्यकरिणः–कुश स्वयं उपाड़बाक चाही। अन्य द्वारा शूद्र द्वारा च कुशग्रहणमनुचितमुक्तं हारीतेन–"समित्पुष्पकुशादीनि ब्राह्मणः स्वयमाहरेत्। शूद्रानीतैः क्रयक्रीतैः कर्म कुर्वन् पतत्यधः"॥ **काल विचार** – पौषे मासे तथा माघे पूर्वस्यां राहुसंस्थितिः। फाल्गुने च तथा चैत्रे वैशाखे दक्षिणे भवेत्॥ ज्येष्ठे मासि तथाषाढे श्रावणेऽपि च पश्चिमे। भाद्रे तथाश्विने मासे कार्तिके चोत्तरे भवेत्॥ दक्षिणे सम्मुखे राहौ स्त्रीयात्रा परिवर्जयेत्। गृहारम्भप्रवेशौ च सम्मुखे चैव वर्जयेत्॥ (ज्यौ. च. ८७ श्लो.)।

आकाशक बात – (काल – उत्तरमे)।

याम्यायन – सौम्यगोल, वर्षा ऋतु, शुद्ध समय, बु. वृ. श. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, शु. पश्चिमोदित, शेष ग्रह पूर्वोदित। बु. पश्चिमास्त। ता. २९ के बु. पूर्वोदित।

मौसम – एहिपक्षमे वर्षाक योग साधारण, तापमान सेहो होयत। बाढ़िक सम्भावना सेहो थीक।

भाद्रशुक्लपक्षः। संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. सितम्बर १९९७ ई०।

अजा गावो महिष्यश्च ब्राह्मणी च प्रसूतिका। दश रात्रेण शुद्ध्यन्ति भूमिष्ठं च नवोदकम् ॥

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः सिं.-क. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	सिं. ल. घं. मि.	ये. गते	अं. ता.	भाद्रशुक्लपक्षः
१	मं.	६०।००	अहोरात्र	पू. ५४।११	रा. ३।२६	सि. ४१।१८	किं. २९।००	सिंह	१५।५५।१८	३१।२६	५।४६	६।१४	६।३५	१७	२	**विशाखायां कुजः** १६।४९। **मार्गी बुधः** १२।१८। सुतीस्नानम्।
१	बु.	१।३२	प्रा. ६।२४	उ. ६०।००	अहोरात्र	सा. ४२।५३	व. १।३२	सिं. १०।४८	१६।५३।२६	३१।२२	५।४७	६।१३	६।३१	१८	३	चन्द्रदर्शनम्।
२	बृ.	६।३९	दि. ८।२७	उ. ०।४१	प्रा. ६।३	शु. ४४।१४	कौ. ६।३९	कन्या	१७।५१।३४	३१।१८	५।४७	६।१३	६।२७	१९	४	हरितालिकाव्रतस्य पूर्वदिनकृत्यम्।
३	शु.	११।१८	" १०।१९	ह. ६।४९	दि. ८।३२	शु. ४५।८	ग. ११।१८	क. ३९।३२	१८।४९।४६	३१।१४	५।४८	६।१२	६।२३	२०	५	म. ३८।५९ उ.। **हरितालिका (तीज) व्रतम्।** श्रीविनायक ४ चतुर्थी (चौठचन्द्र) चन्द्रादर्शनम्। मन्वादिः, **छन्दोगानामृषितर्पणम्।**
४	श.	१५।१२	" ११।२४	चि. १२।१५	" १०।४३	ब्र. ४५।१९	वि. १५।१२	तुला	१९।४७।५०	३१।१०	५।४९	६।११	६।१९	२१	६	म. १५।१२ या.। **सिद्धिविनायकपूजा।**
५	र.	१८।१३	" १।३	स्वा. १६।३९	" १२।३०	ऐं ४४।३७	वा. १८।३	तुला	२०।४५।५८	३१।७	५।५०	६।१०	६।१५	२२	७	**ऋषिपंचमी** – ५ व्रतम्। सप्तर्षिपूजनम्।
६	चं.	१९।४८	" १।४५	वि. १९।५७	" १।४९	वै. ४९।५९	तै. १९।४८	तु. ४।८	२१।४४।५	३१।४	५।५०	६।१०	६।११	२३	८	**पर्पट षष्ठी** – ६। लोलार्क (सूर्यषष्ठी) व्रतम्।
७	मं.	२०।११	" १।५५	अ. २१।५७	" २।३८	वि. ४०।१९	व. २०।११	वृश्चिक	२२।४२।२८	३१।००	५।५१	६।९	६।७	२४	९	म. २०।११ उ. ४९।५७ या. **उत्तरफल्गुन्यां रविः** ४३।२२। पुंनपुंसकयोर्योगः।
८	बु.	१९।४७	" १।४७	ज्ये. २२।४३	" २।५७	प्री. ३६।३९	व. १९।४७	वृ. २२।४३	२३।४०।५१	३०।५६	५।५२	६।८	६।३	२५	१०	गं. १६।४३ उ. ३१।४३ या.। **गोपाष्टमी ८। श्रीमहालक्ष्मीव्रतारम्भः।** श्रीराधाष्टमी। **उत्तरफल्गुन्यां रविः** ४९।४५। **स्त्रीपुंसयोर्योगः।**
९	बृ.	१७।११	" १२।४५	मू. २२।१६	" २।४७	आ. ३।२२	कौ. १७।११	धनु	२४।३९।१४	३०।५२	५।५३	६।७	६।००	२६	११	द. ति.१७।११ उ.।
१०	शु.	१४।४	" ११।३४	पू. २०।४५	"२।१२	सौ. २६।३५	ग. १४।४	ध. ३५।२०	२५।३७।३७	३०।४८	५।५४	६।६	५।५८	२७	१२	द. ति. १४।४ या.। गं. ४२।१३। अच्युतदशमी १०।
११	श.	९।५८	" ९।५३	उ. १८।२७	" १।१७	शो. २०।२९	वि. ९।५८	मकर	२६।३६।००	३०।४४	५।५४	६।६	५।५६	२८	१३	म. ९।५८ या.। स्वात्यां भृगुः ३२।५४। **श्रीहरेः पार्श्वपरिवर्तनम्। कर्मा-धर्मा एकादशी–११ व्रतं सर्वेषाम्।**
१२	र.	५।१	" ७।५५	श्र. १५।१७	" १२।२	अ. १३।४२	वा. ५।१	म. ४३।२७	२७।३४।२२	३०।४०	५।५५	६।५	क. ८।१०	२९	१४	**त्रयोदशीक्षयः** दं. ५४।४२। **श्रीहृषीकेशद्वादशी–१२।** कुष्माण्डेन पारणा। **पञ्चकारम्भः** (भदवा) दि. घं. १२।२ उ.। **इन्द्रोत्थानम् इन्द्रपूजा च। प्रदोषत्रयोदशी – १३ व्रतम्।**
१४	चं.	५३।२९	रा. ३।२४	ध. ११।१८	" १०।३५	सु. ६।४२	ग. २६।३६	कुम्भ	२८।३२।४४	३०।३६	५।५६	६।४	८।६	३०	१५	**धृतिक्षयः** दं. ५२।४२। म. ५३।३९ उ.। **श्रीअनन्तचतुर्दशी–१४ व्रतम्।** श्रीमदनन्तपूजा।
१५	मं.	४७।३४	" १२।५९	श. ७।३५	" ८।५९	शू. ५०।५८	वि. २६।३७	कु. ४९।२३	२९।३१।२३	३०।३२	५।५७	६।३	८।२	३१	१६	म. २६।३७ या.। भाद्री-पूर्णिमा–१५। क्षेत्रस्नानम्। अगस्त्यार्घदानम्। सत्ययुगान्तः। **खग्रास चन्द्रग्रहणं स्पर्शः** रात्री घं. १० मि. २५ मोक्षः घं. १ मि. ५१ उ.। मासान्तः।

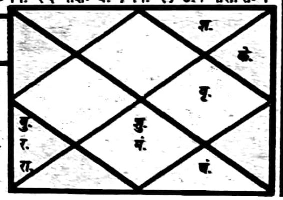
विशेष कथन – महर्षि नारद कृष्णकेँ कहलथिन्ह जे अहाँ भाद्रशुक्ल चतुर्थीचन्द्रकेँ देखने छी, 'तेँ अहाँकेँ व्यर्थ कलंक लागल। हुनक कथनानुसार भाद्रशुक्ल चतुर्थीमे गणेशजीक व्रत-पूजनसँ मिथ्या अपवादक शुद्धि होइछ। **"सिंहः प्रसेनमवधीत् सिंहो जाम्बवता हतः। सुकुमारक, मोरोदीस्तव ह्येष स्यमन्तकः"** एहि मन्त्रसँ चन्द्रमा के दर्शन फलफूल पक्कान्नपूरित वंश पात्र (चङ्गेरा) लय करबाक विधान अछि, **'दधिशंखतुषाराभं क्षीरोदार्णवसम्भवम्। नमामि शशिनं भक्त्या शम्भोर्मुकुटभूषणम्।'** एहि मन्त्रसँ दधिपात्र समर्पण कएलाक बाद – **"रूपं देहि यशो देहि भाग्यं भगवन् प्रदेहि मे। पुत्रान् देहि धनं देहि सर्वान् कामान् प्रदेहि मे"** – प्रार्थना करी। **अगस्ति-तर्पण** – कुम्भयोनिसमुत्पन्न मुनीनां मुनिसत्तम। उदयं ते लंकाद्वारे अर्घोऽयम्प्रतिगृह्यताम्। शंख पुष्प फलं तोयं रत्नानि विविधानि च॥ उदयं०॥ **काशपुष्पप्रतीकाशवह्निमारुतसम्भव**॥ उदयं०॥ आतापी भक्षितो येन वातापी च महाबलः। समुद्रः शोषितो येन स मेऽगस्त्यः प्रसीदतु॥ एहि मन्त्रसँ अगस्तिकेँ प्रणाम करी।

आकाशक बात – (काल – उत्तरमे)।

याम्यायन – सौम्य गोल – वर्षा-शरद्-ऋतु, शुद्ध समय। श. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, शु. पश्चिमोदित, शेष ग्रह पूर्वोदित।

मौसम – एहि पक्षमे वर्षाक योग साधारण अछि। पक्षक उत्तरार्द्धमे वर्षाक योग नीक, समय-सुखद।

ग्रहण-राशिफलः –मेष-घात; वृष-हानिः; मिथुन-लाभ; कर्क–सुख; सिंह-माननाश; कन्या-मृत्यु तुल्य कष्ट; तुला-स्त्री कष्ट; वृश्चिक–सौख्य; धनु-चिंता; मकर–व्यथा; कुंभ-श्री; मीन-हानि।

भा.शु.	६ घं. मि. मा.	४५।३१
र.	४।२१।४४।५	५८।१५
मं.	६।२२।३७।३	२४।१५
बु.	४।७।१०।२०	३३।३१
बृ.	९।२१।१५।४०	५।३२
शु.	६।२।४४।२७	४८।३९
श.	११।२३।२०।४४	७।१६
के.	१०।२८।७।४८	३।११
रा.	४।२८।७।४८	३।११
ल.	२२।२८।२८	—

भा. शु.	१४ घं. मि. मा.	४५।१८
र.	४।२८।३२।४४	५८।२९
मं.	२६।२६।५९।३१	४०।२९
बु.	४।१३।४७।८	४५।३९
बृ.	९।२०।३६।४१	४।३८
शु.	६।११।००।२९	३९।१६
श.	११।२२।५०।११	७।१६
के.	१०।२७।४५।३२	३।११
रा.	४।२७।४५।३२	३।११
ल.	२२।२८।२९	—

आश्विनकृष्णपक्षः ।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. सितम्बर-अक्टूबर १९९७ ई० ।

सूर्ये कन्यांगते श्राद्धं यो न कुर्याद्गृहाश्रमी । धनं पुत्राः कुतस्तस्य पितृनिःश्वासपीडनात् ॥

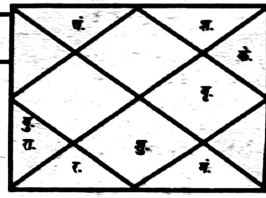
ति.	वा.	तिथयः दं. प.	घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः कन्या-राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	क. ल. घं. मि.	वे. गते	अं. ता.	आश्विनकृष्णपक्षः
१	बु.	४१।२६	रा. १०।३२	पू. ३।१९	दि. ७।१८	ग. ४३।११	वा. १४।३०	मीन	०।३०।४	३०।२८	५।५८	६।२	" ७।५८	१	१७	उत्तराभाद्रक्षयः दं. ५४।५१ । महालयारम्भः । पितृपक्षीयपार्वणारम्भश्च । विश्वकर्मापूजा । कन्यायां रविः १४।५० A
२	बृ.	३५।३१	" ७।२१	रे. ५५।१५	रा. ४।५	वृ. ३५।३५	तै. ८।२९	मी. ५५।१५	१।२८।४१	३०।२४	५।५९	६।१	" ७।५४	२	१८	गं. ४३।१५ उ० ५८।१५ या. । पञ्चकान्तः (भदवा) समाप्तिः रात्रौ घं. ४ मि० ५३ उ. । मासादिः ।
३	शु.	३०।१	सं. ६।००	अ. ५१।४७	" २।४३	ध्रु. २८।१५	व. २।४६	मेष	२।२७।१९	३०।२०	६।००	६।००	" ७।५०	३	१९	म. २।४६ उ. ३०।१ या. । वृश्चिके कुजः ५६।२७ । सूतीस्नानम् । A मु० ४५ फलं सहमर्घम् । षडशीति संक्रान्तेः पुण्यकालः दि. घं. सायाह्नं या. ।
४	श.	२५।००	दि. ४।००	भ. ४८।५९	" १।३६	व्या. २१।२६	वा. २५।००	मेष	३।२५।५७	३०।१६	६।००	६।००	" ७।४६	४	२०	याम्यामगस्त्योदयः ।
५	र.	२०।५२	" २।२२	कृ. ४७।४	" १२।५१	ह. १५।१५	तै. २०।५२	मे. ३।३१	४।२४।३५	३०।१२	६।१	५।५९	" ७।४२	५	२१	सूतीस्नानम् ।
६	चं.	१७।३८	" १।५	रो. ४६।१	" १२।२६	व. ९।४६	व. १७।३८	वृष	५।२३।१३	३०।९	६।२	५।५८	" ७।३८	६	२२	भ. १७।३८ उ. ४६।३३ या. । श्रीजीमूतवाहनव्रतस्य पूर्वदिनकृत्यम् (ओंगठन) ।
७	मं.	१५।२८	" १२।१४	मृ. ४६।९	" १२।३१	सि. ५।७	व. १५।२८	वृ. ३०।४	६।२२।७	३०।८	६।३	५।५७	" ७।३४	७	२३	द. ति. १५।२८ उ. । विशाखायां भृगुः ५२।२१ । श्रीमहालक्ष्मीव्रतम् । श्री जीमूतवाहनव्रतम् (जितिया) । सूतीस्नानम् ।
८	बु.	१४।५०	" ११।५२	आ. ४७।३१	" १।४	व्य. १।२४	कौ. १४।३०	मिथुन	७।२१।१	३०।८	६।४	५।५६	" ७।३०	८	२४	वरीयानूक्षयः दं. ५७।१९ । द. ति. १४।३० या. । अनुराधायां कुजः ४७।७ । शाकाष्टका ८ । श्रीजीमूतवाहनव्रतस्य पारणा दि. घं. ११ मि. ५२ उ. ।
९	बृ.	१४।५०	" १२।१	पु. ५०।११	" २।९	प. ५७।२	ग. १४।५०	मि. ३४।३४	८।१९।५५	३०।८	६।५	५।५५	" ७।२६	९	२५	भ. ४५।४१ उ. । उत्तरफल्गुन्यां बुधः १७।५१ । अन्वष्टका ९ । मातृनवमी ९। (मातृकृत्यम्) । सूतीस्नानम् दि. घं. १२ मि. १ उ. ।
१०	शु.	१६।३२	" १२।४२	पु. ५४।२	" ३।४२	शि. ५६।१७	वि. १६।३२	कर्क	९।१८।४९	३०।७	६।५	५।५५	" ७।२२	१०	२६	भ. १६।५२ या. ।
११	श.	१९।१७	" १।४९	श्ले. ५४।५९	" ५।४२	सि. ५६।२७	बा. १९।१७	क. ५८।५९	१०।१७।४२	३०।७	६।६	५।५४	" ७।१८	११	२७	४७।५९ उ. । इन्दिरा एकादशीव्रतं सर्वेषाम् । पूर्वास्तो बुधः १५।१२ । हस्ते रविः २७।२७ । त्रियोर्योगः ।
१२	र.	२३।१५	" ३।२५	म. ६०।००	अहोरात्र	सा. ५७।१८	तै २३।१५	सिंह	११।१६।३५	३०।७	६।७	५।५३	" ७।१४	१२	२८	गं. २।५९ या. । गुड़ेन पारणा । प्रदोष-त्रयोदशी १३व्रतम् । सूतीस्नानम् ।
१३	चं.	२७।५३	" ५।१६	म. ४।४८	दि. ८।२	शु. ५८।३६	व. २७।५३	सिंह	१२।१५।२९	३०।९	६।७	५।५३	" ७।१०	१३	२९	भ. २७।५३ उ. । कन्यायां बुधः ३०।१७ ।
१४	मं.	३३।२	रा. ७।२१	पू. ११।१३	" १०।३७	शु. ६०।००	वि. ०।५८	सिं. २७।५१	१३।१४।३९	३०।१	६।८	५।५२	" ७।६	१४	३०	भ. ००।२८ या. । चतुर्दशी १४ व्रतम् । शस्त्रादिहतानामयैव श्राद्धम् ।
३०	बु.	३८।११	" ९।२५	उ. १७।४५	" १।१५	शु. ०।५	च. ५।३७	कन्या	१४।१३।४९	२९।५२	६।९	५।५१	" ७।२	१५	१	आश्विनी-अमा-३० । पार्वणम् । पितृपक्षीयपार्वणान्तः । महालयान्तश्च ।

आ. कृ.	६ चं. मि. मा.	४५।४
र.	५।५।२३।१३	५८।४५
मं.	७।१।५५।५५	४१।१७
बु.	४।२३।००।९	८६।१५
बृ.	९।१९।५३।५	३।४४
शु.	६।१९।१।५६	५१।१७
श.	११।२१।४९।५९	८।५०
के.	१०।२७।२३।१७	३।११
रा.	४।२७।२३।१७	३।११
अ.	२२।२८।३०	—

आ. कृ.	१३ चं. मि. मा.	४५।४
र.	५।१२।१५।२९	५९।२
मं.	७।६।३७।६	४१।७
बु.	५।३।४६।५६	९७।५९
बृ.	९।१९।४६।२९	१।५६
शु.	६।२६।५७।२८	५२।१९
श.	११।२१।४२।१९	१०।२४
के.	१०।२७।१।२	३।११
रा.	४।२७।१।२	३।११
अ.	२२।२८।३१	—

विशेष कथन – जितिया पारणाक दिन पारणसँ पूर्व असमर्थावस्थामे दूध-शरबत आदि पेय पदार्थ ग्रहण कयल जा सकैछ, भविष्योत्तरमे एहन प्रमाण भेटैछ । "शालिवाहनराजस्य पुत्रो जीमूतवाहनः । तस्यां पूज्यः स नारीभिः पुत्रसौभाग्यलिप्सया ।" – ई व्रत पुत्रवती स्त्रीगणसँ अवश्य कर्त्तव्य । **कथाक सारांश** – नर्मदा नदीक पश्चिम बाहूटाल नामक मरुस्थलमे घूघूपाकड़िक घोघड़िमे गिदरनी एवं डारिपर एक चिल्होड़ि रहैत छलि । स्त्रीगण द्वारा जितीया व्रत-पूजादि करैत देखि ओहो दूनू व्रत कैलक । गिदरनी चुप्पे मुर्दाक मांस खा लेलक आ चिल्होड़ि नियमानुसार नवमीमे पारण कैलक । दोसर जन्ममे गिदरनी मलयकेतुक रानी (कर्पूरावती) भेलि आ चिल्होड़ि बुद्धिसेनक रानी शीला भेलि । जितीयाव्रतक प्रभावसँ शीलाकेँ क्रमशः सात पुत्र भेलैन्ह जे जीवित रहलन्हि आ कर्पूराकेँ सेहो सात टा पुत्र भेलैन्हि मुदा व्रत-भंगक दुष्प्रभावसँ सातो पुत्र नष्ट भ गेलैन्ह । ईर्ष्यासँ कर्पूरा पारणक दिन शीलाक सातो पुत्रक मूड़ी कटवा कऽ बाँसक डालामे वस्त्रसँ झाँपि शीलाक सातो पुतोहुकेँ पारणाक हेतु पठौलथिन्ह, मुदा जीमूतवाहन, अपन व्रतक प्रभावसँ सातो पुत्रकेँ जीवित कए देल ।

आकाशक बात – (काल – उत्तरमे) ।

वाम्यायन – सौम्य गोल, शरदृतु, शुद्ध समय, वृ.श. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, शु. पश्चिमोदित ।

ता. २७ के बु. पूर्वास्त ।

मौसम – एपि पक्षमे वर्षा सन्तोषप्रद नहि, प्रचण्ड वायुवेग रहत, मौसम अप्रिय । मेघाडम्बर सेहो होयत ।

आश्विनशुक्लपक्षः ।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. अक्टूबर १९९७ ई० ।

स्नानं कृत्वा तु ये केचित् पुष्पं त्रोटयते यदि । देवतास्तन्न गृहणन्ति पूजा भवति निष्फला ॥

		तिथयः		नक्षत्राणि		योगाः	करणानि	राशयः	सूर्यांशाः	दि. मा.	सू. उ.	सू. अ.	क. ल.	ने.	अं.
ति.	वा.	दं. प.	घं. मि.	न. दं. प.	घं. मि.	यो. दं. प.	क. दं. प.	रा. दं. प.	क. तु. राशी	दं. प.	घं. मि.	घं. मि.	पं. मि.	गते	ता.
१	वृ.	४२।५७	रा. ११।२१	ह. २३।५९	दि. ३।४६	ब्र. १।२८	किं. १०।३४	क. ५६।४४	१५।१२।५६	२९।४८	६।१०	५।५०	क. ६।५८	१६	२
२	शु.	४६।५८	" १२।५८	चि. २९।३६	सं. ६।१	ऐं. २।२५	वा. १४।५८	तुला	१६।१२।८	२९।४४	६।११	५।४९	" ६।५४	१७	३
३	श.	४९।५४	" २।१०	स्वा. ३४।१७	रा. ७।५५	वै. २।४५	तै. १८।२६	तुला	१७।११।१७	२९।३६	६।१२	५।४८	" ६।५०	१८	४
४	र.	५१।४७	" २।५५	वि. ३७।५२	" ९।२१	वि. २।१२	व. २०।५१	तु. २१।५९	१८।१०।२६	२९।२८	६।१२	५।४८	" ६।४६	१९	५
५	चं.	५२।१५	" ३।७	अ. ४०।१२	" १०।१८	प्री. ००।४८	व. २२।१	वृश्चिक	१९।९।३५	२९।२०	६।१३	५।४७	" ६।४२	२०	६
६	मं.	५१।२७	" २।४८	ज्ये. ४१।१३	" १०।४२	सौ. ५४।५४	कौ. २१।५१	वृ. ४१।१३	२०।९।१	२९।१४	६।१३	५।४७	" ६।३९	२१	७
७	बु.	४९।२७	" २।१	मू. ४१।५	" १०।४०	शो. ५०।२६	ग. २०।२७	धनु	२१।८।२७	२९।१०	६।१४	५।४६	" ६।३५	२२	८
८	वृ.	४६।२५	" १२।४९	पू. ३९।४७	" १०।१०	अ. ४५।११	वि. १७।५६	ध. ५४।३७	२२।७।५२	२९।६	६।१५	५।४५	" ६।३१	२३	९
९	शु.	४२।२४	" ११।१४	उ. ३९।४	" ९।५४	सु. ३९।४	वा. १४।२४	मकर	२३।७।१७	२९।२	६।१६	५।४४	" ६।२७	२४	१०
१०	श.	३७।३५	" ९।१९	श्र. ३२।५१	" ७।२५	धृ. ३३।५५	तै. १०।००	मकर	२४।६।४२	२८।५८	६।१७	५।४३	" ६।२४	२५	११
११	र.	३२।१०	" ७।१०	ध. ३१।९	" ६।४६	शू. २५।४	व. ४।५३	म. २।००	२५।६।७	२८।५४	६।१८	५।४२	" ६।२२	२६	१२
१२	चं.	२६।२३	दि. ४।५२	श. २७।१०	दि. ५।११	गं. १७।२६	वा. २६।२३	कुम्भ	२६।५।३२	२८।५०	६।१९	५।४१	" ६।२१	२७	१३
१३	मं.	२०।२१	" २।२८	पू. २२।५९	" ३।४४	वृ. ९।३८	तै. २०।२१	कु. ९।२	२७।५।१३	२८।४८	६।२०	५।४०	तु. ८।३५	२८	१४
१४	बु.	१४।१८	" १२।३	उ. १८।४८	" १।५१	ध्रु. १।४५	व. १४।१८	मीन	२८।४।५४	२८।४७	६।२०	५।४०	" ८।३१	२९	१५
१५	वृ.	८।२८	" ९।४४	रे. १४।४८	" १२।१६	व्य. ४६।३२	व. ८।२८	मी. १४।४८	२९।४।३५	२८।४६	६।२१	५।३९	" ८।२७	३०	१६

२ शारदीयनवरात्रारम्भः। दुर्गोत्सवः। कलशस्थापनम्। दोलावाहनम्। फलमशुभम्। सूतीस्नानम्।

३ चन्द्रदर्शनम्। रेमन्तपूजा। वृश्चिके भृगुः १३।३६। हस्ते बुधः ३४।३४। अन्नप्राशनम्। शिशोस्ताम्बूलभक्षणम्।

४ कृष्णवस्त्रधारणम्।

५ भ. २०।५१ उ. ५१।४७ या.। अनुराधायां भृगुः ९।२९।

६ आयुष्मानुक्षयः दं. ५७।३३। अन्नप्राशनम्। शिशोर्दुग्धपानम्।

७ गं. ३५।१३ उ. ५०।१३ या.। विल्वाभिमन्त्रणम् गजपूजा च। सूतीस्नानम्।

८ भ. ४९।२७ या.। पत्रिकाप्रवेशः। सिद्धियोगः ४९।२७ या.। पूर्वदिशि यात्रा।

९ भ. १७।५६ या.। महाष्टमी-व्रतम्। महारात्रिः। निशापूजा जागरणञ्च। सूतीस्नानम्।

१० महानवमी - ९ व्रतम्। त्रिशूलिनीपूजा। वलिदानादिकृत्यम्। महानवमीकृत्यम्। मार्गी गुरुः २६।२८। चित्रायां रविः ५८।४५। स्त्रीपुंभयोर्योगः।

११ विजयादशमी। अपराजिता पूजा। देवी विसर्जनम्। चित्रायां बुधः १४।४२। पञ्चकारम्भः (भदवा) ३२।५१ उ.।

१२ भ. ४।५३ उ. ३२।१० या.। पाशांकुशा एकादशी - ११ व्रतं सर्वेषाम्। मासान्तः। A श्रीपद्मनाभद्वादशी। गुड़ेन पारणा। प्रदोषत्रयोदशीव्रतम्।

१३ तुलायां रविः २२।५। मु० १५ फलं महर्घम्। यवविषुवसंक्रान्तेः पुण्यकालः दं. २२।५ या.। द. ति. २६।२३ या.। A

१४ चतुर्दशी १४ व्रतम्। ज्येष्ठायां कुजः १३।३९। सिद्धियोगः २०।२१ या.।

१५ व्याघातक्षयः दं. ५२।१५। कोजागरा। प्रदोषे लक्ष्मीपूजनम्। दिवाऽभोजनम्। B या. सिद्धियोगः ८।२८ या.। पश्चिमोत्तरयोर्यात्रा रेवत्याम्। मासान्तः।

१६ भ. १४।१८ उ. ४१।२३ या.। गं. २।४८ उ. १७।४८ या.। पञ्चकान्तः (भदवा) समाप्तिः १४।४८ या.। आश्विनी-पूर्णिमा–१५। क्षेत्रस्नानाम्। सर्वार्थसिद्धियोगः १४।४८ B

आ. शु.	५ चं. मि. मा.	४४।३७
र.	५।१९।९।३५	५९।१८
मं.	७।११।२५।३	४१।३८
बु.	५।१५।२९।५७	१०४।१५
वृ.	९।१९।३५।३९	००।८
शु.	७।४।४४।४४	५३।३१
श.	११।२१।७।६	५।२८
के.	१०।२६।३८।४७	३।११
रा.	४।२६।३८।४७	३।११
अ.	२२।२८।३०	—

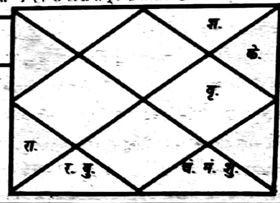
आ. शु.	१३ चं. मि. मा.	४४।२३
र.	५।२६।५।३२	५९।३१
मं.	७।१६।२०।४८	३।२५
बु.	५।२७।३९।४३	१०५।५७
वृ.	९।१९।३५।२०	००।४६
शु.	६।१२।२४।४९	५४।४३
श.	११।२०।२७।४०	५।२८
के.	१०।२६।१६।३२	३।११
रा.	४।२६।१९।३२	३।११
अ.	२२।२८।३३	—

विशेष कथन – खञ्जन दर्शन-मन्त्र – नीलकण्ठ, शुभग्रीव, सर्वकामफलप्रद ! पृथिव्यामवतीर्णोऽसि खञ्जरीट नमोस्तु ते। त्वं योगयुक्तो मुनिपुत्रकस्त्वमदृश्यतामेषि शिखोद्गमेंन। संदृश्यसे प्रावृषि निर्गतायां त्वं खञ्जनाश्चर्य ! नमोनमस्ते॥ **दर्शन फल –** पूर्वमे कार्यसिद्धि, अग्निकोणमे भय, दक्षिणमे अग्निभय, नैऋत्यमे कलह, पश्चिममे लाभ, वायव्यमे अन्न-वस्त्र, उत्तरमे दिव्यांगनाक प्राप्ति, ईशानमे अनिष्ट, उड़ैत खञ्जन-दर्शनसँ अर्थागम। कमल, गाय, घोड़ा, हाथी, सर्प ओ पवित्र दूभि पर देखलासँ आरोग्य. अर्थागम; छाउर, हड्डी, काष्ठ, केश, नख, (लौह) आर भुस्सा पर देखलासँ दुःख। अशुभफल-शान्ति आदि कृत्यसारमे देखी। **दुर्गाक पाठ –** यथाश्वमेधः क्रतुराड् देवानां च यथा हरिः। स्तवानामपि सर्वेषां तथा सप्तशती स्तवः। "चण्ड्याः शतावृत्तिपाठात् सर्वाः सिद्ध्यन्ति सिद्धयः" नवरात्र भगवानक सबसँ पैघ शक्ति काल मानल जाइछ – "सोऽनन्तोऽन्तकरः कालोऽनादिरादिकृदव्यय। जनं जनेन जनयन् मारयन्मृत्युनान्तकम्" भगवानहिक समय रूप शक्तिक अनुभूयमान स्वरूप ऋतुचक्र (संवत्सर) जे सामान्यतः ३६० मानल जाइछ, जाहिमे ४० (४० × ९ = ३६०) नवरात्र होइछ, ताहिमे चैत्रशुक्ल आओर आश्विनशुक्ल नवरात्र शक्ति-पूजाक हेतु प्रधान मानल जाइछ।

आकाशक बात – (काल – उत्तरमे)।

याम्यायन – सौम्य याम्यगोल, शरद् ऋतु, शुद्ध समय, वृ, श. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, शु. पश्चिमोदित। शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. १० के वृ. मार्गी।

मौसम – एहि पक्षक पूर्वार्द्धमे वर्षाक योग साधारण, झंझावात, वातप्रकोप, पक्षान्तमे वर्षाक योग नीक अछि।

कार्तिककृष्णपक्षः।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. अक्टूबर १९९७ ई०।

समित् पुष्पकुशादीनि ब्राह्मणः स्वयमाहरेत् । शूद्रानीतैः क्रयक्रीतैः कर्मकुर्वन् पतत्यधः ॥

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः तु. राशौ	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	तु. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.	कार्तिककृष्णपक्षः।
१	शु.	३।१	प्रा. ७।३४	अ. ११।१५	दि. १०।५२	व. ३९।२९	कौ. ३।१	मेष	०।४।१६	२८।४२	६।२२	५।३८	तु. ८।२४	१	१७	द्वितीयाक्षयः दं. ५५।६ । ज्येष्ठायां भृगुः १९।१३ । सूतीस्नानम् । सिद्धियोगः ३।१ या.। तुलायां रविः ४०।५६ A
३	श.	५४।२	रा. ४।००	भ. ८।१५	" ९।४०	सि. ३३।४	व. २६।५	मे. २२।४४	१।३।५७	२८।३८	६।२३	५।३७	" ८।२०	२	१८	भ. २६।५ उ. ५४।२ या.। स्वात्यां बुधः ५४।१६ । विषशस्त्रादिनिर्माणदिनम् । मासादिः ।
४	र.	५०।५१	" २।४३	कृ. ६।१०	" ८।५१	व्य. २७।७	व. २२।२६	वृष	२।३।३७	२८।३४	६।२३	५।३७	" ८।१६	३	१९	कटमहुली-चतुर्थी-४। श्रीगणेश – ४ व्रतम्।
५	चं.	४८।४४	" १।५४	रो. ४।५३	" ८।२१	व. २२।१९	कौ. १९।४८	वृ. ३४।४८	३।३।१७	२८।३०	६।२४	५।३६	" ८।१२	४	२०	दक्षिणदिशि यात्रा–मध्यमा।
६	मं.	४७।५१	" १।३४	मृ. ४।४३	" ८।१९	प. १८।१६	ग. १८।१८	मिथुन	४।३।१४	२८।२६	६।२५	५।३५	" ८।८	५	२१	भ. ४७।५१ उ.। सूतीस्नानम्। A मु. १५ फलं महर्घम् । यवविषुवसंक्रान्तेः पुण्यकालः दि. घं. १२ उर्ध्वम् ।
७	बु.	४८।१८	" १।४४	आ. ५।४५	" ८।४३	शि. १५।१३	वि. १८।५	मि. ५२।३०	५।३।१०	२८।२२	६।२५	५।३५	" ८।४	६	२२	भ. १८।५ या.। सिद्धियोगः ४८।१८ या.। पश्चिमदिशि यात्रा पुनर्वसौ।
८	वृ.	५०।३	" २।२७	पु. ८।६	" ९।४१	सि. १३।१०	वा. १९।११	कर्क	६।३।६	२८।१८	६।२६	५।३४	" ८।००	७	२३	पश्चिमोत्तरयोर्यात्रा – मध्यमा पुनर्वसौ। ततः दक्षिणाग्विना यात्रा पुष्ये।
९	शु.	५२।२६	" ३।२४	पु. ११।४१	" ११।६	सा. १२।७	तै. २१।३०	कर्क	७।३।२	२८।१४	६।२६	५।३४	" ७।५६	८	२४	भैषज्यनिर्माणदिनम्। स्वात्यां रविः २३।१३ । स्त्रियोर्योगः ।
१०	श.	५६।५८	" ५।१४	श्ले. १६।२२	" १।४	शु. ११।५७	व. २४।५७	क. १६।२२	८।२।५८	२८।१०	६।२७	५।३३	" ७।५२	९	२५	भ. २४।५७ उ. ५६।५८ या.। गं. ५।२२ उ. २०।२२ या.।
११	र.	६०।००	अहोरात्र	म. २१।५७	" ३।१४	शु. १२।३३	व. २९।२०	सिंह	९।२।५४	२८।६	६।२७	५।३३	" ७।४८	१०	२६	विशाखायां बुधः २९।३७। सूतीस्नानम्।
११	चं.	१।४१	प्रा. ७।८	पू. २८।१४	सं. ५।४५	ब्र. १३।४०	वा. १।४१	सिं. ४४।५२	१०।२।५०	२८।२	६।२८	५।३२	" ७।४४	११	२७	द. ति. १।४१ उ.। रम्भा एकादशी – ११ व्रतं सर्वेषाम्। शिशोर्दुग्धपानम् । शिशोस्ताम्बूलभक्षणम्।
१२	मं.	६।५६	दि. ९।१५	उ. ३४।४६	रा. ८।२३	ऐं. १५।५	तै. ६।५६	कन्या	११।३।२	२७।५८	६।२९	५।३१	" ७।४०	१२	२८	द. ति. ६।५६ या.। प्रदोषत्रयोदशी–१३ व्रतम्। तुलसीदलेन पारणा। श्रीधन्वन्तरि जयन्ती (धनतेरस) ।
१३	बु.	१२।१३	" ११।२२	ह. ४१।७	" १०।५६	वै. १६।२८	व. १२।१३	कन्या	१२।३।१४	२७।५५	६।२९	५।३१	" ७।३६	१३	२९	भ. १२।१३ उ. ४४।३ या. । चतुर्दशी–१४ व्रतम्। यमदीपदानम् । श्री हनुमज्जयन्ती। श्रीहनुमद्ध्वजारोपणम्। दिवाऽभोजनम्।
१४	वृ.	१७।५	" १।२०	चि. ४६।५५	" १।१६	वि. १७।३१	श. १७।५	क. २४।१	१३।३।२६	२७।५२	६।३०	५।३०	" ७।३२	१४	३०	मूलेधनुषि भृगुः ३५।३१। दीपमालिका। सुखरात्रिः। प्रदोषे लक्ष्मीपूजनम्। उल्काभ्रमणम्। पितृविसर्जनम् । निशीथे श्यामापूजा। रात्रिशेषे शूर्पवादनं दरिद्रानिःसारणञ्च।
३०	शु.	२१।१०	" २।५९	स्वा. ५१।५३	" ३।१६	प्री. १७।५८	ना. २१।१०	तुला	१४।३।३७	२७।४८	६।३१	५।२९	" ७।२८	१५	३१	कार्तिकी–अमा–३०। पार्वणम्।

का.कृ.	५ चं. मि. मा.	४४।९
र.	६।३।३।१७	५९।४६
मं.	७।२१।१९।९	४१।४०
बु.	६।९।५९।३६	१०९।७
वृ.	९।१९।४४।५३	१।३९
शु.	७।१९।५३।४१	५७।७
श.	११।१९।५७।३६	४।३१
के.	१०।२५।५४।१६	३।११
रा.	४।२५।५४।१६	३।११
अ.	२२।२८।३४	—

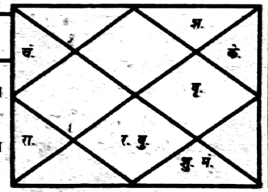
का.कृ.	११ चं. मि. मा.	४३।५६
र.	६।१०।२।५०	६०।३
मं.	७।२६।२३।४९	४३।७
बु.	६।२२।६।१२	१०२।२
वृ.	९।२०।३।२७	४।२१
शु.	७।२७।७।५९	६०।७
श.	११।१९।१९।४६	४।३१
के.	१०।२५।३२।१	३।११
रा.	४।२५।३२।१	३।११
अ.	२२।२८।३५	—

विशेष कथन – देशमे सर्वोत्तम ऋतु दुइएटा अछि – शरद् तथा वसन्त। अतएव शरद ऋतुमे राजासँ रंक तक लक्ष्मीक पूजन करैत छथि। इजोरिया राति दीपावलीक हेतु तेहन उपयोगी नहि, जतेक अमावस्याक घोर अन्धकार, कारण जे एहिमे रोगक कीटाणुक प्राचुर्य रहैछ, जे दीपावलीक प्रकाशसँ अनायासे नष्ट भऽ जाइछ। एहि दिन सन्ध्यामे सर्वत्र दीपमालाक आयोजन करक चाही। कारण, एहि अर्द्धरात्रिमे लक्ष्मी भ्रमण करैत छथि जे,घर सभक प्रकाश, धूप-दीप आदिसँ अलंकृत रहैत अछि, ततए निवास करैत छथि। अतः, सम्पूर्ण रात्रि दीपादि प्रकाशसँ जगमगैने रहक चाही। रात्रिक चतुर्थ प्रहरमे सूप आदि बजाक दरिद्राकेँ बहार करबाक प्रयो त प्रचलित अछि। **उल्का भ्रमण** – "शस्त्राशस्त्रहतानां च भूतानां भूतदर्शयोः। उज्ज्वलज्योतिषा देहं निर्दहे व्योमवह्निना॥ अग्निदग्धाश्च ये जीवा येऽप्यदग्धाः कुले मम। उज्ज्वलज्योतिषा दग्धास्ते यान्तु परमाङ्गतिम्। यमलोकं परित्यज्य आगता ये महालये। उज्ज्वलज्योतिषा वर्त्म प्रपश्यन्तो व्रजन्तु ते।" पितरलोकनिकेँ मार्ग दर्शनार्थ ऊँक भौंजल जाइछ।

आकाशक बात – (काल – उत्तरमे)।

याम्यायन – याम्यगोल, शरदृतु, शुद्ध समय, श. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, शु. पश्चिमोदित, बु. पूर्वास्त, शेष ग्रह पूर्वोदित।

मौसम – एहि पक्षमे वर्षाक अभाव प्रतीत होइछ। वातप्रकोप अधिक। पक्षक उत्तरार्द्धमे तापमान अधिक। मौसम अप्रिय।

कार्तिकशुक्लपक्षः।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. नवम्बर १९९७ ई०।

ईक्षवः शाल्यो मुद्गाः सरोऽम्भः क्वथितं पयः। शरद्येतानि पथ्यानि प्रदोषे चेन्दुरश्मयः॥

तिथयः ति.	वा.	दं. प.	घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः कर्क-राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	क. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.	कार्तिकशुक्लपक्षः
१	श.	२४।११	दि. ४।११	वि. ५५।४१	रा. ४।४७	आ. १७।३६	व. २४।११	तु. ३९।४४	१५।३।४८	२७।३६	६।३१	५।२९	तु. ७।२४	१६	१	वृश्चिके बुधः २३।२४। अन्नकूटः। गोवर्धनपूजनोत्सवः। नवम्बर – ११ मासारम्भः।
२	र.	२४।११	" ५।३	अ. ५८।२०	" ६।२२	सौ. १६।२७	कौ. २६।१७	वृश्चिक	१६।३।५९	२७।३३	६।३२	५।२८	" ७।२०	१७	२	पश्चिमोदितो बुधः ३४।९। मूलेधनुषि कुजः ३३।२३। भ्रातृद्वितीया। यमद्वितीया च। श्रीचित्रगुप्तपूजा। चन्द्रदर्शनम्। सूतीस्नानम्।
३	चं.	२६।३८	" ५।१२	ज्ये, ५९।४३	" ६।२६	शो. १४।१३	ग. २६।३८	वृ. ५९?४३	१७।४।१०	२७।३०	६।३३	५।२७	" ७।१३	१८	३	भ. ५६।१६ उ.। गं. ५३।४३ उ.। अनुराधायां बुधः २८।५१। कटमहुली तृतीया- – ३।
४	मं.	२५।५४	" ४।५५	मू. ५९।५२	" ६।३०	अ. १०।५९	वि. २५।५५	धनु	१८।४।३४	२७।२६	६।३३	५।२७	" ७।१३	१९	४	भ. २५।५४ या.। गं. ८।४३ या.।
५	बु.	२३।५५	" ४।८	पू. ५८।५१	" ६।६	सु. ६।८३	वा. २३।५५	धनु	१९।४।५७	२७।२२	६।३४	५।२६	" ७।१०	२०	५	प्रतिहारषष्ठीव्रतस्य पूर्वदिनकृत्यम् (खरना)।
६	वृ.	२०।५६	" २।५६	उ. ५६।५६	" ५।२०	धृ. १।३४	तै. २०।५६	ध. १३।२२	२०।५।२०	२७।१८	६।३४	५।२६	" ७।६	२१	६	प्रतिहारषष्ठीव्रतम् (छठि) सायंकालीनार्घदानम्। शूलक्षयः दं. ५४।३। गृहप्रवेशः। विशाखायां रविः। ३८।३६। पुंनपुंसकयोर्योगः।
७	शु.	१६।५९	" १।२३	श्र. ५४।९	" ४।१५	गं. ४८।५९	व. १६।५९	मकर	२१।५।४३	२७।१५	६।३४	५।२६	" ७।६	२२	७	भ. १६।५९ उ. ४४।३५ या.। पञ्चकारम्भः (भदवा) रात्री. घं. ४ मि. १५ उ.। प्रातःकालीनार्घदानं पारणञ्च। सामापूजनं प्रारम्भः। गृहप्रवेशः। नवाम्बरधारणम्। सर्वार्थसिद्धियोगः।
८	श.	१२।११	" ११।२८	ध. ५०।४३	" २।५३	वृ. ४१।४९	व. १२।११	म. २२।२६	२२।६।६	२७।१२	६।३६	५।२४	" ७।००	२३	८	गोपाष्टमी – ८। यमदंष्ट्रारम्भः। गृहप्रवेशो वास्तुश्च दि. घं. ११ मि. ८ या.।
९	र.	६।५०	" ९।२०	श. ४६।४७	" १।२०	ध्रु. ३४।१५	कौ. ६।५०	कुम्भ	२३।६।२९	२६।९	६।३६	५।२४	" ६।५६	२४	९	अक्षयनवमी – ९। धातृमूले भोजनम्। कुष्माण्डदानम्। त्रेतायुगादिः।
१०	चं.	१।६	प्रा. ७।३	पू. ४२।४१	" ११।४१	व्या. २६।२८	ग. १।६	कु. २८।४३	२४।६।५२	२६।६	६।३७	५।२३	" ६।५२	२५	१०	एकादशीक्षयः द. ५४।३। द. ति. ५५।९ उ.। देवोत्थान एकादशी – ११ व्रतं स्मार्त्तानाम्। भीष्मपञ्चकारम्भः। एकादशीव्रतोद्यापनम्।
१२	मं.	४९।१३	रा. २।१९	उ. ३८।२५	" १०।००	ह. १८।३१	व. २२।१५	मीन	२५।७।३०	२६।२	६।३८	५।२२	" ६।४८	२६	११	द. ति. ४९।१३ या.। श्रीदामोदर – १२ द्वादशी। वैष्णवानां एकादशी – ११ व्रतम्। तुलसीदलेन पारणा। मन्वादिः।
१३	बु.	४३।२७	" १२।१	रे. ३४।२१	" ८।२२	व. १०।४२	कौ. १६।२०	मी. ३४।२१	२६।८।८	२६।५८	६।३८	५।२२	" ६।४४	२७	१२	प्रदोषत्रयोदशी – १३ व्रतम्। ज्येष्ठायां बुधः १७।३० पञ्चकान्तः (भदवा) समाप्तिः रा. घं. ८ मि. २२ या.। विद्यापतिस्मृतिदिनम्।
१४	वृ.	३८।५	" ७।५३	अ. ३०।४१	" ६।५५	सि. ३।५	ग. १०।४६	मेष	२७।८।४६	२६।५४	६।३९	५।२१	" ६।४१	२८	१३	व्यतीपातक्षयः दं. ५२।४४। चतुर्दशी – १४ व्रतम्। सर्वार्थसिद्धियोगः।
१५	शु.	३३।१६	" ७।५७	भ. २७।३२	सं. ५।४०	व. ४७।८	वि. ५।४१	मे. ४१।५७	२८।९।२३	२६।५०	६।३९	५।२१	वृ. ८।५८	२९	१४	भ. ५।४१ या.। कार्तिकी – पूर्णिमा – १५। क्षेत्रस्नानम्। श्रीहरिहरक्षेत्र (सोनपुर) मेला। भीष्मपंचकव्रतसमाप्तिः। सर्व-देवोत्थानम्। गुरुनानकजयन्ती। सामाविसर्जनम्।

का. शु.	३ चं. मि. मा.	४३।४४
र.	६।१७।४।१०	६०।२०
मं.	८।१।२९।३७	४३।११
बु.	७।३।४३।३५	९५।३९
वृ.	९।२०।३३।३४	४।२६
शु.	८।४।६।३६	५८।४६
श.	११।१८।५३।४९	३।३४
के.	१०।२५।९।४५	३।११
रा.	४।२५।९।४५	३।११
अ.	२२।२८।३६	—

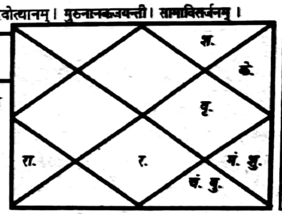
का. शु.	१० चं. मि. मा.	४३।३३
र.	६।२४।६।५२	६०।३०
मं.	८।६।३९।१५	४४।१२
बु.	७।१४।२४।८	८६।४२
वृ.	९।२१।११।३८	४।२६
शु.	८।४।२६।२०	५६।२६
श.	११।१८।२१।१८	३।३४
के.	१०।२४।४७।३१	३।११
रा.	४।२४।४७।३१	३।११
अ.	२२।२८।३७	—

विशेष कथन – यमद्वितीयायाम् – या तु भोजयते नारी भ्रातरं युग्मके तिथौ। अर्चयेच्चापि ताम्बूलैर्न सा वैधव्यमाप्नुयात्॥ भ्रातुरायुः क्षयो राजन् न भवेत्तत्र कर्हिचित्॥ **भगिन्या पठनीयो मन्त्रः –** भ्रातस्तवानुजाताहं भुंक्ष्व भक्तमिदं शुभम्। प्रीतये यमराजस्य यमुनायाः विशेषतः। **ज्येष्ठभगिन्यास्तु –** "भ्रातर्ज्येष्ठानुजाताहम्।" इति शेषः॥ **छठिमे संकल्प –** नमोऽद्येत्यादि इह जन्मनि जन्मान्तरे वा सकलदुःखदारिद्र्यसकलपातकक्षयअपस्मारकुष्ठादिमहाव्याधिसकलरोगक्षय-चिरंजीविपुत्रादिलाभगोधनधान्यादि – समृद्धिसुखसौभाग्यअवैधव्य सकलकामावाप्तिकाम अद्य स्वश्च सूर्यायार्घमहं दास्ये इति संकल्य नमो भगवते सूर्य इहागच्छ इह तिष्ठेत्यावाह्य पूजनादिकं कुर्यात्॥ **एकादश्यां रात्री देवोत्थापनम् –** ब्रह्मेन्द्ररुद्रैरभिवन्द्यमानो भवानृषिर्वन्दितवन्दनीयः। प्राप्ता तवेयं किल कौमुदाख्या जागृष्व जागृष्व च लोकनाथ॥ मेघा गता निर्मलपूर्णचन्द्र शारद्यपुष्पाणि मनोहराणि। अहं ददानीति च पुण्यहेतोर्जागृष्व जागृष्व च लोकनाथ। उत्तिष्ठोत्तिष्ठ गोविन्द, त्यज निद्रां जगत्पते। त्वया चोत्थीयमानेन उत्थितं भुवनत्रयम्॥

आकाशक बात – (काल – उत्तर-पूर्वमे)।

याम्यायन – याम्यगोल, शरद्-हेमन्त ऋतु, शुद्ध समय, श० वक्री, शेष ग्रह मार्गी, शु. पश्चिमोदित, बु. पूर्वास्त, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. २ के बु. पश्चिमोदित।

मौसम – एहि पक्षमे वर्षाक अभाव, वायुवेग अधिक, समय प्रतिकूल।

मार्गकृष्णपक्षः।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. नवम्बर १९९७ ई०।
तपः परं कृतयुगे त्रेतायां ज्ञानमुत्तमम् । द्वापरे यज्ञमेवाहुर्दानमेकं कलौ युगे ॥

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः वृ. राशौ	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	वृ. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.
१	श.	२९।१७	रा. ६।२३	कृ. २५।१३	दि. ४।४५	प. ४३।७	वा. १।१७	वृष	२९।००।००	२६।४६	६।४०	५।२०	वृ. ८।५४	३०	१५
२	र.	२६।२४	दि. ५।१५	रो. २३।४१	" ४।९	शि. ३७।५२	ग. २६।२४	वृ. ५३।२७	०।१०।३७	२६।४३	६।४१	५।१९	" ८।५०	१	१६
३	चं.	२४।१५	" ४।२३	मृ. २३।१३	" ३।५८	सि. ३३।२७	वि. २४।१५	मिथुन	१।११।१४	२६।४०	६।४१	५।१९	" ८।४६	२	१७
४	मं.	२३।२७	" ४।५	आ. २३।५७	" ४।१७	सा. ३०।३	वा. २३।२७	मिथुन	२।१२।४	२६।३७	६।४२	५।१८	" ८।४२	३	१८
५	बु.	२३।५९	" ४।१८	पु. २६।१	" ५।६	शु. २७।३३	तै. २३।५९	मि. १०।२९	३।१३।००	२६।३४	६।४२	५।१८	" ८।३८	४	१९
६	वृ.	२५।५६	" ५।५	पु. २९।१७	रा. ६।२६	शु. २६।१५	व. २५।५६	कर्क	४।१३।५३	२६।३२	६।४३	५।१७	" ८।३४	५	२०
७	शु.	२८।५६	सं. ६।१७	श्ले. ३३।४१	" ८।११	ब्र. २५।४२	व. २८।५६	क. ३३।४१	५।१४।४६	२६।३०	६।४३	५।१७	" ८।३०	६	२१
८	श.	३३।३	रा. ७।५६	म. ३९।७	" १०।२२	ऐं. २६।१	वा. १।००	सिंह	६।१५।३९	२६।२८	६।४३	५।१७	" ८।२६	७	२२
९	र.	३७।५६	" ७।५४	पू. ४५।१२	" १२।४५	वै. २६।५४	तै. ५।३०	सिंह	७।१६।३१	२६।२६	६।४४	५।१६	" ८।२२	८	२३
१०	चं.	४३।१७	" १२।३	उ. ५०।४२	" ३।१	वि. २८।१४	व. १०।३७	सिं. १।३४	८।१७।२३	२६।२४	६।४४	५।१६	" ८।१८	९	२४
११	मं.	४८।३७	" २।११	ह. ५८।७	" ५।५९	प्री. २७।१२	व. १५।५७	कन्या	९।१८।१९	२६।२२	६।४४	५।१६	" ८।१४	१०	२५
१२	बु.	५३।३२	" ४।१०	चि. ६०।००	अहोरात्र	आ. ३०।४३	कौ. २।१५	क. ३।१७	१०।१९।१५	२६।२०	६।४५	५।१५	" ८।१०	११	२६
१३	वृ.	५७।४०	" ५।४९	चि. ४।८	दि. ८।२४	सौ. ३१।२२	ग. २५।३६	तुला	११।२०।११	२६।१८	६।४५	५।१५	" ८।६	१२	२७
१४	शु.	६०।००	अहोरात्र	स्वा. ९।९	" १०।२५	शो. ३१।१७	वि. २९।२९	तु. ५७।३१	१२।२१।७	२६।१७	६।४५	५।१५	" ८।२	१३	२८
१५	श.	००।३८	प्रा. ७।१	वि. १३।२५	" १२।८	अ. ३०।१८	श. ०।३८	वृश्चिक	१३।२२।२	२६।१६	६।४६	५।१४	" ७।५८	१४	२९
३०	र.	२।३५	" ७।४८	अ. १६।२३	" १।१९	सु. २८।२०	ना. २।३५	वृश्चिक	१४।२२।५७	२६।१५	६।४६	५।१४	" ७।५४	१५	३०

अं. ता.	
१५	मासान्तः।
१६	सूतीस्नानम्। भ. ५५।१९ उ.। लतापादपादिरोपणम्। वृश्चिके रविः ३२।५७ मु. ३० फलं साम्यम् विष्णुपदी सं. पु. दि. घं. १२ उ.।
१७	भ. २४।१५ या.। धान्यच्छेदनम्। मेधिरोपणम्। **गृहारम्भदिनं तृतीयायाम्।**
१८	मुहूर्त्ताभावः।
१९	**पूर्वाषाढ़े कुजः** ३३।११। वीड़-पंचमी – ५। श्रीमनसादेवी शयनम्। मेधिरोपणम्। गृहारम्भदिनं पंचम्याम्। अनुराधायां रविः ५०।३९। स्त्रीनपुंसकयोर्योगः। मूल
२०	भ. २५।५६ उ. ५७।५६ या.। भूषाघटनम्। विपणिर्व्यापारदिनम्।
२१	गं. २२।४१ उ. ३७।४१ या.। धान्यच्छेदनम्। गुरुवेधात् विवाहोमध्यमः मघायाम्।
२२	**श्रीकालभैरवाष्टमी – ८।** विषशस्त्रादिनिर्माणदिनम्।
२३	द. ति. ३७।५६ उ.।
२४	भ. १०।३७ उ. ४३।१७ या.। द. ति. ४३।१७ या.। मूलेधनुषि बुधः ३८।३५। नि. विवाहः हस्ते।
२५	**उत्पन्ना एकादशी – ११ व्रतं सर्वेषाम्।** प्रबालरक्ताम्बरधारणम्।
२६	गोमूत्रेण पारणा। सिद्धियोगः। पूर्वदिशि यात्रा। मेधिरोपणम्। केतुवेधात्-विवाहो मध्यमः। ← कन्या साद्य स्वर्गवास प नेज भोड़मे
२७	भ. ५७।४० उ.। **प्रदोषत्रयोदशी – १३ व्रतम्।** पश्चिम-दिशि यात्रा–मध्यमा। मेधिरोपणम्। धान्यच्छेदनम्। नि. विवाहः स्वात्याम्। त्रयोदशी
२८	भ. २९।२९ या.। **चतुर्दशी – १४ व्रतम्।**
२९	सिद्धियोगः ०।३८ या.।
३०	मार्गी-अमा-३०। पार्वणम्। **विवाहः प्रतिपदि।**

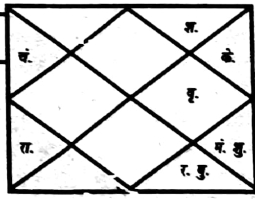
मा. कृ.	३ चं. मि. मा.	४३।२०
र.	७।१।११।१४	६०।४२
मं.	८।११।५१।४८	४४।१२
बु.	७।२३।२९।१७	४०।१९
वृ.	९।२१।५८।५२	२।३३
शु.	८।१६।४७।५०	४८।७
श.	११।१८।३।४६	२।३७
के.	१०।२४।२५।१५	३।११
रा.	४।२४।२५।१५	३।११
अ.	२२।२८।३८	—

मा. कृ.	१० चं. मि. मा.	४३।१२
र.	७।८।१७।२३	६०।५४
मं.	८।१७।९।१२	४४।३२
बु.	८।०।३।५६	५१।३०
वृ.	९।२२।५३।४२	७।२७
शु.	८।२२।२२।७	४४।१०
श.	११।१७।४४।३१	२।३७
के.	१०।२४।३।१	३।११
रा.	४।२४।३।१	३।११
अ.	२२।२८।३९	—

आकाशक बात – (काल – पूर्वमे)।

याम्यायन – याम्यगोल, हेमन्त ऋतु, शुद्ध समय, श० वक्री, शेष ग्रह मार्गी, बु. शु. पश्चिमोदित, शेष ग्रह पूर्वोदित।

मौसम – एहि पक्षमे खण्ड वृष्टिक योग सम्भव थीक। वायुवेग अधिक (शीतलहरी), मौसम अप्रिय।

विशेष कथन – पञ्चोपचार पूजासामग्री – चानन, फूल, धूप, दीप, नैवेद्य। **षोडशोपचार** – "आसनं स्वागतं चार्घ्यं पाद्यमाचमनं तथा। मधुपर्काचमनस्नानवसनाभरणानि च॥ गन्धपुष्पधूपदीपनैवेद्यं चन्दनं तथा॥" **पञ्चगव्य** – गोमूत्रं गोमयं क्षीरं दधि सर्पिः कुशोदकम्। पञ्चगव्यमिदं प्रोक्तं महापातकनाशनम्।" **जैमिनीक मतानुसार आयुसाधन** – १. लग्नेश-अष्टमेशसँ, २. लग्न-चन्द्रमासँ, ३. लग्न-होरालग्नसँ। चन्द्रमा लग्न वा सप्तममे होथि त लग्न-चन्द्रसँ, अन्यथा शनि चन्द्रसँ। **दीर्घायुः** – चरे लग्नेशः चरे अष्टमेशः, स्थिरे लग्नेशः द्विस्वभावेऽष्टमेशः द्वि. लग्नेशः स्थिरेऽष्टमेशः। **मध्यायुः** – चरे लग्नेशः स्थिरेऽष्टमेशः, स्थिरे लग्नेशः, चरेऽष्टमेशः द्वि. लग्नेशः द्वि. अष्टमेशः। **अल्पायुः** – चरे लग्नेशः द्वि. अष्टमेशः, स्थिरे लग्नेशः अष्टमेशश्च, द्वि. लग्नेशः चरेऽष्टमेशः। तीन प्रकारसँ वा दू प्रकारसँ आयु आबए से ग्रहण करी, तीनू प्रकारसँ भिन्नता भेने लग्न-होरा लग्नसँ जे आयु प्राप्त सएह ग्राह्य। **होरा लग्न** – पलात्मक इष्टमे ५ भागसँ लब्धि अंशादि, तकरा राशि आदि सूर्यमे जोड़लासँ होरा लग्न होइछ। विषमेऽर्के रवौ योज्यं समेऽर्के लग्नभादिषु।" दीर्घायु ९६, १०८, १२०, मध्यायु ६४, ७२, ८०, अल्पायु २२,३६,४० वर्ष।

मार्गशुक्लपक्षः ।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. दिसम्बर १९९७ ई० ।

बेलपत्र तोड़बाक मन्त्र–अमृतोद्भव श्रीवृक्ष शङ्करस्य सदा प्रिय ! क्षमस्व शिवपूजार्थं विल्वपत्रं चिनोम्यहम् ॥

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः वृ. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	वृ. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.
१	चं.	३।८	प्रा. ८।०१	ज्ये. १८।३	दि. १।५९	धृ. २५।२२	व. ३।८	वृ. १८।३	१५।२३।५२	२६।१४	६।४६	५।१४	वृ. ७।५०	१६	१
२	मं.	२।२४	"७।४४	मू. १८।३१	" २।१०	शू. २१।२४	कौ. २।२४	धनु	१६।२४।५९	२६।१२	६।४६	५।१४	" ७।४५	१७	२
३	बु.	००।२६	" ६।५७	पू. १७।४४	" १।५४	गं. १६।३०	ग. ०।२६	ध. ३२।२८	१७।२६।०६	२६।१०	६।४७	५।१३	" ७।४०	१८	३
५	वृ.	५३।२९	रा. ४।११	उ. १६।२	" १।१२	वृ. १०।४६	व. २५।२७	मकर	१८।२७।१३	२६।८	६।४७	५।१३	" ७।३५	१९	४
६	शु	४८।४३	" २।१६	श्र. १३।२६	" १।२९	ध्रु. ४।२३	कौ. २१।६	म. ४१।४६	१९।२८।२०	२६।७	६।४७	५।१३	" ७।३१	२०	५
७	श.	४३।२५	" १।२९	घ. १०।९	" १०।५१	ह. ४९।५२	ग. १६।४	कुम्भ	२०।२९।२७	२६।६	६।४७	५।१३	" ७।२७	२१	६
८	र.	३७।४३	" ९।५२	श. ६।२२	" ९।२०	व. ४२।८	वि. १०।३४	कु. ४८।१९	२१।३०।३४	२६।५	६।४७	५।१३	" ७।२७	२२	७
९	चं.	३१।४९	" ७।३२	पू. २।१६	प्रा. ७।४२	सि. ३४।१२	वा. ४।४६	मीन	२२।३१।४०	२६।४	६।४८	५।१२	" ७।१७	२३	८
१०	मं.	२५।५५	दि. ५।१०	रे. ५३।५५	रा. ४।२२	व्य. २६।२०	ग. २५।५५	मी. ५३।५५	२३।३२।५४	२६।२	६।४८	५।१२	" ७।१३	२४	९
११	बु.	२०।१६	" २।५४	अ. ५०।६	" २।५०	व. १८।३७	वि. २०।१६	मेष	२४।३४।०८	२६।००	६।४८	५।१२	" ७।९	२५	१०
१२	वृ.	१५।२	" १२।५०	भ. ४६।५०	" १।३३	प. ११।११	बा. १५।२	मेष	२५।३५।२२	२५।५८	६।४९	५।११	" ७।४	२६	११
१३	शु.	१०।२१	"१०।५७	कृ. ४४।१६	" १२।३१	शि. ४।१५	तै. १०।२१	मे. १।११	२६।३६।३६	२५।५७	६।४९	५।११	" ७।००	३७	१२
१४	श.	६।३१	" ९।२५	रो. ४२।३२	" ११।५०	सा. ५२।२६	व. ६।३१	वृष	२७।३७।४९	२५।५६	६।४९	५।११	" ६।५५	३८	१३
१५	र.	३।३८	प्रा. ८।१६	मृ. ४१।४९	" ११।३३	शु. ४७।४१	व. ३।३८	वृ. १२।११	२८।३९।०२	२५।५५	६।४९	५।११	" ६।५२	२९	१४

१ – गं. १२।३ उ. २७।३ या. । हरिशोव्रतम् । चन्द्रदर्शनम् । दिसम्बर – १२ मासारम्भः । नि. विवाहः मूले ।

२ – वक्री बुधः २१।१२ । सिद्धियोगः प्रा. घं. ८ मि. १ या. । ज्येष्ठायां रविः ५७।५४ । पुंनपुंसकयोर्योगः ।

३ – चतुर्थीक्षयः दं. ५६।५८ । म. २८।५० उ. ५७।१४ या. । ककगत्या पश्चिमास्तो बुधः १५।५६ ।

४ – विवाहपंचमी – श्रीसीतारामविवाहोत्सवः । सिद्धियोगः । सर्वार्थसिद्धियोगः दि. घं. १ मि. १२ उ. । द्विरागमनम् । विवाहः । नवान्नपार्वणम् ।

५ – व्याघातक्षयः दं. ५२।५९ । पञ्चकारम्भः (भदवा) दि. घं. १२ मि. ९ उ. । नि. विवाहः । द्विरागमनम् ।

६ – म. ४३।२५ उ. ।

७ – म. १०।३४ या. । वक्राद्वृश्चिके बुधः ५७।१९ । मकरे भृगुः २०।२७ । उत्तराषाढे कुजः ६।३८ । चातुर्मासिकरविव्रतारम्भः । सिद्धियोगः ।

८ – उत्तराभाद्रक्षयः दं. ५५।४५ । द. ति. ३१।४९ उ. ।

९ – म. ५३।५ उ. । गं. ४१।५५ उ. ५६।५५ या. । द. ति. २५।५५ या. । पञ्चकान्तः (भदवा) समाप्तिः रात्री घं. ४ मि. २२ या. ।

१० – म. २०।१६ या. । मोक्षदा एकादशी – ११ व्रतं सर्वेषाम् । पारस्करमतेन विवाहः । द्विरागमनम् । गीताजयन्ती ।

११ – श्रीकेशवद्वादशी–१२ । गोमूत्रेण पारणा । प्रदोषत्रयोदशी–१३ व्रतम् । मकरे कुजः ४०।४२ ।

१२ – चतुर्दशी – १४ व्रतम् । तिथिक्षयः दं. ५३।४५ ।

१३ – म. ६।३१ उ. ३४।४४ या. । मार्गी शनिः ४९।१ । सिद्धियोगः । दि. घं. ६ मि. ३१ या. । सर्वार्थसिद्धियोगः ।

१४ – मार्गी-पूर्णिमा – १५ । क्षेत्रस्नानम् ।

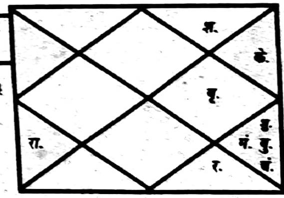
मा. शु.	१ चं. मि. मा.	४३।६
र.	७।१५।२३।५२	६१।४
मं.	८।२२।२५।२८	४४।५२
बु.	८।७।४६।१७	८।१
वृ.	९।२३।५९।१२	९।४९
शु.	८।२६।५८।३१	३७।४५
श.	११।१७।३०।३९	१।४०
के.	१०।२३।४०।४५	३।११
रा.	४।२३।४०।४५	३।११
अ.	२२।२८।४०	—

मा. शु.	९ चं. मि. मा.	४३।२
र.	७।२२।३१।४७	६१।११
मं.	८।२७।४५।१०	४५।३४
बु.	८।००।३२।५३	४३।१०
वृ.	९।२५।४।१६	८।३
शु.	९।००।३४।२०	२४।५७
श.	११।१७।२३।३९	०।४३
के.	१०।२३।१८।६	३।११
रा.	४।२३।१८।६	३।११
अ.	२२।२८।४१	—

आकाशक बात – (काल – पूर्वमे) ।

याम्यायन – याम्यगोल, हेमन्त ऋतु, शुद्ध-अशुद्ध समय, श० वक्री, शेष ग्रह मार्गी, ता. २ के बु. वक्री, ता. १३ के श. मार्गी, बु. शु. पश्चिमोदित, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. ३ के बु. पश्चिमास्त।

मौसम – एहि पक्षमे साधारण वर्षाक योग। उत्तरार्धमे वातप्रकोप (शीतलहरी), मौसम अप्रिय।

विशेष कथन – मार्गमासीय शुक्लपक्षीय प्रथमरविवासरादौ रविव्रतारम्भः। वैशाखमास तच्छुक्लपक्षीयान्तिमरविवासरे तद्व्रतविराम इति स्मृतिप्रमाणम्। **नवान्नभोजन निर्णय** – कृत्यसारपरिशिष्टमे कोनो मतसँ १३ अंश, कोनो मतसँ १५ और कोनोसँ २३ वृश्चिकांश ग्राह्य, मृगनेत्रासँ पूर्वहि कर्त्तव्य लिखल अछि। **ध्रुवतारा द्वारा लग्नक ज्ञान** – ध्रुवक चारू काते १ श्वेत आ १ लाल (शूलिनी) नामक तारा २४ घंटामे मेषसँ मीन धरि घुमैत अछि। ध्रुवसँ पश्चिममे वृ., वायव्यमे मि., उत्तरमे कर्क, सिं., ईशानमे कन्या, पूर्वमे तुला, वृ., आग्नेयमे धनु, दक्षिणमे म. कु., नैऋत्यमे मीन। शूलिनी पश्चिमादि हो तँ क्रमशः मेष-वृषादि लग्न जानी। **लग्नमान** – घं. मि. से. मेष-मीन – १।२७।१५, वृष-कुम्भ – १।४०।२४, मिथुन-मकर – २।१।१२, कर्क-धनु – २।१७।१२, **सिंह-वृश्चिक** – २।१८।४९, कन्या-तुला – २।१४।१२, **चन्द्रोदयास्त साधन** – तिथिगुणितं रजनीपरिमाणं यमरहितं सहितं सितपक्षे। विषयशशाङ्कविभाजितलब्धं भवति विधूदयमस्तमयं च ॥ उदाहरण – कोनो कृष्णपक्ष पंचमीक रात्रिमान ३०।३० × ५ = १५०, १५० – २ = १४८ + १ = ९।५२ लब्ध चन्द्रोदयमान।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. दिसम्बर १९९७ ई०।

"मकड़ाक विषमे गोमूत्रक सँग आमिल पीसि व्यवहार करी"

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः घ. राशौ	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	ध. ल. घं. मि.	वे. गते	अं. ता.	पौषकृष्णपक्षः।
१	चं.	११४८	प्रा. ७।३३	आ. ४२।१८	रा. ११।४५	शु. ४३।५३	कौ. ११४८	मिथुन	२९।४०।३५	२५।५४	६।५०	५।१०	ध. ९।१७	३०	१५	द. ति. १।४८ उ.। सिद्धियोगः प्रा. घं. ७ मि. ३३ या.। मासान्तः।
२	मं.	१।१२	" ७।१९	पु. ४४।२	" १२।२७	व्र. ४१।७	ग. १।१२	मि. २९।४६	०।४२।१५	२५।५०	६।५०	५।१०	" ९।१३	१	१६	द. ति. १।१२ या.। भ. ३१।३२ उ.। सूतीस्नानम्। प्रवालरक्ताम्बरधारणम्। पश्चिमदक्षिणयोर्यात्रा। A
३	बु.	१।५२	" ७।३३	पु. ४७।५	" ११४०	ऐं. ३९।२१	वि. १।५२	कर्क	१।४३।५५	२५।४९	६।५०	५।१०	" ८।५९	२	१७	भ. १।५२ या.। मासादिः।
४	बृ.	४।००	वि. ८।२६	श्ले. ५१।१३	" ३।१९	वै. ३८।२७	वा. ४।००	क. ५१।१३	२।४५।३५	२५।४८	६।५०	५।१०	" ८।५४	३	१८	गं. ४०।१३ उ. ५५।१३ या.। सूतीस्नानं पञ्चम्याम्। श्रीगणेश – ४ व्रतम्।
५	शु.	७।६	" ९।४१	म. ५६।२८	" ४।२६	वि. ३८।२९	तै. ७।६	सिंह	३।४७।१५	२५।४७	६।५१	५।९	" ८।५०	४	१९	वक्री भृगुः १२।११।
६	श.	११।२१	" ११।२३	पू. ६०।००	अहोरात्र	प्री. ३८।१२	व. ११।२१	सिंह	४।४८।५५	२५।४६	६।५१	५।९	" ८।४६	५	२०	भ. ११।२१ उ. ४३।५० या.। उत्तरदिशि यात्रा – मध्यमा।
७	र.	१६।२०	" १।२३	पू. २।२७	प्रा. ७।५०	आ. ४०।२०	व. १६।२०	सिं. १९।४	५।५०।३५	२५।४५	६।५१	५।९	" ८।४१	६	२१	सूतीस्नानम्। बीजरक्षणम्। लतापादपादिरोपणम्।
८	चं.	२२।४३	" ३।५६	उ. ८।५६	दि. १०।२५	सौ. ४१।४१	कौ. २२।४३	कन्या	६।५२।१५	२५।४४	६।५१	५।९	" ८।३७	७	२२	अपूपाष्टमी – ८। मार्गी बुधः ५८।२६।
९	मं.	२७।५	सं. ५।४१	ह. १५।३०	" १।१३	शो. ४२।५५	ग. २७।५	क. ४८।३८	७।५३।२०	२५।४६	६।५१	५।९	" ८।३२	८	२३	भ. ५९।३१ उ.। अन्वष्टका – ९। पूर्वोदितो बुधः ३६।२०।
१०	बु.	३१।५७	रा. ७।३८	चि. २१।३७	" ३।३४	अ. ४३।४०	वि. ३१।५७	तुला	८।५४।२५	२५।४७	६।५१	५।९	" ८।२८	९	२४	भ. ३२।५७ या.। श्रवणायां कुजः ३४।३८। विपणिर्व्यापारदिनम्।
११	बृ.	३५।५	" ८।५२	स्वा. २७।३	सं. ५।३९	सु. ४३।५०	व. ३।३१	तुला	९।५५।३०	२५।४८	६।५०	५।१०	" ८।३४	१०	२५	सफला एकादशी ११ व्रतं सर्वेषाम्। नवाम्बरधारणम्।
१२	शु.	३९।००	" १०।२६	वि. ३१।२९	रा. ७।२६	धृ. ४३।७	कौ. ७।३	तु. १५।३७	१०।५६।३५	२५।४९	६।५०	५।१०	" ८।२०	११	२६	गोमयेन पारणा। धान्यमर्दनम्। A मूलेधनुषि रविः १।५७ मु. ४५ फलं समर्घम्। षड्शीति संक्रान्तेः पुण्यकालः दि. घं. १२ या.। अशुद्धारम्भः १।५७ उ.।
१३	श.	४०।५२	" ११।११	अ. ३४।४७	" ८।४१	शू. ४१।३२	ग. ७।५६	वृश्चिक	११।५७।४०	२५।५०	६।५०	५।१०	" ८।१६	१२	२७	भ. ४०।५२ उ.। प्रदोषत्रयोदशी – १३ व्रतम्। कृष्णवस्त्रधारणम्।
१४	र.	४१।२०	" ११।२२	ज्ये. ३६।४१	" ९।३०	गं. ३८।५४	वि. ११।६	वृ. ३६।४१	१२।५८।४५	२५।५१	६।५०	५।१०	" ८।१२	१३	२८	भ. ११।६ या.। गं. ३०।४१ उ. ४५।४१ या.। चतुर्दशी – १४ व्रतम्। दशतारकारम्भः ३६।४१ उ.।
३०	चं.	४०।३१	" ११।२	मू. ३७।३३	" १०।४१	वृ. ३५।१७	चं. १०।५६	धनु	१३।५९।५०	२५।५२	६।५०	५।१०	" ८।८	१४	२९	पौषी सोमवती अमा – ३०। पार्वणम्। सोमवारीव्रतम्।

पौ. कृ.	३० चं. मि. मा.	४२।५६
र.	८।१४।१४।३८	६१।२५
मं.	९।१३।५५।५३	४५।५४
बु.	७।२२।००।५८	२९।४८
बृ.	९।२९।१।२०	१२।३०
शु.	९।१।३६।७	५०।००
श.	११।१७।३०।५३	१।११
के.	१०।२२।११।४४	३।११
रा.	४।२२।११।४४	३।११
अ.	२३।२८।४४	—

पौ. कृ.	१ चं. मि. मा.	४२।५७
र.	७।२९।४०।३५	६१।१८
मं.	९।३।२६।५४	४५।३४
बु.	७।२७।२७।११	३५।४४
बृ.	९।२६।१७।३५	१०।३८
शु.	९।२।४६।१०	१४।२५
श.	११।१७।२०।३९	००।१४
के.	१०।२२।५६।१४	३।११
रा.	४।२२।५६।१४	३।११
अ.	२३।२८।४२	—

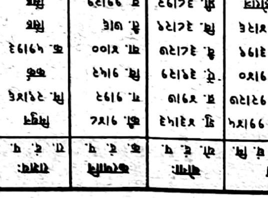
पौ. कृ.	८ चं. मि. मा.	४२।५२
र.	८।६।५२।१५	६१।२२
मं.	९।८।३४।३०	४५।५४
बु.	७।२२।१२।३८	१७।४४
बृ.	९।२७।३३।२४	११।३७
शु.	९।२।५६।१५	५।२८
श.	११।१७।२३।३०	१।११
के.	१०।२२।२३।१४	३।११
रा.	४।२२।२३।१४	३।११
अ.	२३।२८।४३	—

विशेष कथन – एहि वर्ष पौषी अमा. शुभ दिनमे तथा दीपावली आ होलिका शुभ दिनमे पड़ल अछि जकर फल – दुर्भिक्ष, तथा सुभीक्ष कहल गेल अछि। पूसक पछवा बसात नीक नहि मानल गेल अछि, एहिसँ उपज स्वल्प होइछ। पौषकृष्ण सप्तमीमे घटा मात्र भेलासँ आर्द्रा एवं श्रावणीमे नीक वर्षा होइछ। पौषकृष्ण त्रयोदशीमे घटा भेलासँ श्रावणी अमा आर, पूर्णिमामे नीक वर्षा होइछ। "पूस अमावस मूल को, सरसैं चारों वाय (वायु)। निश्चय बाँधो झोपड़ी, वर्षा होय सबाय।" "सोम, शुक्र, गुरु दिवस, पौष अमावस होय। घर-घर बाजे बधावड़ा, दुखी न देखे कोय॥" **गोचरमे शनिक सुवर्णादि चरणविचार** – शनिक राशि-संचार समय चन्द्रमा जन्म राशिसँ १।६।११ मे होथि त सुवर्णपाद, २।५।९ मे रजतपाद, ३।७।१० मे ताम्रपाद, आ ४।८।१२ मे लौहपाद, गोचरीमे शनि अशुभ रहितहुँ सुवर्णपादमे शुभ, रजतपादमे मध्यम, ताम्रपादमे न्यून अशुभ, लौहपादमे पूर्ण अशुभ। **साढ़े साती शनिक १० मासक विवरण** – मस्तकमे ७ मास, नेत्रमे ९ मास हानि, मुखमे ८ मास, कण्ठमे ६, हृदयमे १०, उदरमे ११ मास सर्वत्र लाभे, नाभिमे ४ मास, गुह्य स्थानमे ५ मास हानि, जानुमे १४, जाँघमे ११, पैरमे ५ मास कष्ट।

आकाशक बात – (काल – पूर्वमे)।

याम्यायन – याम्यगोल, हेमन्त ऋतु, अशुद्ध समय, बु० वक्री, शेष ग्रह मार्गी, शु. पश्चिमोदित, बु. पश्चिमास्त। ता. १९ के शु. वक्री, ता. २२ के बु. मार्गी, ता. २३ के बु. पूर्वोदित।

मौसम – एहि पक्षमे छिट-फुट वर्षाक योग अछि। शीतलहरी, समय – अप्रिय।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. दिसम्बर-जनवरी १९९७-९८ ई०।

''बेलपत्र अर्पण मन्त्र–त्रिदलं त्रिगुणाकारं त्रिनेत्रं च त्रयायुधम् । त्रिजन्मपापसंहारं विल्वपत्रं शिवार्पणम्''

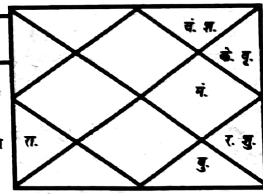
ति.	वा.	तिथयः दं. प.	घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः घ. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	घ. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.	पौषशुक्लपक्षः।
१	मं.	३८।३१	रा. १०।१३	पू. ३७।७	रा. ९।४०	घु. ३०।४२	किं. ९।३१	घ. ५१।४४	१५।१।१६	२५।५४	६।४९	५।११	घ. ८।४	१५	३०	द. ति. ३८।३१ उ.। पूर्वाषाढ़े रविः ३६।२०। पुम्पयोर्योगः । सूतीस्नानम्।
२	बु.	३५।२७	'' ९।००	उ. ३५।३६	'' ९।३	व्या. २५।१६	वा. ६।५९	मकर	१६।२।४२	२५।५६	६।४९	५।११	'' ८।००	१६	३१	द. ति. ३५।२७ या.। चन्द्रदर्शनम्। क्षीणः शुक्रः १९।५ उ.। सिद्धियोगः। विपणिर्व्यापारदिनम्। धान्यस्थितिदिनम्।
३	वृ.	३१।२६	'' ६।२२	श्र. ३३।१७	'' ७।७	ह. १९।५	तै. ३।२६	मकर	१७।४।८	२५।५८	६।४८	५।१२	'' ७।५६	१७	१	म. ५९।३ उ.। जनवरी – १ मासारम्भः। १९९८ ई० प्रारम्भः। पञ्चकारम्भः (भदवा) रात्री घं. ७ मि. ७ उ.। दक्षिणाम्बिना यात्रा।
४	शु.	२६।४०	सं. ५।२८	घ. ३०।९	'' ६।५२	व. १२।१५	वि. २६।४०	म. १।४३	१८।५।३४	२५।५९	६।४८	५।१२	'' ७।५२	१८	२	म. २६।४० या.। श्रीगणेश – ४ व्रतम्।
५	श.	२१।२०	दि. ३।२०	श. २६।३०	सं. ५।२४	सि. ४।५६	वा. २१।२०	कुम्भ	१९।७।००	२६।००	६।४८	५।१२	'' ७।४८	१९	३	व्यतीपातक्षयः दं. ५२।१८। कुम्भे गुरुः २२।१८।
६	र.	१५।३८	'' १।३	पू. २२।२९	दि. १।४८	व. ४९।२२	तै. १५।३८	कु. ८।२९	२०।८।२६	२६।१	६।४८	५।१२	'' ७।४४	२०	४	मूलकषष्ठी – ६। सूतीस्नानम्।
७	चं.	९।४६	'' १०।४२	उ. १८।२१	'' २।८	प. ४१।२७	व. ९।४६	मीन	२१।९।५२	२६।२	६।४८	५।१२	'' ७।४०	२१	५	म. ७।४६ उ. ३६।५० या.। पश्चिमास्तो भृगुः १९।५।
८	मं.	३।५५	'' ८।२१	रे. १४।९	'' १२।२७	शि. ३३।३८	व. ३।५५	मी. १४।९	२२।११।९	२६।४	६।४७	५।१३	'' ७।३६	२२	६	नवमीक्षयः दं. ५४।२३। गं. २।९ उ. १७।९ या.। पञ्चकान्तः (भदवा) समाप्तिः दिवा घं. १२ मि. २७ या. । अष्टलक्षणम्। सूतीस्नानम्।
१०	बु.	५३।६	रा. ४।१	अ. १०।१८	'' १०।५४	सि. २६।६	तै. २५।४२	मेष	२३।१२।३५	२६।६	६।४७	५।१३	'' ७।३१	२३	७	कर्मदशमी – १०। नवाम्बरधारणम्। विपणिर्व्यापारदिनम्। दशतारकान्तः १०।१८ या. ।
११	वृ.	४८।३०	'' २।११	भ. ६।५४	'' ९।३३	सा. १९।१	व. २०।४८	मे.२१।१३	२४।१४।००	२६।८	६।४७	५।१३	'' ७।२५	२४	८	म. २०।४८ उ. ४८।३० या. । मूलेधनुषि बुधः ५४।५०। पुत्रदा एकादशी ११ व्रतं सर्वेषाम्। मन्वादिः। सूतीस्नानम्।
१२	शु.	४४।४६	'' १२।४१	कृ. ४।११	'' ८।२६	शु. १२।२९	व. १६।३८	वृष	२५।१५।२५	२६।९	६।४६	५।१४	'' ७।२१	२५	९	श्रीनारायणद्वादशी – १२। गोमयेन पारणा। वक्रगत्या उत्तराषाढ़े भृगुः २५।११।
१३	श.	४१।५८	'' ११।३३	रो. २।२०	प्रा. ७।४२	शु. ६।२९	कौ. १३।३२	वृ. ३१।५०	२६।१६।५०	२६।१०	६।४६	५।१४	'' ७।१५	२६	१०	धनिष्ठायां कुजः ५४।२२। प्रदोषत्रयोदशी १३ व्रतम्।
१४	र.	४०।१६	'' १०।५२	मृ. १।२१	'' ७।१८	ब्र. १।३८	ग. ११।७	मिथुन	२७।१८।१५	२६।११	६।४६	५।१४	'' ७।९	२७	११	ऐन्द्रक्षयः दं. ५५।५२ भ. ४०।१६ उ.। उत्तराषाढ़े रविः ५।३५। स्त्रीपुम्पयोर्योगः ।
१५	चं.	३९।४७	'' १०।४१	आ. १।३३	'' ७।२३	वै. ५४।२२	वि. १०।२	मि. ४६।४२	२८।१९।४०	२६।१२	६।४६	५।१४	'' ७।२	२८	१२	भ. १०।१२ या. । पौषी – पूर्णिमा – १५। कौशिकीस्नानम्। पश्चिमदक्षिणयोर्यात्रा पुनर्वसौ मध्यमा ।

विशेष कथन – कौशिकीस्नानमन्त्र – ''गाधिराजसुते देवि, विश्वामित्रमुनेः स्वसः। ऋचीकभार्ये, सत्यार्ये पापं मे हर, कौशिकि। **सामान्य स्वप्नविचार –** श्रुत, अनुभूत, प्रार्थित, कल्पित, भावित, दोषज, एहि सभमे भावित (अदृश्य ओ अश्रुत एहि दूनूसँ विलक्षण), स्वप्नक फल ठीक घटित होइछ। सामान्यतः उज्जरवस्तु देखब नीक (भात, कपास, अस्थि छोड़िकए), कारी पदार्थ देखब अशुभ (ब्राह्मण, हाथी, गायके छोड़िकए)। **अंगस्फुरण फलादि** (आँखि और बाँहिमे स्त्रीगणक हेतु विपरीत) हृदय – इच्छापूर्ति, कटि – प्रमोद, नाभि – भार्या-पीड़ा, छाती – विजय, भग – पतिलाभ, पेट – प्रेम, उदर – धन, लिंग – पत्नीसौख्य, गुदा – वाहन प्राप्ति, वृषण – सन्तानलाभ, ओष्ठ – लाभ, हनु – भय, मस्तक – भूमिलाभ, ललाट – स्थानलाभ, स्कन्ध – भोग, भ्रूमध्य – सुख, कपोल – शुभ, दक्षिणनेत्र ऊपर – चिन्ता, वामनेत्र ऊपर – प्रिय लाभ, दक्षिणनेत्र अपक्ष – धनागम, वामनेत्र अपक्ष – प्रिय हानि, नेत्रसमीप – मिलन, नेत्रकोण – भार्यालाभ, हस्त – द्रव्यलाभ, भ्रूद्वय – सौख्य, कण्ठ – ऐश्वर्य, ग्रीवा – शत्रु-भय, पृष्ठ – पराजय, मुख – सुभोजन, दक्षिणबाहु – विजय, वामबाहु – हानि, जंघा – स्वामीप्राप्ति, पादोपरि – स्थानलाभ, पादतल – नृपत्व, पादद्वय – शुभ, बाहुमध्य – धनागम, नासिका – प्रीति।

आकाशक बात – (काल – पूर्वमे)।

याम्यायन – याम्यगोल, हेमन्त ऋतु, अशुद्ध समय, शु. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, शु. पश्चिमोदित, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. ५के शु. पश्चिमास्त।

मौसम – एहि पक्षमे वर्षाक योग साधारण, करकापातक संभावना, शीतलहरी, जनवर्ग सीदित, मौसम अप्रिय, कोनो राज्यमे उथल-पुथलक सम्भावना।

पौ. शु.	७ चं. मि. मा.	४३।१
र.	८।२१।९।५२	६१।२५
मं.	९।१९।२५।२९	४५।५४
बु.	७।२७।२०।३३	४८।५०
वृ.	१०।००।२९।१९	१२।३०
शु.	८।२८।२८।१५	२९।१४
श.	११।१७।४४।५	२।८
के.	१०।२१।४३।२९	३।११
रा.	४।२१।४३।२९	३।११
अ.	२२।२८।४५	—

पौ. शु.	१५ चं. मि. मा.	४३।६
र.	८।२८।१९।४०	६१।२२
मं.	९।२४।५३।४९	४६।१५
बु.	८।५।३९।३९	७७।४४
वृ.	१०।२।१।८	१२।३०
शु.	८।२३।३१।५१	३१।४४
श.	११।१८।७।३१	३।५
के.	१०।२१।२७।१३	३।११
रा.	४।२१।२७।१३	३।११
अ.	२२।२८।४६	—

"सर्वत्र वसुधा पूता यत्र लेपो न विद्यते । यत्र लेपो भवेत्तत्र पुनर्लेपेन शुध्यति"

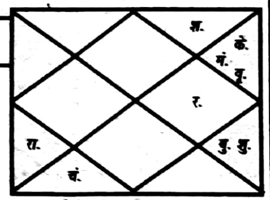
ति.	वा.	तिथयः दं. प.	घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः घ. म. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	घ. ल. घं. मि.	वै. गते	अं. ता.	माघकृष्णपक्षः।
१	मं.	४०।३६	रा. १०।५९	पु. ३।०१	प्रा. ७।५७	वि. ५२।१५	वा. १०।१२	कर्क	२९।२१।१	२६।१४	६।४५	५।१५	घ. ६/५७	२९	१३	द. ति. ४०।३६ उ. । मासान्तः ।
२	बु.	४२।५०	रा. ११।५३	पु. ५।४६	दि. ९।०३	प्री. ५७।७	तै. ११।४३	कर्क	०।२२।२२	२६।१६	६।४५	५।१५	म. ६।५०	१	१४	पूर्वोदितो भृगुः ५४।४५ । मकरे रविः २१।१६ मु. १५ । फलं महर्घं । सौम्यायन सं० पु. दिवा घं. १२ उ. । द. ति. २१।१५ या. । गं. ५८।०० उ. । सिद्धियोगः । A
३	बृ.	४६।६	रा. १।१०	श्ले. ९।४२	" १०।३७	आ. ५०।४३	व. १४।२८	क. ९।४२	१।२३।४३	२६।१८	६।४४	५।१६	म. ८।४५	२	१५	म. १४।२८ उ. ४६।६ या. । गं. १३।४२ या. । मासादिः । A उत्तराश्विना यात्रा पुष्ये ।
४	शु.	५०।२८	रा. २।५५	म. १४।४४	" १२।३८	सौ. ५१।१५	व. १८।१७	सिंह	२।२५।०३	२६।१९	६।४४	५।१६	" ८।३९	३	१६	श्रीगणेश-४ व्रतम् ।
५	श.	५५।३२	रा. ४।५६	पू. २०।३६	" २।५७	शो. ५२।२५	कौ. २३।००	सिं. ३७।१२	३।२६।२३	२६।२०	६।४४	५।१६	" ८।३४	४	१७	पुष्टः शुक्रः ५४।४५ उ. । शुद्धारम्भः ५४।४५ उ. । कृष्णाम्बरधारणम् ।
६	र.	६०।००	अहोरात्र	उ. २७।०१	सं. ५।३२	अ. ५३।४६	ग. २८।१६	कन्या	४।२७।४३	२६।२१	६।४४	५।१६	" ८।३०	५	१८	पूर्वाषाढ़े बुधः ००।८ । त्र्यहः । नि. विवाहः ।
६	चं.	००।५७	प्रा. ७।७	ह. ३३।३६	रा. ८।१०	सु. ५५।६	व. ००।५७	कन्या	५।२९।०३	२६।२२	६।४४	५।१६	" ८।२५	६	१९	म. ०।५७ उ. ३३।३६ या. । कुम्भे कुजः १३।२३ । सिद्धियोगः प्र. घं. ७ मि. ७ या. । दक्षिणदिशि यात्रा प्रा. घं. ७ मि. ७ या. । विवाहः ।
७	मं.	६।१८	दि. ९।१४	चि. ३९।५४	" १०।४१	धृ. ५६।४	व. ६।१८	क. ६।४५	६।३०।१८	२६।२५	६।४३	५।१७	" ८।२०	७	२०	पूर्वदक्षिणयोर्यात्रा - मध्यमा ।
८	बु.	११।७	" ११।१०	स्वा. ४५।३२	" १२।५६	शू. ५६।३१	कौ. ११।७	तुला	७।३१।३३	२६।२८	६।४३	५।१७	" ८।१६	८	२१	शाकाष्टमी-८ ।
९	बृ.	१५।१०	" १२।४६	वि. ५०।१३	" २।४७	गं. ५६।९	ग. १५।१०	तु. ३४।०३	८।३२।४८	२६।३१	६।४२	५।१८	" ८।१२	९	२२	म. ४६।३५ उ. । नि. विवाहोऽनुराधायाम् ।
१०	शु.	१८।०१	" १।५३	अ. ५३।४८	" ४।१२	वृ. ५५।६	बि. १८।१	वृश्चिक	९।३४।०३	२६।३४	६।४१	५।१९	" ८।७	१०	२३	म. १८।१ या. । नि. विवाहः ।
११	श.	१९।४५	" २।३६	ज्ये. ५६।९	" ५।९	ध्रु. ५२।४०	वा. १९।४५	वृ. ५६।०९	१०।३५।१८	२६।३६	६।४१	५।१९	" ८।३	११	२४	पूर्वास्तो बुधः ३०।१७ । द. ति. १९।४५ उ. । गं. ५०।९ उ. । षट्तिला एकादशी-११ व्रतं सर्वेषाम् । B मि. ४३ उ. । नि. विवाहः मूले । गुरुगोविन्दसिंह जयन्ती ।
१२	र.	२०।७	" २।४३	मू. ५७।१०	" ५।१८	व्या. ४९।२४	तै. २०।७	धनु	११।३६।३३	२६।३८	६।४०	५।२०	" ७।५९	१२	२५	द. ति. २०।७ या. । गं. ५।९ या. । श्रवणायां रविः ८।३५ पुंभयोर्योगः । उत्तराषाढ़े बुधः ४९।५८ । गोर्दुग्धेन पारणा । प्रदोषत्रयोदशी-१३ व्रतम् । पश्चिमोत्तरयोर्यात्रा-दि. घं. २ B
१३	चं.	१९।१५	" २।२२	पू. ५७।०१	" ५।१४	ह. ४५।१०	व. १९।१५	धनु	१२।३६।४८	२६।४०	६।४०	५।२०	" ७।५५	१३	२६	भ. १९।१५ उ. ४८।११ या. । नरकनिवारण चतुर्दशी-१४ व्रतम् । भारतीयगणतन्त्रदिवसः ।
१४	मं.	१७।०८	" १।३०	उ. ५५।४५	" ४।५७	व. ४०।३	श. १७।८	ध. ११।४२	१३।३८।५६	२६।४४	६।३९	५।२१	" ७।५०	१४	२७	मकरे बुधः ४९।३२ । शतभिषायां कुजः ४४।३३ ।
३०	बु.	१३।५६	" १२।१२	श्र. ५३।३९	" ४।०६	सि. ३३।८	ना. १३।५६	मकर	१४।४०।०३	२६।४८	६।३८	५।२२	" ७।४५	१५	२८	माघी-मौनीअमा.-३० । पार्वणम् । पञ्चकान्तः (भदवा) ५३।३९ उ. । क्षीणे गुरुः २२।२१; अशुद्धारम्भश्च २।२१ उ. ।

विशेष कथन—शिवलिङ्गपूजातः प्राक् कीर्त्तिमुखपूजा कर्तव्या – पद्मपुराणे ॥ **शिवप्रदक्षिणा विधिः** – 'आसन्नप्रसवा नारी जलपूर्णघटं यथा । उद्वहन्ती शनैर्याति तथा कुर्यात् प्रदक्षिणा ॥ तथा – शिवस्यार्द्धप्रदक्षिणा ॥ 'गृहे लिङ्गद्वयं नार्च्यं शालग्रामद्वयन्तथा' (पूजापङ्कजभास्करे) । **शिवपूजार्थ शिव-वास-विचार** – शुक्लादि तिथिसंख्याकेँ द्विगुणित करी, ५ ओहिमे जोड़ि दी और सातसँ भाग दी – शेष १-२-३ मात्र शुभ । **नष्ट वस्तु लाभालाभ ज्ञान** – रो, पुष्य तथा उ. फ., वि. पूषा. ध. रे. अन्धाक्ष, पूर्वमे शीघ्र लाभ । मृ. श्ले. ह. अनु. उषा. श. अश्वि. मन्दाक्ष, दक्षिणमे यत्नसँ लाभ । आ. म. चि. ज्ये. अभि. पूभा. भ. मध्याक्ष, पश्चिम दूरमे श्रवण, अलाभ । पुन. पू. फ. स्वा. मू. श्र. उभा. कृ. स्वक्ष, उत्तर, न श्रवण न लाभ । **नक्षत्र भेदसँ ज्वरारम्भक फल** – स्वा. ज्ये. पू. ३, आ. श्ले. अत्यन्त कष्टकारक; रे. अनु. स्थिरता; म. श्र. श. चि. ११ दिन; वि. ह. ध. १५ दिन; मू. कृ. अश्वि. ९ दिन; म. २० दिन; उ. भा. उ. फ. पु. पु. रो ७ दिन; मृ. उषा. ३० दिन । **सप्त-नाड़ी चक्र** – कृ. वि. अनु. म. – चण्डा, रो. स्वा. ज्ये. अश्वि – वायु, मृ. चि. मू. रे. – अग्नि; आ. ह. पूषा. उभा. – सौम्या; पुन., उफ. उषा. पूभा. – नीरा; पुष्य, पूफ, अभि. श. – जला; श्ले. ध. श्र. ध. – अमृता ।

मा. कृ.	६ चं. मि. मा.	४३।११
र.	९।८।२९।३	६१।१८
मं.	१०।००।२२।५७	४६।१४
बु.	८।१६।१।३२	९४।३
बृ.	१०।३।३४।५५	१३।२३
शु.	८।१९।४४।४४	५९।४३
श.	११।१८।३२।३२	४।२
के.	१०।२१।४।५८।९	३।११
रा.	४।२१।४।५८।९	३।११
अ.	२२।२८।४७	—

मा. कृ.	१३ श. मि. मा.	४३।२३
र.	९।१२।३७।४८	६१।११
मं.	१०।५।५३।३१	४६।३४
बु.	८।२८।९।१६	१६।२२
बृ.	१०।५।११।१६	१३।२३
शु.	८।१८।१३।३३	८।१९
श.	११।१८।५९।१३	४।५९
के.	१०।२०।४२।४३	३।११
रा.	१०।२०।४२।४३	३।११
अ.	२२।२८।४८	—

आकाशक बात – (काल – पूर्वमे) ।

याम्यायन – सौम्यायन-याम्यगोल, हेमन्त-शिशिर ऋतु, अशुद्ध-शुद्ध समय, शु. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, शु. पश्चिमास्त, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. १४ के शु. पूर्वोदित, ता. २४ के बु. पूर्वास्त ।

मौसम – एहि पक्षमे साधारण वर्षाक योग सम्भव थीक । समय साधारण रहत । किछु उत्पातक सम्भावना सेहो थीक ।

माघशुक्लपक्षः ।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. जनवरी-फरवरी १९९८ ई० ।

''व्रतयज्ञविवाहेषु श्राद्धे होमार्चने जपे । आरब्धे सूतकं न स्यात् अनारब्धे तु सूतकम्''

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः म. राशी	दि. गा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	म. ल. घं. मि.	गते	अं. ता.	माघशुक्लपक्षः
१	बृ.	९।५३	दि. १०।३५	ध. ५०।४०	रा. २।५४	व्य. २७।३३	व. ९।५३	म. २२।१०	१५।४१।१०	२६।५२	६।३८	५।२२	म. ७।४०	१६	२९	चन्द्रदर्शनम् । सूतीस्नानम् ।
२	शु.	५।३	'' ८।३८	श. ४७।७	'' १।२८	व. २०।२३	कौ. ५।३	कुम्भ	१६।४२।१७	२६।५६	६।३७	५।२३	'' ७।३६	१७	३०	तृतीयाक्षयः दं. ५४।३९। वदर-३ । अन्नप्राशनम् । शिशोस्ताम्बूलभक्षणम् । विद्यारम्भदिनम् ।
४	श.	५४।००	रा. ४।१२	पू. ४३।१३	'' ११।५३	प. १२।५०	व. २६।५१	कु. २९।१२	१७।४३।२४	२७।००	६।३६	५।२४	'' ७।३२	१८	३१	मार्गी भृगुः १७।८ । म. २६।५१ उ. ५४।०० या. । श्रीगणेशचतुर्थी-४ व्रतम् । सिद्धियोगः । पश्चिमदिशि यात्रा ।
५	र.	४८।६	'' १।४२	उ. ३८।२४	'' ९।५७	शि. ५।३	व. २१।३	मीन	१८।४४।३१	२७।३	६।३५	५।२५	'' ७।२८	१९	१	शतभिषायां गुरुः ५८।४४ । सीरपंचमी-५ । श्रीसरस्वतीपूजनम् । पूर्वाभिमुखे हलप्रवहणम् । उत्तरदिशि यात्रा रेवत्याम् । अन्नप्राशनम् ।
६	चं.	४२।१४	'' ११।२९	रे. ३४।४९	'' ८।३१	सा. ४९।२१	कौ. १५।१०	मी. ३४।४९	१९।४५।३८	२७।६	६।३५	५।२५	'' ७।२४	२०	२	सिद्धक्षयः दं. ५२।६ । गं. २२।४९ उ. ३७।४९ या. । पञ्चकान्तः (भदवा) समाप्तिः ३४।४९ या. । श्रवणायां बुधः ५३।१२ A
७	मं.	३६।३७	'' ९।१३	अ. ३०।५३	'' ६।५५	शु. ४१।४५	ग. ९।२५	मेष	२०।४६।३७	२७।९	६।३४	५।२६	'' ७।२०	२१	३	म. ३६।३६ उ. । मन्वादिः । माघीसप्तमी-७ । (अचला सप्तमी) उत्तराश्विना यात्रा-मध्यमा । सर्वार्थसिद्धियोगः ३०।५३ या. ।
८	बु.	३१।२६	'' ७।८	भ. २७।२२	सं. ५।३१	शु. ३४।३२	वि. ४।२	मे. ४१।४६	२१।४७।३६	२७।१२	६।३४	५।२६	'' ७।१५	२२	४	म. ४।२ या. । भीष्माष्टमी-८ । भीष्मतर्पणम् । A सिद्धियोगः उत्तरदिशि यात्रा रेवत्याम् । ततः पूर्वाश्विना यात्राऽऽश्विन्याम् । फरवरी-२
९	बृ.	२६।५३	दि. ५।८	कृ. २४।२८	दि. ४।२०	व्र. २७।५२	कौ. २६।५३	वृष	२२।४८।३५	२७।१५	६।३३	५।२७	'' ७।१०	२३	५	मुहूर्त्ताभावः ।
१०	शु.	२३।११	'' ३।४८	रो. २२।२६	'' ३।३०	ऐं. २१।५०	ग. २३।११	वृ. ५१।५०	२३।४९।३४	२७।१८	६।३२	५।२८	'' ७।५	२४	६	म. ५१।४९ उ. । धनिष्ठायां रविः १४।१५ । अन्नप्राशनम् । शिशोस्ताम्बूलभक्षणम् । नवाम्बरधारणम् ।
११	श.	२०।२७	'' २।४३	मृ. २१।१५	'' ३।०२	वै. १६।३५	वि. २०।२७	मिथुन	२४।५०।३३	२७।२१	६।३२	५।२८	'' ७।००	२५	७	म. २०।२७ या. द. ति. २०।२७ उ. । भैमी एकादशी-११ व्रतं सर्वेषाम् । पूर्वाश्विना यात्रा मध्यमा एकादश्याम् दि. घं. २ मि.-३ उ. ।
१२	र.	१८।५०	'' २।०३	आ. २११।१२	'' ३।००	वि. १२।००	वा. १८।५०	मिथुन	२५।५१।३२	२७।२४	६।३१	५।२९	'' ६।५६	२६	८	द. ति. १८।५० या. । श्रीमाधवद्वादशी-१२ । गोर्दुग्धेन पारणा । प्रदोषत्रयोदशी-१३ व्रतम् । विद्यारम्भदिनम् ।
१३	चं.	१८।२५	'' १।५३	पु. २२।२१	'' ३।२७	प्री. ८।४६	तै. १८।२५	मि. ७।४	२६।५२।३१	२७।२६	६।३१	५।२९	'' ६।५१	२७	९	चतुर्दशी-१४ व्रतम् ।
१४	मं.	१९।२०	'' २।१४	पु. २४।५०	'' ४।२६	आ. ६।२०	व. १९।२०	कर्क	२७।५३।१९	२७।३०	६।३०	५।३०	'' ६।४६	२८	१०	म. १९।२० उ. ५०।२० या. । धनिष्ठायां बुधः २०।३५ । प्रवालरक्ताम्बरधारणम् ।
१५	बु.	२१।३९	'' ३।९	श्ले. २८।३३	सं. ५।५४	सौ. ४।५९	व. २१।३९	क. २८।३३	२८।५४।०७	२७।३३	६।२९	५।३१	'' ६।४१	२९	११	पश्चिमास्तो गुरुः २२।२१, गं. १७।३३ उ. ३२।३३ या. । माघी-पूर्णिमा-१५ । क्षेत्रस्नानम् । कलियुगादिः ।

मा.शु.	६ चं. मि. मा.	४३।३३
र.	९।१९।४५।४८	६।१३
मं.	१०।११।२२।२९	४५।५४
बु.	९।९।३७।२२	१०७।२४
वृ.	१०।६।४९।४१	५।४४
शु.	८।१७।३८।५४	१०।५४
श.	११।१९।३६।२९	४।५९
के.	१०।२०।२०।२७।४०	३।११
रा.	४।२०।२०।२४।४०	३।११
अ.	२२।२८।४९	—

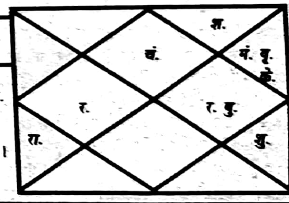
मा.शु.	१३ चं. मि. मा.	४३।४३
र.	९।२६।५२।३१	५०।५२
मं.	१०।१६।५१।५१	४५।१५
बु.	९।२२।११।३८	१११।१५
वृ.	१०।९।२८।४०	३।३८
शु.	८।१९।५५।४१	२३।४४
श.	११।२०।१३।५०	४।५९
के.	१०।१९।५८।१२।२६	३।११
रा.	४।१९।५८।१२।२६	३।११
अ.	२२।२८।५०	—

विशेष कथन – अचला सप्तमीमे स्नानमन्त्र – (सातटा अकौन तथा सातटा बैरक पात माथपर राखि) ''यद्यज्जन्मकृतं पापं मया सप्तसु जन्मसु । तन्मे रोगं च शोकञ्च माकरी हन्तु सप्तमी ।। एतज्जन्मकृतं पापं यच्च जन्मान्तरार्जितम् । मनोवाक्कायजं यच्च ज्ञाताज्ञातञ्च यत्पुनः । इति सप्तविधं पापं स्नानान्मे सप्तसप्तिके ! सर्वव्याधिसमायुक्तं हर माकरि, सप्तमी !'' एहि सप्तमीमे अरुणोदय कालमे स्नान कएलासैं सूर्यग्रहण स्नान तुल्य फल होइछ । यदि गंगामे स्नान कयल जाय त कोटि सूर्यग्रहण तुल्य फल हेइछ । पञ्च पञ्च उषः कालः सप्तपञ्चारुणोदयः । अष्ट पञ्च भवेत् प्रातः शेषः सूर्योदयो मतः ।। (देवीभागवते) । **बसन्त –** मधु (चैत) आ माधव (वैशाख) सैं वसन्त होइछ । मधु एवं माधव, दूहू शब्द मधुसैं बनल अछि । मधुक अर्थ एक प्रकारक रस मानल जाइछ जे वृक्ष, लता तथा प्राणी सभकेँ उन्मत्त क दैत अछि, एहि रसक प्राप्ति जाहि ऋतुमे होइछ, ओकरा वसन्त ऋतु कहल जाइछ । **बसन्तपंचमी –** पूर्ण वसन्तमे त नहि पड़ैछ, मुदा वसन्तक प्रभावमे अवश्य पड़ैछ, कारण जे एही पंचमीक आसन्न वसन्तक कुसुमाकरत्व प्रत्यक्ष दृष्टिगोचर होबय लगैछ – आम्रमे मंजरी आबि जाइछ, गुलाब, मालती आदि पुष्पित होबय लगैछ, इत्यादिसैं वसन्तपंचमी नामक कल्पना समुचिते थीक ।

आकाशक बात – (काल – पूर्वमे) ।

सौम्यायन – याम्यगोल, शिशिरऋतु, अशुद्ध समय, शु. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, बु. पूर्वास्त, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. ३१ के शु. मार्गी, ता. ११ के वृ. पश्चिमास्त ।

मौसम – एहि पक्षमे साधारण वृष्टिक सम्भावना अछि । विवादजन्य कष्ट अनुभव होयत । समय-साधारण रहत ।

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः म.-कु. राशौ	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	म. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.
१	वृ.	२४।५९	दि. ४।२९	म. ३३।२३	रा. ७।५	शो. ४।२६	कौ. २४।५९	सिंह	२९।५४।५५	२७।३६	६।२९	५।३१	म. ६।३५	३०	१२
२	शु.	२९।२४	रा. ६।२६	पू. ३९।५	" १०।६	अ. ४।४५	ग. २०।२४	सि. ५५।४०	०।५५।४२	२७।३९	६।२८	५।३२	" ६।३०	१	१३
३	श.	३४।२९	" ८।१६	उ. ४५।२८	" १२।३९	सु. ५।४३	व. १।५७	कन्या	१।५६।२९	२७।४२	६।२८	५।३२	कु. ८।८	२	१४
४	र.	३९।५६	" १०।२५	ह. ५२।३	" ३।१६	घृ. ७।४	व. ७।१८	कन्या	२।५७।१६	२७।४५	६।२७	५।३३	" ८।५	३	१५
५	चं.	४५।१५	" १२।३२	चि. ५८।२७	" ५।४९	शू. ८।३०	कौ. १२।३५	क. २५।१५	३।५८।३	२७।४८	६।२६	५।३४	" ८।२	४	१६
६	मं.	४९।५८	" २।२५	स्वा. ६०।००	अहोरात्र	गं. ९।४१	ग. १७।३७	तुला	४।५८।४०	२७।५२	६।२६	५।३४	" ८।५९	५	१७
७	बु.	५३।५२	" ३।५८	स्वा. ४।१६	दि. ८।७	वृ. १०।२४	वि. २२।१	तु. ५२।५८	५।५९।१७	२७।५६	६।२५	५।३५	" ७।५६	६	१८
८	वृ.	५६।३६	" ५।२	वि. ९।१४	" १०।१०	ध्रु. १०।२१	वा. २५।१४	वृश्चिक	६।५९।५४	२८।००	६।२४	५।३६	" ७।५३	७	१९
९	शु.	५८।११	" ५।३९	अ. १३।४	" ११।३७	व्या. ९।२६	तै. २७।२४	वृश्चिक	८।००।३१	२८।४	६।२३	५।३७	" ७।४९	८	२०
१०	श.	५८।२४	" ५।४३	ज्ये. १५।४२	" १२।३९	ह. ७।३४	व. २८।१८	वृ. १५।४२	९।१।८	२८।८	६।२२	५।३८	" ७।४५	९	२१
११	र.	५७।२३	" ५।१९	मू. १७।१	" १।१०	व. ४।४१	व. ५८।२३	धनु	१०।१।४४	२८।११	६।२२	५।३८	" ७।४१	१०	२२
१२	चं.	५५।८	" ४।२४	पू. १७।९	" १।१३	सि. ०।४९	कौ. २६।१६	ध. ३१।५३	११।२।०	२८।१४	६।२१	५।३९	" ७।३८	११	२३
१३	मं.	५१।५१	" ३।४	उ. १६।६	" १२।४६	व. ५०।२८	ग. २३।५१	मकर	१२।२।४३	२८।१८	६।२०	५।४०	" ७।३५	१२	२४
१४	बु.	४७।४०	" १।२४	श्र. १४।११	" १२।००	प. ४४।५	वि. १९।४५	म. ४२।४६	१३।३।०६	२८।२२	६।२०	५।४०	" ७।३१	१३	२५
३०	वृ.	४२।४७	" ११।२६	ध. ११।२२	" १०।५२	शि. ३७।११	च. १५।१४	कुम्भ	१४।३।२८	२८।२६	६।१९	५।४१	" ७।२८	१४	२६

विशेष कथन –शिवरात्रि – ई सर्वविदिते अछि जे संसारक उत्पत्ति, स्थिति आओर संहार तीनू विभूति क्रमशः ब्रह्मा, विष्णु तथा महेश छथि। तदनुसार परब्रह्मक जे प्रलयंकारी वा संहारकारी स्वरूप छैन्हि, उएह थिकाह रुद्र अथवा शिव, ओ रुदन करबाक कारण रुद्र आ संसारक हित करबाक कारणेँ शिव, परस्पर विरोधी नामसँ प्रविष्ट भेला पर उपर्युक्त सन्देह भ्रमपूर्ण सिद्ध होइछ। कारण जे बिना विनाश वा प्रलय भेने शिव वा शुभक सृष्टि नहि भय सकैछ। कोनो अन्नक यावत् ओकर कण पृथ्वीमे भ विनष्ट नहि भ जाइछ, तावत् अनेक कारणक सृष्टि नहि भऽ सकैछ। बीजकेँ माटिमे मिलि जायब ईश्वरक रुद्र रूप आ पुनः अनेक रूपमे प्रकट भेनाइ शिव रूप थिक। तेँ एकहि शक्तिकेँ रुद्र आ शिव रूप मानल जाइछ, जे यथार्थ थिक। एही रुद्र किम्बा शिवक महोत्सवक दिन थिक – शिवरात्रि। लिङ्गपुराणमे कहल गेल अछि जे – हवनक आगि मुहेसँ फूकी – हाथ, पंखा आदिसँ नहि। होम एकहि हाथसँ करी, आ तर्पण दूहू हाथसँ। द्वार अथवा आचार्यक भेदसँ दू सहोदरक उपनयन एकहु मण्डप पर भए सकैछ। आचार्य एवं ब्रह्माकेँ क्षौरादि कराएबाक चाही। (ब्रह्मवैवर्त)

फाल्गुनकृष्णपक्षः।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. फरवरी १९९८ ई०।

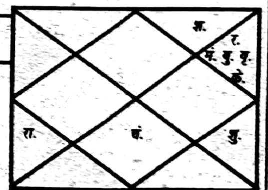
"भद्रायां द्वे न कर्त्तव्ये श्रावणी फाल्गुनी तथा। श्रावणी नृपतिं हन्ति ग्रामं दहति फाल्गुनी"

अं. ता.	
१२	कुम्भे रविः ४८।३१ मु. ३० फलं साम्यम्। मासान्तः।
१३	विष्णुपदीसंक्रान्तेः पुण्यकालः दिवा घं. १२ या.। पूर्वभाद्रपदे कुजः ४०।३९।
१४	भ. १।५७ उ. ३४।२९ या.। कुम्भे बुधः ६।१२ मासादिः।
१५	श्रीगणेशचतुर्थी-४ व्रतम्। सर्वार्थसिद्धियोगः। द्वि० मु०
१६	दक्षिणदिशि यात्रा-मध्यमा। द्विरागमनम्। मु० राम सेवक शर्मा के लड़का जन्म 61 प्र० काल चतु पुत्र
१७	भ. ४९।५८ उ. शतभिषायां बुधः ४६।४३।
१८	भ. २२।१ या.। सिद्धियोगः। पश्चिमदिशि यात्रा।
१९	शाकाष्टमी-८। शतभिषायां रविः २४।१।। पुंनपुंसकयोर्योगः।
२०	द. ति. ५८।११ उ.। अन्वष्टका-९।
२१	द. ति. ५८।२४ यात्रा भ. २८।१८ उ. ५८।२४ या.।
२२	विजया एकादशीव्रतं स्मार्त्तानाम्।
२३	व्यतीपातक्षयः दं. ५५।१२। गोदध्ना पारणा। वैष्णवानां एकादशीव्रतम्।
२४	भ. ५१।५१ उ.। पश्चिमोदितो बुधः ४६।२७। सिद्धियोगः। प्रदोषत्रयोदशी-१३ व्रतम्। पूर्वदक्षिणयोर्यात्रा।
२५	भ. १९।४५ या.। पूर्वभाद्रपदे बुधः २७।३३। चतुर्दशी-१४ व्रतम् शिवरात्रिव्रतञ्च। शिवदर्शनम्। गौरीविवाहोत्सवः। नक्तव्रतम्।
२६	फाल्गुनी-अमा-३०। पार्वणम्। मीने कुजः ३४।२७। गोसहस्रिका। मन्वादिः। शिवदर्शनञ्च।

आकाशक बात – (काल – दक्षिणमे)।

सौम्यायन – सौम्यगोल, शिशिर ऋतु, अशुद्ध समय, सब ग्रह मार्गी, बु. पूर्वास्त, वृ. पश्चिमास्त। शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. २४ के बु. पश्चिमोदित।

मौसम – एहिपक्षमे सुवृष्टिक योग थीक। समय अनुकूल रहत। प्रजावर्गमे उत्साह रहत।

फा. कृ.	५ चं. मि. मा.	४३।५४
र.	१०।३।५८।३	६०।४१
मं.	१०।२२।२१।१५	४६।१५
बु.	१०।४।४६।४	१०८।५०
वृ.	१०।१०।९।२२	३।३८
शु.	८।२२।४५।१०	२४।५०
श.	११।२०।५५।५६	६।५३
के.	१०।९।५८।१२	३।११
रा.	४।९।५८।१२	३।११
अ.	२२।२८।५१	—

फा. कृ.	१२ चे. मि. मा.	४४।७
र.	१०।११।२।२०	६०।२६
मं.	०।२७।४८।४७	४६।१३
बु.	१०।१७।३।४	१०२।३८
वृ.	१०।११।५९।३५	३।३२
शु.	८।२७।१२।३	४२।२५
श.	११।२१।४३।५९	६।५३
के.	१०।१९।३५।५७	३।११
रा.	४।१९।३५।५७	३।११
अ.	२२।२८।५२	—

फाल्गुनशुक्लपक्षः ।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. फरवरी-मार्च १९९८ ई० ।

"स्वर्गलोके चिरं वासो येषां मनसि वर्तते । यत्र क्वापि जले तैस्तु स्नातव्यं मृगभास्करे ॥–पद्मपुराण ।"

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः कु. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	कु. ल. घं. मि.	मे. गते	अं. ता.	फाल्गुनशुक्लपक्षः
१	शु.	३७।२१	रा. ९।१४	श. ७।५६	दि. ९।२८	शि. २९।४४	किं. १०।४	कु. ५०।२	१५।३।५०	२८।३०	६।१८	५।४२	कु. ७।२५	१५	२७	मकरे भृगुः ५०।५५
२	श.	३१।३३	" ६।५४	पू. ४।३	" ७।५४	सा. २२।७	बा. ४।२७	मीन	१६।४।१२	२८।३४	६।१७	५।४३	" ७।२१	१६	२८	उत्तराभाद्रक्षयः दं. ५५।५५ । श्रीरामकृष्णजयन्ती । चन्द्रदर्शनम् ।
३	र.	२५।३६	वि. ४।३०	रे. ५५।४६	रा. ४।३४	शु. १४।१७	ग. २५।३६	मी. ५५।४६	१७।४।३४	२८।३८	६।१६	५।४४	" ७।१७	१७	१	म. ५२।४२ उ. । गं. ४३।४६ उ. ५८।४६ या. । द. ति. २५।३६ उ. । पञ्चकान्तः (मध्या) समाप्तिः ५५।४६ या. । मार्च-३ मासारम्भः । चन्द्रदर्शनम् ।
४	चं.	१९।४८	" २।११	अ. ५१।४७	" २।५९	शु. ६।३१	वि. १९।४८	मेष	१८।४।५६	२८।४२	६।१६	५।४४	" ७।१३	१८	२	ब्रह्मक्षयः दं. ५२।२१ । म. १९।४८ या. । द. ति. १९।४८ या. । उत्तरभाद्रपदे कुजः ५०।५६ । श्रीगणेश-४ व्रतम् । द्विरागमनं पञ्चम्याम् । पश्चिमास्तः कुजः ०।२४ ।
५	मं.	१४।९	" ११।५५	भ. ४८।११	" १।३१	ऐं. ५१।३५	बा. १४।९	मेष	१९।५।०६	२८।४६	६।१५	५।४५	" ७।८	१९	३	मीने बुधः २३।३५ ।
६	बु.	८।५८	" ९।४९	कृ. ४५।९	" १२।१८	वै. ४४।४५	तै. ८।५८	मे. २।२५	२०।५।१६	२८।५०	६।१४	५।४६	" ७।३	२०	४	पूर्वभाद्रपदे रविः ३८।४७, पुष्ययोर्योगः । गृहप्रवेशः रोहिण्याम् ।
७	बृ.	४।२५	" ७।५९	रो. ४२।५७	" ११।२४	वि. ३८।३५	ब. ४।२५	वृष	२१।५।२६	२८।५४	६।१३	५।४७	" ६।५८	२१	५	उत्तरभाद्रपदे बुधः ३२।१२ । द्विरागनमष्टम्याम् । गृहप्रवेशः सप्तम्यामेव । अन्नप्राशनम् ।
८	शु.	००।४१	प्रा. ६।२८	मृ. ४१।३३	" १०।४७	प्री. ३३।७	व. ०।४१	वृ. १२।१५	२२।५।३६	२८।५८	६।१२	५।४८	" ६।५३	२२	६	नवमीक्षयः ५७।१६ ।
१०	श.	५६।२१	रा. ४।४४	आ. ४१।१५	" १०।४२	आ. २८।२९	तै. २६।३३	मिथुन	२३।५।४६	२९।२	६।१२	५।४८	" ६।४८	२३	७	अभिचारघातोग्रहभेदाः । पशुदमादिकदिनम् । गृहप्रवेशः पुनर्वसौ ।
११	र.	५५।५८	" ४।३४	पु. ४२।१०	" ११।३	सौ. २४।४९	व. २६।११	मि. २६।५५	२४।५।५६	२९।६	६।११	५।४९	" ६।४३	२४	८	म. २६।११ उ. ५५।५८ या. । आमलकी-११ व्रतं स्मार्तानाम् । द्विरागमनम् ।
~~१२~~	~~चं.~~	~~५६।५४~~	~~" ४।५६~~	~~पु. ४४।२०~~	~~" ११।५४~~	~~शो. २२।१~~	~~व. २६।३६~~	~~कर्क~~	~~२५।६।६~~	~~२९।१०~~	~~६।१०~~	~~५।५०~~	~~" ६।३८~~	~~२५~~	~~९~~	श्रीगोविन्दद्वादशी-१२ । गोदध्ना पारणा । आमलकी-११ व्रतं वैष्णवानाम् । द्विरागमनम् । गृहप्रवेशो वास्तुश्च । अन्नप्राशनम् ।
१३	मं.	५९।११	" ५।४९	श्ले. ४७।४९	" ११७	अ. २०।३०	कौ. २८।३	क. ४७।४९	२६।६।१	२९।१४	६।९	५।५१	" ६।३३	२६	१०	गं. ३६।४९ उ. ५१।४९ या. । प्रदोष-१३ व्रतम् । P होलिकोत्सवः (होली) होलिकाभस्मधारणम् । सप्ताडोरकबन्धनम् ।
१४	बु.	६०।००	अहोरात्र	म. ५२।२३	" ३।५	सु. १९।४८	ग. ३०।५२	सिंह	२७।५।५६	२९।१८	६।८	५।५२	" ६।२६	२७	११	चतुर्दशी-१४ व्रतम् ।
१४	बृ.	२।३४	प्रा. ७।१०	पू. ५७।५९	" ५।१९	धृ. २०।००	व. २।३४	सिंह	२८।५।५१	२९।२२	६।८	५।५२	" ६।२१	२८	१२	म. २।३४ उ. ३४।४५ या. । होलिकादाहः रात्री घंटा ८ मि. २ उ. ।
१५	शु.	६।५८	दि. ८।५४	उ. ६०।००	अहोरात्र	शू. १९।५२	व. ६।५८	सिं. १४।३२	२९।५।४६	२९।२६	६।७	५।५३	" ६।१५	२९	१३	फाल्गुनी-पूर्णिमा-१५ । क्षेत्रस्नानम् । संवत् २०५५ प्रारम्भः ६।५८ उ. । श्रीचैतन्यजयन्ती महोत्सवः । मासान्तः । P

फा.शु.	४ चं. मि. मा.	४४।२१
र.	१०।१८।४।५६	६०।२०
मं.	११।३।१४।५६	४६।१३
बु.	१०।२८।५८।५९	९३।१८
बृ.	१०।१३।२९।३९	३।३८
शु.	९।२।३८।३९	४९।२५
श.	११।२३।२५।१	६।५१
के.	१०।१८।५१।२६।४२	३।११
रा.	४।१८।५१।२६।४२	३।११
अ.	२२।२८।५३	—

फा. शु.	१२ चं. मि. मा.	४४।३६
र.	१०।२५।६।६	६०।३
मं.	११।८।४०।३६	४५।३६
बु.	११।९।३।२९	३८।२९
बृ.	१०।१४।३५।१०	३।३८
शु.	९।८।३५।५०	५५।५६
श.	११।२४।१३।५०	६।५१
के.	१०।१८।२९।११।२८	३।११
रा.	४।१८।२९।११।२८	३।११
अ.	२२।२८।५४	—

विशेष कथन –होलिकादहनोत्सवक हेतु पंचमीसँ दस दिन पहिनहिसँ इन्धन (लकड़ी) एकत्र करबाक विधान अछि । पूर्णिमाक रात्रिमे चाण्डाल वा प्रसूतिकाक घरसँ बच्चाक द्वारा आगि मँगबाय गामक बाहर खूब बाजा बजबैत गीत आदि गबैत होलिका जराबक चाही । एहिसँ राक्षसी (होलिका) तृप्त होइछ, आ बालग्रह शान्त होइछ । रात्रिमे ई कार्य कैलाक बाद निर्धारित दिन होलिकोत्सवमे सभ वर्गक लोक सम्मिलित भए परस्पर आमोद-प्रमोद, क्रीड़ा-विनोद आदिसँ उत्सवक शोभा बढ़बैत छथि । प्राचीने कालसँ अबीर उड़ायब, पिचकारी द्वारा जलक्षेपण आदि एहि उत्सवक प्रधान कर्म रहल अछि, जे वसन्तोत्सवक अंग मानल जाइछ । आब तऽ 'होरी खेलब' शब्दे एहि अर्थमे प्रयुक्त भए जाइत अछि, वस्तुतः ई उत्सव हँसी-खुशीक संग आमोद-प्रमोदक हेतु अछि । भद्रामे होलिकाक दहन निषेध – "भद्रायां दीपिता होली राष्ट्रभङ्गं करोति वै" तथा च – "प्रतिपत्पलमेकं चेद्धोलिदाहो विधीयते । अज्ञभूतं जगत्सर्वं रुण्डमुण्डं च जायते ।" होलिकादाहे वायुफलम् – पूर्वे वायुः होलिकायाः प्रजाभूपालयोः सुखम् । पलायनं न दुर्भिक्षं दक्षिणे जायते ध्रुवम् । पश्चिमे तृणसम्पत्तिरुत्तरे धान्यसम्भवः । यदीशानेऽघनावृष्टिरुर्व्यां राजा समाश्रयेत् ।

आकाशक बात – (काल – दक्षिणमे) ।

सौम्यायन – याम्यगोल, शिशिर ऋतु, अशुद्ध समय, सब ग्रह मार्गी, मं. बु. पश्चिमोदित, बृ. पश्चिमास्त, शेष ग्रह पूर्वोदित ता. २ के मं. पश्चिमास्त ।

मौसम – एहिपक्षमे सुवृष्टिक योग अछि । वातप्रकोप सेहो होयत । समय किछु प्रतिकूल रहत ।

चैत्रकृष्णपक्षः ।

संवत् २०५४, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. मार्च १९९८ ई०।

"सर्वे वै सुखिनः सन्तु सर्वे सन्तु निरामयाः । सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चिद्दुःखमाप्नुयात् ॥"

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः कु. मी. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	कु. ल. घं. मि.	बे. गते	अं. ता.
१	श.	१२।००	वि. १०।५४	उ. ४।११	वि. ७।४६	गं. २२।१२	वा. १२।००	कन्या	०।५।४१	२९।३०	६।६	५।५४	कु. ६।९	१	१४
२	र.	१७।२०	" १।१	ह. १०।४६	" १०।२३	वृ. २३।४६	तै. १७।२०	क. ४४।००	१।५।३६	२९।३४	६।५	५।५५	मी. ७।३२	२	१५
३	चं.	२२।३३	" ३।५	चि. १७।१४	" १२।५८	ध्रु. २५।७	व. २२।३३	तुला	२।५।३०	२९।३८	६।४	५।५६	" ७।२८	३	१६
४	मं.	२७।१३	" ४।५७	स्वा. २३।१४	" ३।२२	व्या. २६।३	व. २७।१३	तुला	३।५।१०	२९।४२	६।४	५।५६	" ७।२४	४	१७
५	बु.	३१।०२	सं. ६।२८	वि. २८।२५	" ५।२५	ह. २६।१९	तै. ३१।१२	तु. १२।७	४।४।५०	२९।४६	६।३	५।५७	" ७।२०	५	१८
६	बृ.	३३।३७	रा. ७।२०	अ. ३२।२८	रा. ७।१	व. २५।४	ग. २।२५	वृश्चिक	५।४।३०	२९।५०	६।२	५।५८	" ७।१६	६	१९
७	शु.	३५।१	" ८।१	ज्ये. ३५।२४	" ८।११	सि. २४।१३	वि. ४।१९	वृ. ३५।२४	६।४।९	२९।५४	६।१	५।५९	" ७।१२	७	२०
८	श.	३५।३	" ८।२	मू. ३७।१	" ८।४९	व्य. २१।४२	बा. ५।२	धनु	७।३।४८	२९।५८	६।१	५।५९	" ७।९	८	२१
९	र.	३३।५५	" ७।३४	पू. ३७।२६	" ८।५०	व. १८।१०	तै. ४।२९	ध. ५२।१४	८।३।२७	३०।२	६।००	६।००	" ७।५	९	२२
१०	चं.	३१।३०	सं. ६।५	उ. ३६।४०	" ८।९	प. १३।४०	व. २।४३	मकर	९।३।६	३०।६	५।५९	६।१	" ७।२	१०	२३
११	मं.	२८।५	दि. ५।१२	श्र. ३४।५३	" ७।५५	शि. ८।१९	बा. २८।५	मकर	१०।२।३०	३०।८	५।५८	६।२	" ६।५८	११	२४
१२	बु.	२४।४७	" ३।३०	ध. ३२।१७	" ६।५३	सि. २।१७	तै. २४।४९	म. ३।३५	११।१।५४	३०।९	५।५८	६।२	" ६।५५	१२	२५
१३	बृ.	१८।४७	" १।२९	श. २९।००	दि. ५।३४	शु. ४८।२१	व. १८।४७	कुम्भ	१२।१।१८	३०।१०	५।५८	६।२	" ६।५२	१३	२६
१४	शु.	१३।१६	" ११।१६	पू. २५।१३	" ४।३	शु. ४०।४९	श. १३।१६	कु. ११।१०	१३।०।४२	३०।११	५।५८	६।२	" ६।४८	१४	२७
३०	श.	७।२३	" ८।५७	उ. २१।१९	" २।२	ब्र. ३३।७	ना. ७।२३	मीन	१४।०।०६	३०।१२	५।५८	६।२	" ६।४५	१५	२८

- १४ — मीने रविः ३८।५० । मु. ३० फलं साम्यम् । षडशीतिसंक्रान्तेः पुण्यकालः दिवा घं. १२ उ. । द. ति. १२।०० उ. । पूर्वोदितो गुरुः ४९।४२ ।
- १५ — द. ति. १७।२० या. । रेवत्यां बुधः ५१।३१ । मातादिः ।
- १६ — गजाश्वादिरोहणम् ।
- १७ — श्रीगणेशचतुर्थी-४ व्रतम् ।
- १८ — उत्तरभाद्रपदे रविः १।४५ । पुंनपुंसकयोर्योगः ।
- १९ — भ. ३३।३७ उ. ।
- २० — भ. ४।१९ या. । गं. २९।२४ उ. ४४।२४ या. । रेवत्यां कुजः १०।५१ ।
- २१ — कृष्णाम्बरधारणम् । विषशस्त्रादिनिर्माणदिनम् ।
- २२ — मुहूर्ताभावः ।
- २३ — भ. २।४३ उ. ३१।३० या. ।
- २४ — पापमोचिनी एकादशी-११ व्रतं सर्वेषाम् । पश्चिमास्तः शनिः ५४।१७ । पञ्चकारम्भः (भरणी) ३४।५३ उ. ।
- २५ — साध्यक्षयः दं. ५३।१८ । गोघृतेन पारणा । प्रदोषत्रयोदशी-१३ व्रतम् ।
- २६ — भ. १८।४७ उ. ४६।१ या. । चतुर्दशी-१४ व्रतम् । वारुणी योगः १८।४७ या. ।—शतसूर्यग्रहण समफलम्
- २७ — वक्री बुधः १७।२२ । धवलकलशन्यस्तरक्तपताकान्वितसुधीधारणम् ।
- २८ — चैत्री-अमा-३० । पार्वणम् ।

चै. कृ.	६ चं. मि. मा.	४४।४९
र.	११।२।५।३०	५९।४६
मं.	११।१४।३।२५	४५।३६
बु.	११।१७।३४।१६	६१।६
वृ.	१०।१६।५०।५०	४।२२
शु.	९।१५।४६।२१	५५।५५
श.	११।२४।५४।३०	६।५३
के.	१०।१८।६।५६	३।११
रा.	४।१८।६।५६	३।११
अ.	२२।२८।५५	—

चै. कृ.	१० चं. मि. मा.	४५।३
र.	११।९।३।६	५९।३१
मं.	११।१९।२६।२०	४५।३९
बु.	११।२२।४९।३१	२७।१७
वृ.	१०।१८।३०।२८	१३।२८
शु.	९।२१।५८।३१	६०।७
श.	११।२५।५४।५१	७।५०
के.	१०।१७।४४।४१	३।११
रा.	४।१७।४४।४१	३।११
अ.	२२।२८।५६	—

विशेष कथन —तालाबादिमे पूर्वादिक्रमसँ — स्थान-नक्षत्रफलानि क्रमशः — पूर्व २ जलशोष, अग्नि, ३ बहुजल, दक्षिण २ जलनाश, नै. २ अमृतजल, पश्चिम ३ जल, वा. २ जलशोष, उत्तर ३ स्थिर जल, ई. ३ जलशोष, मध्य ५ पूर्ण जल, बाह्य ३ अमृतजल । कूपारम्भ रोहिणीभात् — प्रत्येक ३-३ मे क्रमशः — स्वादु जल, निर्जल, आशु जल, निर्जल, अमृतजल, निर्मल जल, जलक्षति, मधुरजल, क्षारजल । कूपखनन दिक् फलम् — कूपे वास्तोर्मध्यदेशेऽर्थनाशस्त्वैशान्यादौ पुष्टिरैश्वर्यवृद्धिः । सूनोर्नाशः स्त्रीविनाशो मृतिश्च सम्पत्पीडा शत्रुतः स्याच्च सौख्यम् ॥ दिशाक्रम सँ शुभाशुभ वृक्ष — पूर्वमे अश्वत्थ (पीपर), दक्षिणमे प्लक्ष (पाकड़ि), पश्चिममे वट (बड़) तथा उत्तरमे उदुम्बर (गूलर) अशुभ । ई वृक्ष सभ क्रमशः — पश्चिम, उत्तर, पूर्व तथा दक्षिणमे शुभ फलक गेल अछि । गृहसमीप अशुभ वृक्ष — काँट वला, दूध वला तथा फल वला वृक्ष बृहत् संहिताक अनुसार अशुभ । पुन्नाग, अशोक, अरिष्ट, बकुल, शमी, आ साल शुभ मानल गेल अछि । शिल्पशास्त्रानुसार — कैराक वन गृह समीप निषेध अछि । संहितानुसार — जलाशय वास्तुसँ केवल उत्तर आ ईशान दिशामे शुभप्रद होइछ ।

आकाशक बात — (काल – दक्षिणमे) ।

सौम्यायन – याम्यगोल, वसन्त ऋतु, अशुद्ध समय, सब ग्रह मार्गी, मं. वृ. पश्चिमास्त, बु. पश्चिमोदित, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. १४ के वृ. पूर्वोदित, ता. २४ के श. पश्चिमास्त, ता. २७ के बु. वक्री ।

मौसम – एपि पक्षमे मेघाडम्बर रहत । साधारण वर्षाक योग सेहो थीक । मौसम मध्यम रहत ।

संवत् २०५५, शकः १९१९, सन् १४०५, साल, अं. मार्च-अप्रैल १९९८ ई० ।

"रतौ सुप्तोत्थिते स्नाते भुक्ते वान्ते च सङ्गरे । सभायां विदुषां राज्ञां कुर्यात्ताम्बूलभक्षणम् ॥"

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः मी. राशौ	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	मी. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.
१	र.	९।२०	प्रां. ६।२९	रे. १६।५९	दि. १२।४५	ऐं २५।२०	व. ९।२०	मी. १६।५९	१४।५९।३०	३०।१३	५।५७	६।१३	मी. ६।४१	१६	२९
३	चं.	४९।४४	रा. ९।५५	अ. १२।५७	" ११।८	वै. १७।४२	तै. २२।३४	मेष	१५।५८।५४	३०।१४	५।५७	६।१३	" ६।३८	१७	३०
४	मं.	४४।३४	" ११।४६	भ. ९।१५	" २।३८	वि. १०।२१	व. १७।११	मे. २३।२७	१६।५८।३	३०।२१	५।५६	६।१४	" ६।३५	१८	३१
५	बु.	३९।५१	" ९।५१	कृ. ६।२	" ८।२०	प्री. ३।२७	व. १२।१३	वृष	१७।५७।१२	३०।२८	५।५५	६।१५	" ६।३२	१९	१
६	वृ.	३६।१६	" ८।२३	रो. ३।३९	" ७।२१	सौ. ५९।३२	कौ. ८।४	वृ. ३२।५१	१८।५६।२१	३०।३५	५।५३	६।१७	" ६।२८	२०	२
७	शु.	३३।२९	" ७।१६	मृ. २।४	प्रा. ६।४२	शो. ४६।४५	ग. ४।५३	मिथुन	१९।५५।२९	३०।४२	५।५२	६।१८	" ६।२५	२१	३
८	श.	३१।५१	सं. ६।३५	आ. १।३०	" ६।२६	अ. ४२।५२	वि. २।४०	मि. ५७।००	२०।५४।३७	३०।४९	५।५१	६।१९	" ६।२१	२२	४
९	र.	३१।२५	" ६।२३	पु. २।११	" ६।४१	सु. ४०।१	वा. १।३८	कर्क	२१।५३।४५	३०।५६	५।४९	६।११	" ६।१७	२३	५
१०	चं.	३२।२०	" ६।४४	पु. ४।६	दि. ७।२६	धृ. ३८।११	तै. १।५३	कर्क	२२।५२।५३	३१।०२	५।४८	६।१२	" ६।१३	२४	६
११	मं.	३४।३४	रा. ७।३७	श्ले. ७।१८	" ८।४२	शू. ३७।२०	व. ३।२९	क. ७।८	२३।५१।४६	३१।६	५।४७	६।१३	" ६।९	२५	७
१२	बु.	३७।५३	" ८।५५	म. ११।३६	" १०।२४	गं. ३७।२३	व. ६।१३	सिंह	२४।५०।३९	३१।१०	५।४६	६।१४	" ६।५	२६	८
१३	वृ.	४२।१३	" १०।३८	पू. १७।००	" १२।३३	वृ. ३८।१०	कौ. १०।१३	सिं. ३३।३१	२५।४९।३२	३१।१४	५।४५	६।१५	" ६।१	२७	९
१४	शु.	४७।८	" १२।३६	उ. २३।५	" २।५९	ध्रु. ३९।२७	ग. १४।४१	कन्या	२६।४८।२४	३१।१८	५।४५	६।१५	" ५।५७	२८	१०
१५	श.	५२।२६	" २।४२	ह. २९।३८	" ५।३५	व्या. ४१।००	वि. २०।४७	कन्या	२७।४७।१६	३१।२२	५।४४	६।१६	" ५।५३	२९	११

चैत्रशुक्लपक्षः ।

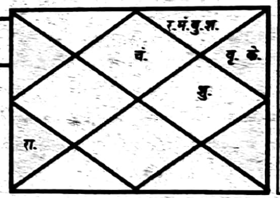
अं. ता.	
२९	द्वितीयाक्षयः दं. ५४।४। द.ति. १।२० उ. ५५।२४ या. । गं. ४।५९ उ. १९।५९ या. । पञ्चकान्तः (मदवा) समाप्तिः १६।५९ या. । पुष्टो गुरुः शुद्धारम्भश्च ४९।४२ A
३०	कुम्भे भृगुः ४०।१५ । अश्विन्यां मेषे कुजः ३८।५६ । पूर्वभाद्रपदे गुरुः ५।०० । वक्रगत्या पश्चिमास्तो बुधः ४५।४६ । उपनयनमश्विन्यामेव ।
३१	भ. १७।११ उ. ४४।३४ या. । रेवत्यां रविः २६।४३ । श्रीगणेशचतुर्थी-४ व्रतम् । A चन्द्रदर्शनम् । वासन्तीय नवरात्रारम्भः । दुर्गोत्सवः । कलशस्थापनम् ।
१	आयुष्मान्क्षयः दं. ५३।४२ । अप्रैल-४ । श्रीलक्ष्मीव्रतम् । वासन्तीय सूर्यषष्ठीव्रतस्य पूर्वदिनकृत्यम् (खरना) । उपनयनम् देवादिप्रतिष्ठा च ।
२	वासन्तीय सूर्यषष्ठीव्रतम् । सायंकालीनार्घदानम् । विल्वाभिमन्त्रणम् । गजपूजा ।
३	भ. ३३।२९ उ. । वासन्तीय सूर्यषष्ठीव्रतस्य प्रातःकालीनार्घदानं पारणञ्चेति । पत्रिकाप्रवेशः निशापूजा च ।
४	भ. २।४० या. । अशोकाष्टमी-८ । अशोकलिकापानम् । महाष्टमीव्रतम् । ब्रह्मपुत्रस्नानम् । अशोककुन्दकुसुमैः कन्दर्प-पूजा ।
५	श्रीरामनवमी-९ व्रतम् । श्रीहनुमद्ध्वजारोपणम् । महानवमी-९ व्रतम् । महानवमीकृत्यम् ।
६	गं. ५५।५४ उ. । विजयादशमी । अपराजितापूजा । देवीविसर्जनम् । उपनयनम् ।
७	भ. ३।२९ उ. ३४।३४ या. । गं. १०।५४ या. । कामदा एकादशी-११ व्रतम् सर्वेषाम् । छन्दोगानामुपनयनम् ।
८	श्री विष्णुद्वादशी-१२ । गोघृतेन पारणा । उपनयनम् ।
९	प्रदोषत्रयोदशी-१३ व्रतम् । चैत्रावलिमदन त्रयोदशी । मदभञ्जिका-१३ । कन्दर्पपूजा । देवादिप्रतिष्ठा ।
१०	भ. ४७।८ उ. । वक्रगत्या रेवत्यां बुधः ७।३१ । चतुर्दशी-१४ व्रतम् । श्रीमहावीरजयन्ती ।
११	भ. २०।४७ या. चैत्री-पूर्णिमा-१५ । क्षेत्रस्नानम् । मन्वादिः । गोष्ठालये सत्संगश्च ।

चै. शु.	३ चं. मि. मा.	४५।६
र.	११।१५।५८।५४	५९।१६
मं.	११।२४।४६।१६	४४।५८
बु.	११।२३।२५।३३	१७।२५
वृ.	१०।२०।९।०१	१३।२८
शु.	९।२९।७।५६	५६।४०
श.	११।२६।५०।५०	६।५०
के.	१०।७।२२।२५।४५	३।११
रा.	४।१७।२२।२५।४५	३।११
अ.	२२।२८।५७	—

चै. शु.	१० चं. मि. मा.	४५।३०
र.	११।२२।५२।५३	५९।२
मं.	००।००।४।५६	४५।१
बु.	११।१९।११।३७	४५।२
वृ.	१०।२१।४६।२०	१३।२८
शु.	१०।६।३२।५९	५३।३५
श.	११।२६।५७।२४	७।५०
के.	१०।१७।५।१०।३०	३।११
रा.	४।१७।००।१०।३०	३।११
अ.	२२।२८।५८	—

विशेष कथन –प्रत्येक प्राणीक हृदयकेँ प्रफुल्लित कैनिहार ओ प्राकृतिक नूतन साज-शृंगारक रचयिता वसन्तक शुक्लपक्ष तथा प्रकाशमय मध्याह्नक समय प्रकट होयब वास्तवमे मर्यादा पुरुषोत्तम भगवान रामक अनुरूप अछि । हुनक प्राकट्य हेतु एहिसँ अधिक उपयुक्त अन्य कोन समय भ सकैत छल ? रामनवमीक दिन – उपवासादि कार्य तप मानल गेल अछि आ पंचामृत स्नान, प्रतिमार्चन तथा हवन आदि यज्ञ आओर प्रतिमा दान, ब्राह्मण-भोजनादि त दान मानले गेल अछि (यज्ञोदानं तपश्चैव पावनानि मनीषिणाम् – गीता) – असकृज्जलपानाच्च सकृत्ताम्बूलभक्षणात् । उपवासः प्रणश्येत दिवास्वापाच्च मैथुनात् । अशोककलिका ह्यष्टौ ये पिबन्ति पुनर्वसौ । चैत्रे मासि सिताष्टम्यां न ते शोकमवाप्नुयुः । – लिंगपुराण । **अशोककलिकापान - मन्त्रः** – त्वमशोककराभीष्ट मधुमाससमुद्भव । पिबामि शोकसन्तप्तो मामशोकं सदा कुरु । **नन्दिपुराण** – ये वापीमथवा कूपं देशे तोयविवर्जिते । खानयेत् स दिवं याति बिन्दौ बिन्दौ शतं समाः ॥ **उच्छिष्टे घृतं न भक्षणीयं तदुक्तं स्मृतिसारे – ताम्रपात्रे पयःपानमुच्छिष्टे घृतभोजनम् । दुग्धे च लवणं दद्यात्सद्यो गोमांसभक्षणम् ॥**

आकाशक बात – (काल – दक्षिणमे) ।

सौम्यायन– याम्यगोल, वसन्तऋतु, अशुद्ध-शुद्ध समय, बु. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, मं. श. पश्चिमास्त, बु. पश्चिमोदित, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. ३ के बुध पश्चिमास्त ।

मौसम – एहि पक्षमे वात प्रकोप विशेष रहत । मौसम प्रतिकूल होयत ।

वैशाखकृष्णपक्षः ।

संवत् २०५५, शकः १९१९-२०, सन् १४०५, साल, अं. अप्रैल १९९८ ई० ।

"पूर्वं पश्येदृतुस्नाता यादृशं नरमङ्गना । तादृशं जनयेत् पुत्रं ततः पश्येत् पतिं प्रियम् ॥"

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः मी.-मे. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	मी. ल. घं. मि.	मे. गते	अं. ता.
१	र.	५७।३८	रा. ४।४६	चि. ६।११	रा. ८।११	ह. ४२।३१	वा. २३।३२	क. २।५४	२८।४६।८	३१।२६	५।४३	६।१७	मी. ५।४९	३०	१२
१	चं.	६०।००	अहोरात्र	स्वा. ४२।२१	" १०।३८	व. ४२।४१	तै. २८।२३	तुला	२९।४५।००	३१।२९	५।४२	६।१८	" ५।४६	३१	१३
२	मं.	२।०९	". ६।३३	वि. ४७।४४	" १२।४७	सि. ४४।१५	ग. २।९	तु. ३१।२३	०।४२।४७	३१।३३	५।४१	६।१९	" ५।४३	१	१४
३	बु.	५।४७	दि. ८।००	अ. ५२।२३	" २।३०	व्य. ४३।५७	वि. ५।४७	वृश्चिक	१।४०।३३	३१।३७	५।४१	६।१९	मे. ७।८	२	१५
४	बृ.	८।१५	" ८।५८	ज्ये. ५५।१४	" ३।४६	व. ४२।४८	बा. ८।१५	वृ. ५५।१४	२।३८।१९	३१।४१	५।४०	६।२०	" ७।४	३	१६
५	शु.	९।३५	" ९।२९	मू. ५७।८	" ४।३०	प. ४०।३७	तै. ९।३५	धनु	३।३६।०५	३१।४५	५।३९	६।२१	" ७।१	४	१७
६	श.	९।३१	" ९।२६	पू. ५७।४८	" ४।५७	शि. ३७।२६	व. ९।३१	धनु	४।३३।५१	३१।४९	५।३८	६।२२	" ६।५८	५	१८
७	र.	८।१५	" ८।५६	उ. ५७।१६	" ४।३१	सि. ३३।१४	व. ८।१५	ध. १२।४०	५।२९।२३	३१।५३	५।३८	६।२२	" ६।५४	६	१९
८	चं.	५।४२	" ७।५४	श्र. ५५।४१	" ३।५३	सा. २८।१८	कौ. ५।४२	मकर	६।२९।२३	३१।५६	५।३७	६।२३	" ६।५१	७	२०
९	मं	२।१२	प्रा. ६।२९	ध. ५३।१७	" २।५४	शु. २२।२३	ग. २।१२	म. २४।२९	७।२८।३६	३२।००	५।३६	६।२४	" ६।४८	८	२१
११	बु.	५२।४७	रा. २।४२	श. ५०।७	" १।३८	शु. १५।५३	व. २६।१४	कुम्भ	८।२७।४९	३२।०४	५।३५	६।२५	" ६।४४	९	२२
१२	बृ.	४७।१०	" १२।२७	पू. ४६।२६	" १२।९	बृ. २।४९	कौ. १९।५८	कु. ३२।२१	९।२७।०२	३२।७	५।३५	६।२५	" ६।४०	१०	२३
१३	शु.	४१।१५	" १०।४	उ. ४२।२४	" १०।३२	ऐं. १।२५	ग. १४।१३	मीन	१०।२६।१४	३२।१०	५।३४	६।२६	" ६।३७	११	२४
१४	श.	३५।००	" ७।२६	रे. ३८।१२	" ८।५०	वि. ४६।४	वि. ८।१२	मी. ३८।२	११।२५।२६	३२।१३	५।३३	६।२७	" ६।३४	१२	२५
३०	र.	२९।१०	हि. ५।१३	अ. ३४।९	" ७।१३	प्री. ३८।२९	च. २।१	मेष	१२।२४।३८	३२।१६	५।३३	६।२७	" ६।३०	१३	२६

अं. ता.	
१२	द. ति. ५४।३८ उ. । सुतीस्नानम् ।
१३	बकगत्या पूर्वोदितो बुधः ३२।४३, शिशोर्दुग्धपानम् । मासान्तः । A हरिद्वारे कुम्भयोगः ।
१४	म. ३३।४९ उ. । द. ति. २।९ या. । अम्बेदकर जयन्ती । अश्विन्यां मेषे रविः १।३, मु. ४५। फलं समर्घम् । यवविषुवसंक्रान्तेः पुण्यकालः दिवा घं. १२ या. । इन्धनस्थापनम् । (सतुआइन) A
१५	म. ५।४७ या. । मासादिः । जूड़शीतल ।
१६	गं ४९।१४ उ. । मू० द्वि०
१७	द. ति. ९।३५ उ. । गं. ४।१४ या. । नि. विवाहः पञ्चम्याम् । द्विरागमनम् ।
१८	द. ति. ९।३१ या. । म. ९।३१ उ. ३८।५३ या. । कोकिला षष्ठी-६ ।
१९	मार्गी बुधः २४।४० । शर्करा सप्तमी-७ । नि. विवाहः ।
२०	पञ्चकारम्भः (भदवा) ५५।४१ उ. ।
२१	दशमीक्षयः दं. ५७।२२ । म. ३०।५२ उ. ५७।२९ या. ।
२२	बरूथिनी एकादशी-११ व्रतं स्मार्त्तानाम् ।
२३	कुशोदकेन पारणा । कुवँरसिंहजयन्ती । वैष्णवानामेकादशी व्रतम् । नि. विवाहः उत्तरभाद्रे ।
२४	वैधृतिक्षयः ५२।२४ । म. ४१।१५ उ. । भरण्यां कुजः २५।२० । प्रदोष त्रयोदशी-१३ व्रतम् । नि. विवाहः ।
२५	म. ८।१२ या. । गं. २६।१२ उ. ४१।१२ या. । पञ्चकान्तः (भदवा) समाप्तिः ३८।१२ या. । चतुर्दशी-१४ व्रतम् ।
२६	वैशाखी - अमा-३० । पार्वणम् ।

वै.कृ.	२ चं. मि. मा.	४५।४५
र.	११।२९।४५।०	५८।४५
मं.	००।५।१२।५५	४४।१९
बु.	११।१४।२।५४	२९।३८
बृ.	१०।२३।२०।५५	१२।३५
शु.	१०।१४।००।७	५३।३
श.	११।२७।५४।३१	७।५०
के.	१०।१६।३७।५५।१६	३।११
रा.	४।१६।३७।५५।१६	३।११
ल.	२२।२८।५९	—

वै. कृ.	८ चं. मि. मा.	४५।४८
र.	००।६।२९।२३	५८।३०
मं.	००।१०।१९।३६	४४।४३
बु.	११।१३।५२।१५	१९।१७
बृ.	१०।२४।५२।४८	१२।३०
शु.	१०।२१।५०।३४	५१।४४
श.	११।२८।४१।८	७।५०
के.	१०।१६।१५।४०।१	३।११
रा.	४।१६।१५।४०।१	३।११
ल.	२२।२९।००	—

विशेष कथन – देवालय, जलाशय, गृहारम्भमे राहुमुख-ज्ञान – देवालयमे मीनक सूर्यसँ ३-३ मास मी. मे. वृ. मे ईशान, मि. क. सिं. मे वायव्य., क. तु. वृ. मे नैऋत्य, ध. म. कु. मे आग्नेय । जलाशयारम्भे मकरक सूर्यसँ ३-३ मास तथा गृहारम्भमे सिंहक सूर्यसँ ३-३ मास उपर्युक्त दिशामे राहुक मुह रहैत छैक । यत्र राहुमुखं तत्पृष्ठकोणे खातं शुभं भवति। **पृष्ठदिशा** – ई. वा. नै. अ. कोण मुहक क्रमशः – अ. ई.वा.नै. मानल जाइछ । इष्टिकारम्भः – उत्तराश्विशिवे पुष्ये ज्येष्ठान्ते रोहिणीकरे । स्थिरेऽब्जेऽर्के गुरौ मन्दे इष्टिकारम्भणं चरेत् ॥ तथा गेहे सुधालेपः इष्टिकारम्भणादिषु ॥ **वारिपूर्णघटदानविधिः** – वारिणपूर्णघटाय नमः ३। कुशोपरि ब्राह्मणाय नमः ३ । घटं सिक्त्वा ओमद्येत्यादि मेषार्कसंक्रमणप्रयुक्तपुण्याहे पुण्यकाले वा अमुकगोत्रस्यामुकशर्मणो मम स्वर्गकामो मेषार्कं व्याप्य प्रत्यहं घटपरिमितजलं वरुणदैवतं यथानामगोत्राय ब्राह्मणायाहं ददे, ततो दक्षिणां दत्वा पठेत् – "एष धर्मघटो नित्यं ब्रह्मविष्णुशिवात्मकः । अस्य प्रसादात् सफला मम सन्तु मनोरथाः । ददाति यो हि मेषार्के सक्तूनम्बुघटान्वितान् । पितृनुद्दिश्य विप्रेभ्यः सर्वपापैर्विमुच्यते ॥ "प्रपा कार्या च वैशाखे देवे देया गलन्तिका ॥"

आकाशक बात – (काल – दक्षिणमे) ।

सौम्यायन– याम्य-सौम्यगोल, वसन्तऋतु, शुद्ध समय, बु. वक्री, शेष ग्रह मार्गी, बु. मं. श. पश्चिमास्त, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. १३ के बु. पूर्वोदित, ता. १९ के बु. मार्गी ।

मौसम – एहि पक्षमे वायु वेग अधिक रहत । मौसम प्रतिकूल रहत ।

''करे कर्पटके चैव पाषाणे ताम्रभाजने । अश्वत्थवटपत्रेषु हस्तदत्तं न भक्षयेत् ॥''

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः मे. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	मे. ल. घं. मि.	मे. गते	अं. ता.
१	चं.	२३।२७	वि. २।५५	भ. ३०।२३	वि. ५।४१	आ. ३१।८	व. २३।२७	मे. ४४।३४	१३।२३।५०	३२।१९	५।३२	६।२८	मे. ६।२७	१४	२७
२	मं.	१८।८	" १२।४७	कृ. २७।७	" ४।२३	सौ. २४।८	कौ. १८।८	वृष	१४।२१।५७	३२।२२	५।३२	६।२८	" ६।२४	१५	२८
३	बु.	१३।१७	" १०।५०	रो. २४।२९	" ३।१९	शो. १७।४४	ग. १३।१७	वृ. ५३।३६	१५।२०।०४	३२।२५	५।३१	६।२९	" ६।२०	१६	२९
४	बृ.	९।३७	" ९।२१	मृ. २२।४४	" २।३६	अ. १२।०२	वि. ९।३७	मिथुन	१६।१८।११	३२।२८	५।३०	६।३०	" ६।१७	१७	३०
५	शु.	६।४५	" ८।१२	आ. २१।५९	" २।१८	सु. ७।७	बा. ६।४५	मिथुन	१६।१६।१७	३२।३१	५।३०	६।३०	" ६।१४	१८	१
६	श.	५।३	" ७।३०	पु. २२।२४	" २।२७	धृ. ३।५	तै. ५।३	मि. ७।१८	१८।१४।२३	३२।३४	५।२९	६।३१	" ६।१०	१९	२
७	र.	४।३३	" ७।१८	पु. २४।३	" ३।६	शू. ०।१	व. ४।३३	कर्क	१९।१२।२५	३२।३६	५।२९	६।३१	" ६।७	२०	३
८	चं.	५।२३	" ७।३७	श्ले. २६।५८	" ४।१५	वृ. ५७।२	व. ५।२३	क. २६।५८	२०।१०।३५	३२।४०	५।२८	६।३२	" ६।४	२१	४
९	मं.	७।३१	" ८।२७	म. ३१।२	" ५।५२	ध्रु. ५६।५४	कौ. ७।३१	सिंह	२१।०८।३०	३२।४४	५।२७	६।३३	" ६।००	२२	५
१०	बु.	१०।४७	" ९।४६	पू. ३६।१४	रा. ७।५७	व्या. ५८।३५	ग. १०।४७	सिं. ५२।४३	२२।६।२४	३२।४७	५।२७	६।३३	" ५।५६	२३	६
११	बृ.	१५।००	" ११।२६	उ. ४२।११	" १०।१८	ह. ५९।४८	वि. १५।००	कन्या	२३।४।१८	३२।५०	५।२६	६।३४	" ५।५२	२४	७
१२	शु.	१९।५३	" १।२२	ह. ४८।३८	" १२।५२	व. ६०।००	बा. १९।५३	कन्या	२४।२।१२	३२।५३	५।२५	६।३५	" ५।४९	२५	८
१३	श.	२५।५	" ३।२७	चि. ५५।१२	" ३।३०	व. ०।२५	तै. २५।५	क. २१।५५	२५।०।६	३२।५६	५।२५	६।३५	" ५।४६	२६	९
१४	र.	३०।८	" ५।२७	स्वा. ६०।००	अहोरात्र	सि. २।२	व. ३०।८	तुला	२५।५८।००	३२।५९	५।२४	६।३६	" ५।४३	२७	१०
१५	चं.	३४।३४	सं. ७।१४	स्वा. १।२६	प्रा. ५।५८	व्य. ३।१९	वि. २।२१	तु. ५०।३५	२६।५५।५४	३३।२	५।२४	६।३६	" ५।४०	२८	११

वैशाखशुक्लपक्षः ।

अं. ता.	
२७	भरण्यां रविः ४२।१२ । पुंमयोर्योगः । इन्धनस्थापनम् । सिद्धियोगः दि. घं. २ मि. ५५ या. ।
२८	मीने भृगुः १।४४ । चन्द्रदर्शनम् । इन्धनस्थापनम् । A नि. विवाहः मृगशिरसि ।
२९	भ. ४१।१७ उ. । अश्विन्यां मेषे शनिः ४५।१५, अक्षयतृतीया-३ । सत्ययुगादिः । इन्धनस्थापनम् । नि. विवाहः
३०	भ. ९।३७ या. । इन्धनस्थापनम् । उपनयनं पञ्चम्यामेव । द्विरागमनं पञ्चम्यां मृगशिरसि । A
१	मई—५ वास्तारम्भः । इन्धनस्थापनम् । B द्विरागमनं पुष्ये ।
२	गृहप्रवेशः । इन्धनस्थापनम् । पश्चिमदक्षिणयोर्यात्रा दि. घं. ७ मि. २४ या. ततश्चोत्तरदिशि यात्रा ।
३	गण्डान्तः दं. ५७।५९ । जाह्नवी सप्तमी-७ । सर्वार्थसिद्धियोगः । पश्चिमाश्विना यात्रा पुष्ये । B
४	त्र्यहः । D द्विरागमनं वधूप्रवेशश्चापि । उपनयनम् । विवाहो मध्यमः ।
५	पूर्वोदितः शनिः २।४१ । श्रीजानकीनवमी-९ । विषशस्त्रादिनिर्माणदिनम् ।
६	गृहप्रवेशः उत्तरफल्गुन्याम् । उपनयनम् । बुधवेधात् विवाहो मध्यमः ।
७	मोहिनी एकादशी-११ व्रतं सर्वेषाम् । सूतीस्नानम् । गृहप्रवेशो वास्तुश्च । D
८	अश्विन्यां मेषे बुधः ३१।२१ । श्रीमधुसूदन द्वादशी-१२ । कुशोदकेन पारणा । गृहप्रवेशः । नि. विवाहः ।
९	चतुर्दशी-१४ व्रतम् । गृहप्रवेशो वास्तुश्च त्रयोदश्यामेव ।
१०	षाण्मासिकरक्षितसमाप्तिः । नृसिंह-चतुर्दशी । नि. विवाहः । पंचदशम्याम् । द्विरागमनं वधूप्रवेश्चापिपूर्णिमायाम् ।
११	भ. २।२१ या. । कृत्तिकायां रविः ३०।२ पुंनपुंसकयोर्योगः । वैशाखी-पूर्णिमा-१४ । बुद्धपूर्णिमा । बुद्धजयन्ती । क्षेत्रस्नानाम् । तिलदानम् । तिलस्नानादिकृत्यम् । गृहारम्भदिनं स्वात्याम् ।

वै. शु.	१ चं. मि. मा.	४६।९
र.	००।१३।२३।५०	५८।१३
मं.	००।१५।४७।१६	४४।००
बु.	११।१७।५।३३	५२।५५
वृ.	१०।२६।२१।४४	१२।३५
शु.	१०।२९।४६।५३	५०।३०
श.	११।२९।४४।२७	७।५०
के.	१०।१५।५३।२४।४७	३।११
रा.	४।१५।५३।२४।४७	३।११
अ.	२२।२९।१	—

वै. शु.	८ चं. मि. मा.	४६।२०
र.	००।२०।१०।३५	५७।५६
मं.	००।२०।५६।५८	४३।२१
बु.	११।२४।५२।३८	४७।५३
वृ.	१०।२७।४७।४	११।४१
शु.	११।७।४६।५९	४९।१६
श.	००।००।३९।२२	७।५०
के.	१०।१५।३९।९।३३	३।११
रा.	४।१५।३९।९।३३	३।११
अ.	२२।२९।२	—

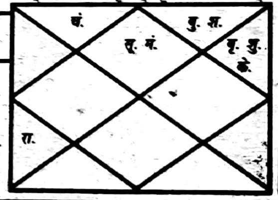
वै. शु.	१५ चं. मि. मा.	४६।३२
र.	००।२६।५५।५४,	५७।५०
मं.	००।२६।३।५९	४३।२१
बु.	००।५।६।४७	९४।१९
वृ.	१०।२९।७।४३	१०।४७
शु.	११।१५।५०।२०	४८।३९
श.	००।१।२९।३८	६।५५
के.	१०।१५।८।५४।१८	३।११
रा.	४।१५।८।५४।१८	३।११
अ.	२२।२९।३	—

विशेष कथन – अक्षय तृतीया वसन्तमे होइछ । भारतीय धार्मिक प्रथाक अनुसार पहिने दान आओर पश्चात् भोजनक नियम अछि तदनुसार कृषिप्रधान देशक हेतु ई ऋतु दान करबाक लेल प्रशस्ततर अछि । एहि तृतीयामे गंगादि तीर्थस्नान, तर्पण, श्राद्ध तथा अनेक प्रकारक दान अनन्तफलद होइछ । **नृसिंहावतार** – भगवानक १० अथवा २४ अवतारमे चारिटा मुख्यतया अनुग्रहावतार छैन्हि – राम, कृष्ण, नृसिंह तथा वामन । एहि हेतु वैष्णवक ओतय चारिटा जयन्ती महोत्सव विशेष मान्य अछि । भगवान नृसिंह भक्त प्रह्लादक रक्षा आओर दुष्ट दैत्य हिरण्यकशिपुक वधक हेतु अवतीर्ण भेल छलाह । प्रह्लादक कथासँ सभ परिचिते छथि । श्रीनृसिंह भगवानक कथनानुसार प्रह्लाद पूर्व कल्पमे ब्राह्मण छलाह, पढ़ल-लिखल नहि छलाह, नाम छलन्हि – वासुदेव; आ' दुश्चरित्र छलाह । मुदा पूर्व जन्ममे भगवानक व्रती छलाह । व्रतक प्रभावसँ हुनकामे भक्ति भेलैन्हि आ हुनक अत्यन्त प्रिय भेलाह । एहि पक्षमे श्रीजनकनन्दनी जानकीजीक जन्म मिथिलामे भेल छैन्हि । **वर्षाक शकुन – लोष्ट परीक्षा** – ''पूर्वकुम्भाद्घटस्थाप्यं मृत्पिण्डानां चतुष्टयम् । आषाढादिचतुर्मासनामचिह्नं पृथक् कृतम् ॥ कुम्भे स्वल्पकेनार्द्रा यावन्तः पिण्डिका मृदः । वृष्टिस्तावत्सु मासेषु शुष्के पिण्डे न वर्षणम् ॥''

आकाशक बात – (काल – दक्षिणमे) ।

सौम्यायन– सौम्यगोल, वसन्तऋतु, शुद्ध समय, सब ग्रह मार्गी, मं. श. पश्चिमास्त, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. ५ के श. पूर्वोदित ।

मौसम – एहि पक्षमे वातप्रकोप अधिक रहत एवं तापमान सेहो होयत । समय प्रतिकूल रहत । पक्षान्तमे मेघाडम्बर सम्भव थीक ।

संवत् २०५५, शकः १९२०, सन् १४०५, साल, अं. मई १९९८ ई०।
"लवणं खदिरं तोयं गोरसं वह्निव्यंजनम् । हस्ताद्धस्ते न दातव्यं हन्ति पुण्यं पुराकृतम् ॥"

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः मे.-वृ. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	मे. ल. घं. मि.	वे. गते	अं. ता.
१	मं.	३८।१२	रा. ८।४०	वि. ६।५९	दि. ५।२३	व. ४।७	वा. ६।२३	वृश्चिक	२७।५३।३४	३३।५	५।२३	६।३७	मे. ५।३६	२९	१२
२	बु.	४०।३६	" ९।३६	अ. ११।३२	" ९।५९	प. ४।५	तै. ९।२४	वृश्चिक	२८।५१।१४	३३।८	५।२२	६।३८	" ५।३२	३०	१३
३	वृ.	४१।५०	" १०।६	ज्ये. १५।००	" ८।२२	शि. ३।१३	व. ११।१३	वृ. १५।००	२९।४८।५४	३३।११	५।२२	६।३८	" ५।२८	३१	१४
४	शु.	४१।४२	" १०।२	मू. १७।१०	" ९।१३	सि. १।१९	व. ११।४६	धनु	०।४६।३४	३३।१४	५।२१	६।३९	" ५।२४	१	१५
५	श.	४०।२४	" ९।३१	पू. १८।५	" १२।३५	शु. ५४।२९	कौ. ११।३	ध. ३३।०१	१।४४।१४	३३।१७	५।२१	६।३९	वृ. ७।१	२	१६
६	र.	३७।५०	" ८।२८	उ. १७।४८	" १२।२७	शु. ४९।४२	ग. ९।१७	मकर	२।४१।५४	३३।२०	५।२०	६।४०	" ६।५७	३	१७
७	चं.	३४।१५	सं. ७।२	श्र. १६।२३	" ११।५३	ब्र. ४४।४	वि. ६।३	म. ४५।१८	३।३९।३४	३३।२२	५।२०	६।४०	" ६।५३	४	१८
८	मं.	२९।५२	दि. ५।१६	ध. १४।१५	" ११।००	ऐं. ३७।४४	वा. २।३	कुम्भ	४।३७।०३	३३।२५	५।१९	६।४१	" ६।४९	५	१९
९	बु.	२४।४२	" ३।११	श. ११।११	" ९।४६	वै. ३०।५५	ग. २४।४२	कु. ५३।२९	५।३४।३२	३३।२८	५।१८	६।४२	" ६।४६	६	२०
१०	वृ.	१९।०३	" १२।५५	पू. ७।३६	" ८।२०	वि. २३।३७	वि. १९।०३	मीन	६।३२।१	३३।३१	५।१८	६।४२	" ६।४२	७	२१
११	शु.	१३।०१	" १०।२९	उ. ३।३६	" ६।४३	प्री. १६।६	बा. १३।१	मी. ५९।२७	७।२९।३०	३३।३४	५।१७	६।४३	" ६।३८	८	२२
१२	श.	६।५२	" ८।२	अ. ५५।२८	रा. ३।२६	आ. ८।२६	तै. ६।५२	मेष	८।२६।५९	३३।३६	५।१७	६।४३	" ६।३४	९	२३
१३	र.	००।४९	प्रा. ५।३६	भ. ५१।२९	" १।५२	सौ. ०।५१	व. ०।४९	मेष	९।२४।२८	३३।३८	५।१६	६।४४	" ६।३०	१०	२४
३०	चं.	४९।३०	रा. १।४	कृ. ४८।४	" १२।३०	अ. ४६।३०	च. २२।१५	मे. ५।३८	१०।२१।५७	३३।४०	५।१६	६।४४	" ६।२५	११	२५

विशेष कथन – बहुविवाहो दोषमाह (कालिकापुराणे) – बहुदारः पुमान् यस्तु रागादेकां भजेत् स्त्रियम् । स पापभाक् स्त्रीजितश्च तस्याशौचं सनातनम् ॥ यद्दुःखं जायते स्त्रीणां स्वान्यसंयोगजं विभो । न तस्य सदृशं दुःखं किञ्चिदन्यन्न विद्यते ॥ **असमयसंयोग निषेधः** – सर्वदा यो दिवारात्रौ सन्ध्यात्रां सन्ध्यायां वनितारतः । सेवते सुरतं तस्मिन् राजयक्ष्मा वसिष्यति। अतएव असमय, दिनमे, प्रातः वा सन्ध्या समय स्त्री-संयोग सर्वथा निषेध कएल गेल अछि । उक्त समयमे स्त्री संयोगसँ राजयक्ष्मा (टी.बी.) रोगक संग-संग आयु ओ स्वास्थ्यक हानि होइछ ।

ऋतुमती स्त्रीक संग पहिल, दोसर ओ तेसर दिन संस्पर्श त्याग करी । चारिम दिन स्वामीक संस्पर्शमे ऋतुमती स्त्री आबथि । पाँचम दिनमे देवता-पितरक कार्य योग्य ऋतुमती स्त्री होइत छथि । कारण, भावमिश्रकथन अछि – "प्रथमेऽहनि चाण्डाली द्वितीये ब्रह्मघातिनी । तृतीये रजकी प्रोक्ता चतुर्थेऽहनि शुध्यति ।" व्यासदेवक वाक्य – "भर्तृस्पृश्या चतुर्थेऽह्नि स्नानेन स्त्री रजस्वला । पञ्चमेऽहनि योग्या स्याद्दैवे पित्र्ये च कर्मणि ।"

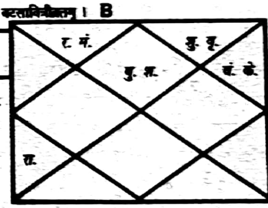
ज्येष्ठकृष्णपक्षः ।

अं. ता.	
१२	कृत्तिकायां कुजः ३६।२२ । सुतीस्नानम् । **A** नि. विवाहः ।
१३	सर्वार्थसिद्धियोगः दि. घं. ९ मि. ५९ या. । उपनयनम् । पश्चिदिशि यात्रा । नि. विवाहोऽनुराधायाम् ।
१४	भ. ११।१३ उ. ४१।५० या. । वृषे रविः ५७।३० । मु. ३० फलं साम्यम् । मीने गुरुः ३७।२६ । मासान्तः ।
१५	साम्यक्षयः ५७।३ । विष्णुपदीसंक्रान्तेः पुण्यकालः दिवा घं १२ या. । श्रीगणेशचतुर्थी-४ व्रतम् ।
१६	मासादिः ।
१७	भ. ३७।५० उ. । वृषे कुजः १२।२० । पारस्करमतेन नि. विवाहः ।
१८	भ. ६।३ या. । पूर्वास्तो बुधः ४।१४ । पारस्करमतेन नि. विवाहः ।
१९	भरण्यां बुधः ५३।४७ । सिद्धियोगः वि. घं. ५ मि. १६ या. । पश्चिमदिशि यात्रा । प्रवालरक्ताम्बरधारणम् ।
२०	भ. ५१।५२ उ. ।
२१	भ. १९।०३ या. । सिद्धियोगः दि. घं. १२ मि. ५५ या. । पश्चिमोत्तरयोर्यात्रा पूर्वभाद्रपदे । नवाम्बरधारणम् । नि. विवाहः ।
२२	रेवतीक्षयः दं. ५५।५१। अश्विन्यां मेषे भृगुः ५५।५८। अपरा एकादशी-११ व्रतं सर्वेषाम्। सिद्धियोगः दि. घं. १० मि. २९ या.। उत्तरदिशि यात्रा रेवत्याम्। नवाम्बरधारणम्। **A**
२३	तिलेन पारणा । प्रदोषत्रयोदशी-१३ व्रतम् । **B** नि. विवाहः प्रतिपदि रोहिण्याम् ।
२४	चतुर्दशीक्षयः दं. ५४।१० । भ. ०।४९ उ. २७।५४ या. । कृत्तिकायां बुधः ७।३४ । चतुर्दशी-१४ व्रतम् । शोभनक्षयः दं. ५२।३९ । सिद्धियोगः प्रा. घं. ५ मि. ३६ या. ।
२५	वृषे बुधः ५८।१४ । रोहिण्यां रविः २४।३२ पुंमयोर्योगः । ज्येष्ठी अमा-३० । पार्वणम् । सोमवत्यमा (सोमवारीव्रतम्) । वटसावित्रीव्रतम् । **B**

आकाशक वात – (काल – दक्षिण-पश्चिममे) ।

सौम्यायन – सौम्यगोल, वसन्त-ग्रीष्मऋतु, शुद्धसमय, सब ग्रह मार्गी, मं.-पश्चिमास्त, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. १८ के बु. पूर्वास्त ।

मौसम – एहि पक्षमे तापमान अधिक होयत । समय प्रतिकूल रहत । पक्षान्तमे वात प्रकोप अधिक होयत ।

ज्ये. कृ.	७ चं. मि. मा.	४६।४२
र.	१।३।३९।३४	५७।३५
मं.	१।१।८।११	४३।२
बु.	००।११।२१।५०	१०५।३९
वृ.	११।००।२२।४४	९।५४
शु.	११।२३।५८।४३	४६।४५
श.	००।२।२७।४५	७।५२
के.	१०।१४।४६।३९।४	३।११
रा.	४।१४।४६।३९।४	३।११
अ.	२३।२९।४	—

ज्ये. कृ.	३० चं. मि. मा.	४७।५०
र.	१।१०।२१।५७	५७।२४
मं.	१।६।११।१०	४२।४२
बु.	००।२९।३९।१३	१०९।२६
वृ.	११।०१।३२।७	९।५४
शु.	००।२।९।३०	४५।२९
श.	००।३।१०।५०	६।५५
के.	१०।१४।२४।२३।४९	३।११
रा.	४।१४।२४।२३।४९	३।११
अ.	२३।२९।५	—

संवत् २०५५, शकः १९२०, सन् १४०५, साल, अं. मई-जून १९९८ ई०।

"तिलोद्वर्ती तिलस्नायी तिलहोमी तिलोदकी । तिलभुक् तिलदाता च षट्तिला पापनाशिनी ।।"

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः वृ. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	पू. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.	ज्येष्ठशुक्लपक्षः ।
१	मं.	४४।५६	रा. ११।१६	रो. ४५।१९	रा. ११।२६	सु. ४०।१	किं. १७।४३	वृष	११।१९।१५	३३।४२	५।१८	६।४२	वृ. ६।२३	१२	२६	विषशस्त्रादिनिर्माणदिनम् । प्रवालरक्ताम्बरधारणम् । सूतीस्नानम् ।
२	बु.	४०।५९	'' ९।४२	मृ. ४३।२५	'' १०।४०	धृ. ३४।१४	वा. १२।५८	वृ. १४।२२	१२।१६।३३	३३।४३	५।१८	६।४२	'' ६।१९	१३	२७	चन्द्रदर्शनम् । सर्वार्थसिद्धियोगः । उत्तराश्विना यात्रा । अन्नप्राशनम् । शिशोर्दुग्धपानम् । नि. विवाहः ।
३	बृ.	३८।०२	'' ८।३०	आ. ४२।२३	'' १०।१४	शू. २९।१४	तै. ९।३१	मिथुन	१३।१३।५०	३३।४४	५।१७	६।४३	'' ६।१५	१४	२८	द. ति. ३८।२ उ. । पञ्चाग्निव्रतम् । प्रसुतीस्नानम् । शिशोर्दुग्धपानम् । शिशोस्ताम्बूलभक्षणम् । रम्भातृतीया ३ । उपनयनम् ।
४	शु.	३६।१३	'' ७।४६	पु. ४२।३२	'' १०।१७	गं. २५।३	व. ७।८	मि. २७।३०	१४।११।७	३३।४५	५।१७	६।४३	'' ६।१२	१५	२९	द. ति. ३६।१३ या. । भ. ७।८ उ. ३६।१३ या. । उमाचतुर्थी-४ । उमापूजा । श्रीगणेशचतुर्थी-४ व्रतम् ।
५	श.	३५।३५	सं. ७।३१	पु. ४३।५३	'' १०।५०	वृ. २१।५३	व. ५।५४	कर्क	१५।८।२४	३३।४६	५।१७	६।४३	'' ६।९	१६	३०	लौहकृष्णाम्बरधारणम् ।
६	र.	३६।१६	'' ७।४७	श्ले. ४६।३१	'' ११।५३	ध्रु. १९।४२	की. ६।५६	क. ४६।३१	१६।५।४१	३३।४७	५।१७	६।४३	'' ६।५	१७	३१	गं. ३५।३१ उ. ५०।३१ या. । रोहिण्यां कुजः ६।३८ । रोहिण्यां बुधः २०।५२ । अरण्यषष्ठी-६ । नि. विवाहः मघायाम् ।
७	चं.	३८।१७	रा. ८।३५	म. ५२।८	'' २।०७	व्या. १८।३६	ग. ७।१७	सिंह	१७।२।५८	३३।४८	५।१६	६।४४	'' ६।१	१८	१	भ. ३८।१७ उ. । जून–६, मासारम्भः । नि. विवाहः मघायाम् ।
८	मं.	४१।२४	'' ९।५०	पू. ५५।१९	'' ३।२४	ह. १८।२०	वि. ९।५१	सिंह	१८।००।८	३३।५०	५।१६	६।४४	'' ५।५७	१९	२	भ. ९।५१ या. । सिद्धियोगः । पूर्वदिशि यात्रा ।
९	बु.	४५।३१	'' ११।२८	उ. ६०।००	अहोरात्र	व. १८।५६	वा. १३।२८	सिं. ११।४५	१८।५७।१७	३३।५२	५।१६	६।४४	'' ५।५३	२०	३	नवाम्बरधारणम् ।
१०	बृ.	५०।१६	'' १।२१	उ. १।६	प्रा. ५।४१	सि. २०।७	तै. १७।५४	कन्या	१९।५४।२६	३३।५४	५।१५	६।४५	'' ५।४९	२१	४	श्रीगंगादशहरा । गंगास्नानम् । उत्तरभाद्रपदे गुरुः २२।२९ । सिद्धियोगः । पूर्वदिशि यात्रा । उपनयनम् । नि. विवाहः । देवादिप्रतिष्ठा । विपणिर्व्यापारदिनम् ।
११	शु.	५५।२१	'' ३।२३	ह. ७।२९	दि. ८।१५	व्य. २१।४४	व. २२।४९	क. ४०।४९	२०।५१।३५	३३।५५	५।१५	६।४५	'' ५।४५	२२	५	भ. २२।४९ उ. ५५।२१ या. । निर्जला एकादशी-११ व्रतं स्मार्त्तानाम् । सिद्धियोगः । पूर्वदक्षिणयोर्यात्रा । उपनयनम् । अन्नप्राशनम् । पारस्करमतेन नि. विवाहः ।
१२	श.	६०।०	अहोरात्र	चि. १४।८	'' १०।५४	व. २३।२४	व. २५।५७	तुला	२१।४८।४४	३३।५६	५।१५	६।४५	'' ५।४१	२३	६	श्रीत्रिविक्रम द्वादशी-१२ । तिलेन पारणा । वैष्णवानां एकादशी-११ व्रतम् ।
१२	र.	०।२०	प्रा. ५।२३	स्वा. २०।२६	'' १।२३	प. २४।५१	की. ३४।०६	तुला	२२।४५।५३	३३।५७	५।१५	६।४५	'' ५।३७	२४	७	प्रदोषत्रयोदशी-१३ व्रतम् । मृगशिरसि बुधः १९।५२ । सिद्धियोगः । दक्षिणदिशि यात्रा । केतुवेधात् विवाहो मध्यमः ।
१३	चं.	४।४४	प्रा. ७।९	वि. २६।८	'' ३।४०	शि. २५।४६	तै. ४।४४	तु. ९।४३	२३।४३।२	३३।५८	५।१३	६।४७	'' ५।३४	२५	८	चतुर्दशी-१४ व्रतम् ।
१४	मं.	८।१८	दि. ८।३१	अ. ३०।५५	'' ५।३४	सि. २५।५७	व. ८।१८	वृश्चिक	२४।४०।४	३४।००	५।१२	६।४८	'' ५।३१	२६	९	भ. ८।१८ उ. ३९।३१ या. । मृगशिरसि रविः २४।५३ । पुंनपुंसकयोर्योगः । चम्पकचतुर्दशी । श्रीरुद्रपूजा ।
१५	बु.	१०।४५	'' ९।३०	ज्ये. ३४।३७	सं. ७।३	सा. २५।१६	व. १०।४५	वृ. ३४।३७	२५।३७।६	३४।१	५।१२	६।४८	'' ५।२८	२७	१०	गं. २८।३७ उ. ४३।३७ या. । ज्येष्ठी-पूर्णिमा-१५ । क्षेत्रस्नानम् । मिथुने बुधः ५३।१८ । मन्वादिः । तिलदानम् । नि. विवाहः मूले ।

विशेष कथन – दशहरामे गंगा स्नान – ग्रीष्म ऋतु जकर प्रचण्ड गर्मीसँ युक्त ज्येष्ठ मास – शीतल जलमे साधारण स्नानक हेतु स्वभावतः उपयुक्त अछि, आ गंगाजलमे स्नान त आओरो उत्तम होइछ । गंगाजल वस्तुतः स्वाभाविक रूपमे प्राप्त होइछ । किएक तऽ गंगोत्तरीसँ पिघलल हिमक जल एही ऋतुमे अबैछ । अन्य ऋतुमे हिम पिघलिक गंगाजीक यावन्मात्र जलमे मीलि सकए एकर सम्भावना कम रहैछ । एहि हेतु ज्येष्ठ मासक अभिवर्धमान चन्द्रमासँ युक्त पक्ष एकर उत्पत्तिक समय अछि । भागवतमे लिखल अछि जे गंगा स्नान चलनिहार व्यक्तिकेँ डेग-डेग पर अश्वमेध, राजसूय आदि यज्ञक फल सुलभे रहैत छैन्हि । अन्य महापुराण, महाभारत, रामायण आदिमे गंगाक माहात्म्य भरल पड़ल अछि । आधुनिको विद्वान गंगाजलक महिमाकेँ पूर्णतः स्वीकार करैत अथि । गंगाक माहात्म्यमे एतेक कहल गेल अछि जे – "तव तटनिकटे यस्य निवासः खलु वैकुण्ठे तस्य निवासः ।।" अर्थात् गंगाक तीरक निकट जनिक निवास हो, हुनक निवास वैकुण्ठ अर्थात् स्वर्ग तुल्य मानल जाइछ ।

आकाशक बात – (काल – पश्चिममे) ।

सौम्यायन – सौम्यगोल, ग्रीष्मऋतु, शुद्ध समय, सब ग्रह मार्गी, मं. पश्चिमास्त, बु. पूर्वास्त, शेष ग्रह पूर्वोदित ।

मौसम – एहि पक्षमे वात प्रकोप रहत, तापमान सेहो होयत, समय साधारण रहत ।

ज्ये. शु.	७ चं. मि. मा.	४६।५४
र.	१।१७।२।५८	५७।१३
मं.	१।११।१०।४८	४२।२२
बु.	१।१२।४२।०६	११३।३
बृ.	११।०२।३५।४०	८।६
शु.	०।१०।२०।२३	४६।४५
श.	०।३।५८।२८	६।५३
के.	१०।१४।२।९	३।११
रा.	४।१४।२।९	३।११
अ.	२२।२९।६	—

ज्ये. शु.	१३ चं. मि. मा.	४६।५९
र.	१।२३।४३।२	५७।५
मं.	१।१६।८।१३	४२।३
बु.	१।२६।३।१६	११२।२७
बृ.	११।३।३।३	२।४४
शु.	०।१८।३५।५०	७१।२७
श.	०।४।४६।५८	६।००
के.	१०।३।३९।५३	३।११
रा.	४।३।४९।५३	३।११
अ.	२२।२९।७	—

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	तिथयः घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	नक्षत्राणि घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः सू.-मि. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	चं. उ. घं. मि.	मे. गते	अं. ता.
१	बृ.	१२।२	दि. १०।१	मू. ३७।३	रा. ८।१	शु. २३।३६	को. १२।२	धनु	२६।३४।८	३४।०२	५।१२	६।४८	चं. ५।२५	२८	११
२	शु.	११।५६	" ९।५७	पू. ३८।११	" ८।२७	शु. २०।५३	ग. ११।५६	म. ५।३९	२७।३१।१०	३४।३	५।११	६।४९	" ५।२२	२९	१२
३	श.	१०।३७	" ९।२६	उ. ३८।९	" ८।२७	ब्र. १७।१०	वि. १०।३७	मकर	२८।२८।१२	३४।४	५।११	६।४९	" ५।१९	३०	१३
४	र.	८।५	" ८।२५	श्र. ३९।५७	" ९।१०	ऐं १२।३२	बा. ८।५	मकर	२९।२५।१३	३४।५	५।११	६।४९	" ५।१६	३१	१४
५	चं.	४।३०	प्रा. ६।५९	ध. ३४।५७	सं. ७।१०	वै. ७।५	तै. ४।३०	म. १७।२७	०।२२।१४	३४।६	५।११	६।४९	" ५।१३	१	१५
६	मं	००।०५	" ५।१२	श. ३२।३	वि. ५।५९	वि. ०।५६	व. ००।५	कुम्भ	१।१९।१०	३४।८	५।१०	६।५०	मि. ७।११	२	१६
८	बु.	४६।११	रा. ११।१४	पू. २८।३३	" ४।३५	आ. ४६।५९	बा. २०।३३	कु. १४।२७	२।१६।०६	३४।१०	५।१०	६।५०	" ७।६	३	१७
९	बृ.	४३।९	" १०।२६	उ. २४।३५	" ३।००	सौ. ३९।२९	तै. १४।४०	मीन	३।१३।२	३४।१२	५।१०	६।५०	" ७।२	४	१८
१०	शु.	३६।५७	" ७।५६	रे. २०।२७	" १।२०	शो. ३१।५०	व. १०।३	मी. २०।२७	४।९।५८	३४।१३	५।९	६।५१	" ६।५८	५	१९
११	श.	३०।४८	दि. ५।२८	अ. १६।३०	" ११।४५	अ. २४।१७	व. ३।५३	मेष	५।६।५४	३४।१४	५।९	६।५१	" ६।५४	६	२०
१२	र.	२४।५४	" ३।७	भ. १२।१९	" १०।५	सु. १६।५२	तै. २४।५४	मे. २६।२६	६।३।५०	३४।१५	५।९	६।५१	" ६।५०	७	२१
१३	चं.	१९।२७	" १२।५६	कृ. ८।४६	" ८।३९	धृ. ९।४८	व. १९।२७	वृष	७।००।४५	३४।१६	५।९	६।५१	" ६।४६	८	२२
१४	मं.	१४।३७	" ११।००	रो. ५।४६	प्रा. ७।२७	शू. ३।१४	श. १४।३७	वृ. ३४।४३	७।५७।३६	३४।१४	५।९	६।५१	" ६।४२	९	२३
३०	बु.	१०।३८	दि. ९।२४	मृ. ३।४१	" ६।४०	वृ. ५२।११	ना. १०।३८	मिथुन	८।५४।३१	३४।१३	५।९	६।५१	" ६।३८	१०	२४

विशेष कथन – आर्द्रासँ १० नक्षत्रक स्त्री संज्ञा छैन्हि । यथा आ. पु. पु. श्ले. म. पू. उ. ह. चि. स्वा. । विशाखा, अनुराधा, ज्येष्ठा नपुंसक संज्ञक, शेष १४ नक्षत्र – मू. पू. उ. श्र. ध. श. पू. उ. रे. अ. भ. कृ. रो. मृ. पुरुष संज्ञक छथि । स्त्री-पुरुष योगमे वर्षा, स्त्री-नपुंसक योगमे अनावृष्टि तथा स्त्री-स्त्रीक योगमे कदाचिद् खण्डवृष्टि होइछ । शकुन – आषाढकृष्ण अष्टमीकऽ चन्द्रोदय समयमे मेघक दृश्य भेलासँ सुभीक्ष, साफ चन्द्रोदय भेलापर अकाल होइछ । आषाढकृष्ण नवमीमे बिजुली भेलासँ नीक वृष्टि होइछ । पञ्चोपचार – गन्धः पुष्पं च धूपश्च दीपो नैवेद्यमेव च । पञ्चोपचाराः कथिताः देवानां प्रीतिहेतवे ॥ सप्तमृत्तिका – गजाश्वरथ्यावल्मीकसङ्गमाद्ह्रदगोकुलात् । राजद्वारप्रवेशाच्च मृदमानीय निक्षिपेत् ॥ सर्वौषधि – मुरा मांसी वचा कुष्ठं शैलेयं रजनीद्वयम् । शुण्ठी चम्पकमुस्तं च सर्वौषधिगणः स्मृतः । सप्तधान्य – यवगोधूमधान्यानि तिलाः कंकुस्तथैव च । श्यामाकं चणकं चेति सप्तधान्यमुदाहृतम् ॥ पञ्चपल्लव – अश्वत्थोदुम्बरप्लक्षचूतन्यग्रोधपल्लवाः । पञ्चभङ्ग इति प्रोक्तः सर्वकर्मसु शोभनः । पञ्चरत्न – व. मौ. वै. पु. इन्द्रनील ।

आषाढकृष्णपक्षः ।

संवत् २०५५, शकः १९२०, सन् १४०५, साल, अं. जून १९९८ ई० ।
"पुष्पहस्ते पयोहस्ते तैलाभ्यङ्गे च यो नरः । आशीःकुर्वन्नमस्कुर्वन्नुभौ नरकगामिनौ ॥"

अं. ता.	
११	सूतीस्नानम् । नामकरणजातकर्मसीमन्तोन्नयनपुंसवनशिशोर्दुग्धपानम् । धान्यरोपणम् । नि. विवाहः मूले ।
१२	म. ४१।१६ उ. । सूर्यवेधात् विवाहो नैवोत्तराषाढे ।
१३	म. १०।३७ या. । द. ति. १०।३७ उ. । श्रीगणेशचतुर्थी-४ व्रतम् । **A** नि. विवाहः त्रयोदश्यां रोहिण्यामेव ।
१४	पञ्चकारम्भः (भदवा) ३९।५७ उ. । द. ति. ८।५ या. । आर्द्रायां बुधः २५।१ । अङ्गारचतुर्थी-४ । मासान्तः ।
१५	मिथुने रविः २३।३८ । मु. ३० फलं साम्यम् । षडशीतिसंक्रान्तेः पुण्यकालः दि. ११।२ उ. ।
१६	सप्तमीक्षयः ५४।५० । प्रीतिक्षयः दं. ५३।१५ । द. ति. ५४।५५ उ. । मासादिः ।
१७	द. ति. ४६।११ या. । धान्यरोपणम् ।
१८	वृषे भृगुः १९।१७ ।
१९	म. १०।३ उ. ३६।५७ या. । गं. ८।२७ उ. २३।२७ या. । पञ्चकान्तः (भदवा) समाप्तिः २०।२७ या. । मृगशिरसि कुजः ००।३० । पा. मतेन नि. विवाहः ।
२०	योगिनी एकादशी-११ व्रतं सर्वेषाम् । पूर्वाम्बिना यात्रा चाश्विन्याम् ।
२१	पुनर्वसौ बुधः ३८।४ । यवचूर्णेन पारणा । प्रदोषत्रयोदशी-१३ व्रतम् ।
२२	म. १९।२७ उ. ४७।०२ या. । आर्द्रायां रविः २५।१५ । स्त्रीपुंमयोर्योगः । चतुर्दशी-१४ व्रतम् । धान्यरोपणम् । पश्चिमोदितो बुधः ४८।५९ । **A**
२३	गण्डक्षयः द. ५४।७ ।
२४	आषाढी-अमा-३० । पार्वणम् ।

आ. कृ.	५ चं. मि. मा.	४७।३
र.	२।००।२२।१४	५६।५८
मं.	१।२१।३।२४	४२।२२
बु.	२।९।१४।३२	११३।१
बृ.	११।४।२०।३६	४।३६
शु.	००।२६।५८।१८	७२।५
श.	००।५।३१।२	५।४
के.	१०।१३।१७।३८।६	३।११
रा.	४।१३।१७।३८।६	३।११
ज.	२२।२९।८	—

आकाशक बात – (काल – पश्चिममे) ।

सौम्यायन – सौम्यगोल, ग्रीष्मऋतु, शुद्ध समय, सब ग्रह मार्गी, मं. पश्चिमास्त, बु. पूर्वास्त, शेष ग्रह पूर्वोदित, ता. २२ के बु. पश्चिमोदित ।

मौसम – एहि पक्षमे तापमान रहत, पक्षभरि मध्यम मेघाडम्बर सेहो होयत । समय साधारण रहत ।

आ. कृ.	१३ चं. मि. मा.	४७।७
र.	२।७।००।४५	५६।५४
मं.	१।२५।५५।२३	४१।५३
बु.	२।२९।५८।८	१०२।३७
बृ.	११।५।६।५३	४।३६
शु.	१।५।१६।२५	७२।५
श.	००।५।४४।१३	४।५९
के.	१०।१२।५५।२२।५२	३।११
रा.	४।१२।५५।२२।५२	३।११
ज.	२२।२९।९	—

''पलाण्डुं विड्वराहं च छत्राकं ग्राम्यकुक्कुटम् । लशुनं गृञ्जनं चैव जग्ध्वा चान्द्रायणं चरेत् ॥''

ति.	वा.	तिथयः दं. प.	घं. मि.	नक्षत्राणि न. दं. प.	घं. मि.	योगाः यो. दं. प.	करणानि क. दं. प.	राशयः रा. दं. प.	सूर्यांशाः मि. राशी	दि. मा. दं. प.	सू. उ. घं. मि.	सू. अ. घं. मि.	मि. ल. घं. मि.	ने. गते	अं. ता.	आषाढ़शुक्लपक्षः
१	बृ.	७।३६	दि. ८।१२	आ. २।२५	प्रा. ६।८	ध्रु. ४७।५१	व. ७।३६	मि. ४७।९	२।५१।२३	३४।१२	५।१०	६।५०	मि. ६।३४	११	२५	अग्न्यादिदेवशयनम् पूर्वक्रमेणैव । ग्रैष्मीय नवरात्रारम्भः । दुर्गोत्सवः । कलशस्थापनम् । सुतीस्नानम् । तीराष्ठे ततीलायाञ्च वैवाहिकसभा प्रारम्भः ।
२	शु.	५।३९	प्रा. ७।२६	पु. २।१५	" ६।४	व्या. ४४।३१	कौ. ५।३९	कर्क	१०।४८।१५	३४।११	५।१०	६।५०	" ६।३०	१२	२६	श्रीजगन्नाथरथयात्रोत्सवारम्भः । शिशोर्दुग्धपानम् । उपनयनं तृतीयायाम् ।
३	श.	४।५२	" ७।७	पु. ३।१६	" ६।२८	ह. ४२।११	ग. ४।५२	कर्क	११।४५।०७	३४।१०	५।१०	६।५०	" ६।२६	१३	२७	भ. ३५।८ उ. । गं. ५४।३६ उ. । कर्के बुधः २०।४१ ।
४	र.	५।२५	" ७।२०	श्ले. ५।३६	" ७।२४	व. ४०।५५	वि. ५।२५	क. ५।३६	१२।४९।५९	३४।०९	५।१०	६।५०	" ६।२२	१४	२८	भ. ६।२५ या. । गं. ९।३६ या. । मिथुने कुजः ३८।२९ । करमूले पुल्किमूलबन्धनम् । नि. विवाहः ।
५	चं.	७।२०	दि. ८।६	म. ९।१०	दि. ८।५०	सि. ४०।३०	वा. ७।२०	सिंह	१३।३८।५१	३४।८	५।१०	६।५०	" ६।१८	१५	२९	पुष्ये बुधः १७।७ । उत्तरदिशि यात्रा मध्यमा-पूर्वफल्गुन्याम् । नि. विवाहः मघायाम् ।
६	मं.	१०।१७	" ९।१८	पू. १३।५२	" १०।४४	व्य. ४०।५५	तै. १०।१७	सिं. ३०।३६	१४।३५।४६	३४।०६	५।११	६।४९	" ६।१४	१६	३०	मुहूर्ताभावः । A दि. घं. १२ मि. ५८ उ. । पूर्वदिशि यात्रा हस्ते । धान्यरोपणम् । नि. विवाहः सप्तम्यामेव ।
७	बु.	१४।१८	" १०।५४	उ. १९।२८	" १२।५८	व. ४।१४	व. १४।१८	कन्या	१५।३२।४१	३४।०४	५।११	६।४९	" ६।१०	१७	१	भ. १४।१८ उ. ४६।३९ या. । द. ति. १४।१८ उ. । जुलाई-७ मासारम्भ । सिद्धियोगः दि. घं.-१० मि. ५४ या. । सर्वार्थसिद्धियोगः । A
८	बृ.	१९।००	" १२।४८	ह. २५।४६	" ३।३०	प. ४३।३६	व. १९।००	क. ५९।३	१६।२९।३६	३४।२	५।१२	६।४८	" ६।६	१८	२	द. ति. १९।०० या. । पूर्वोत्तरयोर्यात्रा मध्यमा दि. घं. १२ मि. ४८ उ. ।
९	शु.	२४।०१	" २।४८	चि. ३२।२०	" ६।८	शि. ४५।१६	कौ. २४।०१	तुला	१७।२६।३१	३४।००	५।१२	६।४८	" ६।२	१९	३	नेवाम्बरधारणम् । नि. विवाहः चित्रायाम् । केतुवेधात् विवाहो मध्यमः स्वात्याम् । वैवाहिक समाप्तिः ।
१०	श.	२९।०१	" ४।४८	स्वा. ३८।४३	रा. ८।४१	सि. ४६।४४	ग. २९।१	तुला	१८।२३।२५	३३।५८	५।१२	६।४८	" ५।५८	२०	४	सर्वार्थसिद्धियोगः । कृष्णवस्त्रादिधारणम् ।
११	र.	३३।२४	सं. ६।३५	वि. ४४।३४	" ११।७	सा. ४७।४७	व. १।१३	तु. २८।६	१९।२०।१९	३३।५६	५।१३	६।४७	" ५।५४	२१	५	भ. १।१३ उ. ३३।२४ या. । हरिशयनी एकादशी-११ व्रतं सर्वेषाम् । शस्यरोपणम् । करमूले पुल्किमूलबन्धनम् ।
१२	चं.	३७।२	रा. ८।२	अ. ४९।३५	" १।३	शु. ४८।७	व. ५।१३	वृश्चिक	२०।१६।१३	३३।५५	५।१३	६।४७	" ५।५०	२२	६	पुनर्वसौ रविः १४।२ । स्त्रीनपुंसकयोर्योगः । श्रीवामनद्वादशी-१२ । यवचूर्णेन पारणा । सर्वार्थसिद्धियोगः ।
१३	मं.	३९।२८	" ९।००	ज्ये. ५३।२९	" २।३७	शु. ४७।३३	कौ. ८।१५	वृ. ५३।२९	२१।१३।५४	३३।५३	५।१३	६।४७	" ५।४६	२३	७	गं. ४७।२९ उ. । प्रदोषत्रयोदशी-१३ व्रतम् । सिद्धियोगः । पश्चिमदिशि यात्रा ।
१४	बु.	४०।४८	" ९।२३	मू. ५५।२८	" ३।२५	ब्र. ४६।२	ग. १०।८	धनु	२२।१०।३५	३३।५१	५।१४	६।४६	" ५।४२	२४	८	भ. ४०।४८ उ. । गं. २।२९ या. । आर्द्रायां कुजः २६।१५ । चतुर्दशी-१४ व्रतम् ।
१५	बृ.	४०।४०	" ९।३०	पू. ५७।३९	" ४।३०	ऐं. ४३।३१	वि. १०।४४	धनु	२३।७।१५	३३।४९	५।१४	६।४६	" ५।३८	२५	९	भ. १०।४४ या. । आषाढ़ी-पूर्णिमा-१५ । क्षेत्रस्नानम् । गुरुपूर्णिमा । गुरुपूजनम् । सर्वदिवशयनम् । मन्वादिः । सन् १३०६ साल प्रारम्भः ४०।४० उ. ।

विशेष कथन – हरिशयनी एकादशीसँ देवोत्थान धरि यज्ञादि (हवन संबंधी) कार्य स्थगित रहैत अछि, कारण जे उक्त समयमे श्रीविष्णु (अग्नि) शयनावस्थामे रहैत छथि तथा 'समिद्धतमेऽग्नौ जुहुयात्' अर्थात् धधकैत आगिमे हवन करी – एहन श्रुति प्रमाण छैक । पुल्किमूलबन्धन-मन्त्र – ''शुचिसितदिनकरवारे करमूले बद्धपुल्किमूलस्य । नागारेरिव नागाः प्रयान्ति किल दूरतस्तस्य ॥'' अकृत्वा पुल्किर्बन्धं प्रायश्चित्तीयते नरः । चातुर्मास्ये व्यतीते तु मुक्तिस्तस्य कराद् भवेत् ॥ सर्पक भयसँ बचवाक हेतु पुल्किमूल (इसरगदक जड़ि) अवश्य बान्हक चाही । आषाढ़ी पूर्णिमामे पुराणक रचयिता भगवान् श्री वेदव्यासजीक जन्म भेलैन्हि, तेँ एहि दिनमे श्री वेदव्यासजीक पूजा कर्त्तव्य तथा श्रीगुरुदेवक पूजा करब सेहो आवश्यक। श्रीगुरुदेवक पूजा होएबाक कारणे एहि पूर्णिमाक नाम गुरुपूर्णिमा प्रसिद्ध भेल ॥ **शकुन** – आषाढ़शुक्ल नवमीमे यदि बिजुली तथा मेघ नहि होइक त दुर्भिक्ष । पूर्णिमामे वर्षा हो त अन्नक भाव तेज हो । सर्वे भवन्तु सुखिनः सर्वे सन्तु निरामयाः । सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चिद्दुःखमाप्नुयात् ॥

आकाशक बात – (काल – पश्चिममे)

सौम्यायन – सौम्यगोल, ग्रीष्मऋतु, शुद्ध समय, सब ग्रह मार्गी, मं. पश्चिमास्त, बु. पश्चिमोदित, शेष ग्रह पूर्वोदित।

मौसम – एहि पक्षमे तापमान सेहो थीक, मेघच्छाया होयत, मौसम प्रतिकूल रहत ।

आ. शु.	५ चं. मि. मा.	४७।३
र.	२।१३।३८।५१	५६।५१
मं.	२।००।४६।२७	४०।३७
बु.	३।३।५१।४९	९५।४३
बृ.	११।५।३१।४६	४।३१
शु.	१।१३।४१।४२	७२।५
श.	००।६।४६।१५	५।४
के.	१०।१२।३३।७।३७	३।११
रा.	४।१२।३३।७।३७	३।११
अ.	२२।२९।१०	—

आ. शु.	१२ चं. मि. मा.	४६।६०
र.	२।२०।३१।१३	५६।५१
मं.	२।५।३२।३५	४०।४५
बु.	३।१४।१९।५९	४१।४८
बृ.	११।५।५१।४१	१।५०
शु.	१।२२।००।४३	७२।४३
श.	००।७।१४।३२	४।४
के.	१०।१२।१०।५२।२३	३।११
रा.	४।१२।१०।५२।२३	३।११
अ.	२२।२९।११	—